

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์
สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

กองทัพไทยกับการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการ
ความมั่นคงชายแดนแบบองค์รวมกับประเทศเพื่อนบ้าน : กรณีศึกษา

เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ

National Library of Thailand Cataloging in Publication Data

กองทัพไทยกับการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการความมั่นคงชายแดนแบบองค์รวม
กับประเทศเพื่อนบ้าน : กรณีศึกษาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก

พิมพ์ครั้งที่ 1 – กรุงเทพฯ จำนวน 400 เล่ม ISSN 0858-8751

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ, 2559 160 หน้า

สงวนลิขสิทธิ์ตาม พ.ร.บ. การพิมพ์ พ.ศ. 2537

ลิขสิทธิ์ภาษาไทย เป็นของศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ
อย่างถูกต้องตามกฎหมาย

ผู้อำนวยกร	: พลตรี จุมพล	เฉลยถ้อย
ที่ปรึกษา	: พันเอก อภิศักดิ์	สมบัติเจริญนนท์
	: พันเอก กิตติ	คงสมบัติ
	: พันเอกหญิง อารยา	จุลานนท์
	: นาวาอากาศเอกหญิง จุฬารัตน์	เพชรวิเศษ
	: พันเอก สุทัศน์	คร่ำในเมือง
หัวหน้าโครงการ	: พันเอก อรรถเดช	ประทีปอุษานนท์
นักวิจัย/ผู้เขียน	: เรือโทหญิง นันทิยา	ทองคนารักษ์
คณะวิจัย	: นางสาว มนวิดี	ตั้งตรงฤทัย
	: นางสาว ธาราทิพย์	พ่วงเซียง
	: นางสาว กรรณิการ์	มหาสารกุล
	: นางสาว หัสยา	ไถยานนท์
พิสูจน์อักษร	: พันตรีหญิง เฉลียว	เหมหงษ์
	: นางสาว ชุติณธร	พรวุฒิกุล
	: นาง กัญจณีพร	มหาวรรการ
ศิลปกรรม	: จำเอก สามภพ	ศรีอักษร
	: จำอากาศตรี ชาญชัย	วังวงศ์

จัดพิมพ์โดย

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

62 ถนนวิภาวดีรังสิต แขวงดินแดง เขตดินแดง กรุงเทพฯ 10400

โทร. 0 2275 5715 เว็บไซต์ <http://ssc.rtarf.mi.th>

กองทัพไทยกับการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการ

ความมั่นคงชายแดนแบบองค์รวมกับประเทศเพื่อนบ้าน : กรณีศึกษา

เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก

คำนำ

รัฐบาลได้มีนโยบายกำหนดให้จังหวัดตากเป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก เพื่อผลักดันการพัฒนาาระบบเศรษฐกิจในภาพรวม แต่ทั้งนี้การเปิดกว้างทางด้านการค้าบริเวณชายแดนอาจก่อให้เกิดการหลั่งไหลเข้ามาของทั้งบุคคล สิ่งของ และเงินทุน ที่ผิดกฎหมายได้เช่นกัน ดังนั้น ในพื้นที่จังหวัดตากที่มีชายแดนติดกัน คือ อำเภอแม่สอด - เมียวดี (รัฐกะเหรี่ยง) จึงควรมีรูปแบบการบริหารจัดการชายแดนด้านความมั่นคงอย่างเหมาะสม มีกลไกการพัฒนาไปพร้อมกันทั้งสองประเทศ เพื่อไม่ให้เกิดความเหลื่อมล้ำและเป็นการกระจายการพัฒนาไปสู่ประเทศเพื่อนบ้านด้วย

เอกสารวิชาการ เรื่อง “กองทัพไทยกับการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการความมั่นคงชายแดนแบบองค์รวมกับประเทศเพื่อนบ้าน : กรณีศึกษาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก” ของศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ที่จัดทำขึ้นนี้ ได้รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องและเสนอแนะแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพของกองทัพไทยในการจัดการความมั่นคงชายแดนแบบองค์รวมกับประเทศเพื่อนบ้านในพื้นที่ชายแดนไทย - เมียนมาในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก ซึ่งต้องอาศัยการบูรณาการการทำงานร่วมกันทั้งหน่วยงานด้านความมั่นคงในพื้นที่ หน่วยงานราชการอื่น และภาคเอกชน รวมทั้งภาคประชาสังคม ในการขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจและความมั่นคงให้เป็นไปอย่างสมดุลและยั่งยืน

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์
สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ
กันยายน 2559

สารบัญ

คำนำ

สารบัญ

สารบัญภาพ

สารบัญตาราง

ส่วนที่ 1 บทนำ

1.1	ปัญหาและความสำคัญ	1
1.2	วัตถุประสงค์การศึกษา	4
1.3	วิธีการดำเนินการศึกษา	4
1.4	ขอบเขตของการศึกษา	6
1.5	กรอบแนวคิดในการศึกษา	7

ส่วนที่ 2 เอกสารและงานวิชาการที่เกี่ยวข้อง 8

2.1	การประเมินสถานการณ์ความมั่นคงตามแนวชายแดน โดยภาพรวม	9
2.1.1	ปัญหาและภัยคุกคามตามแบบ (Traditional Threats)	9
2.1.2	ปัญหาและภัยคุกคามความมั่นคงไม่ตามแบบ (Non-Traditional Threats)	12
2.2	นโยบายความมั่นคงที่เกี่ยวข้อง	15
2.2.1	นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. 2558-2564	15
2.2.2	ยุทธศาสตร์เสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ.2556 – 2560	24
2.2.3	แผนบริหารจัดการชายแดนด้านความมั่นคง (พ.ศ. 2559 - 2564)	38
2.3	การจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษในประเทศไทย	51
2.3.1	ความเป็นมาของเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ	51
2.3.2	การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษในภาพรวม ของอาเซียน	55
2.3.3	เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษของประเทศไทย	61

ส่วนที่ 3	การดำเนินงานของกองทัพไทยในการจัดการความมั่นคงชายแดนแบบองค์รวมกับประเทศเพื่อนบ้านในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก	74
3.1	สถานะแวดล้อมบริเวณชายแดนในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก	75
3.1.1	การค้าชายแดนไทย - เมียนมา	75
3.1.2	การขับเคลื่อนเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก	81
3.2	กลไกการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการความมั่นคงชายแดน ไทย - เมียนมา	93
3.3	การดำเนินงานของกองทัพไทยในพื้นที่ชายแดนไทย - เมียนมา ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก	98
ส่วนที่ 4	แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพของกองทัพไทยในการจัดการความมั่นคงชายแดนแบบองค์รวมกับประเทศเพื่อนบ้านในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก	111
4.1	แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพของกองทัพไทยในการจัดการความมั่นคงชายแดนแบบองค์รวมกับประเทศเพื่อนบ้านในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตาก	112
4.2	บทสรุป	122
บรรณานุกรม		126
ภาคผนวก	รายงานการเดินทางศึกษาดูงานและรวบรวมข้อมูลวิจัยในพื้นที่ เรื่อง “เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษในมิติความมั่นคง: กรณีศึกษาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตาก” ระหว่างวันที่ 13 – 17 ก.ค.59 ณ จว.ต.ก. และ จว.พ.จ.	131

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า	
1	กรอบแนวคิดในการศึกษา	7
2	การสู้รบตามแนวชายแดนและการลักลอบ ค้าอาวุธสงครามตามแนวชายแดน	10
3	โครงสร้างกลไกความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน ที่กองทัพไทยเกี่ยวข้องโดยตรง	48
4	โครงสร้างกองอำนวยการปฏิบัตินโยบายชายแดนไทย กับประเทศเพื่อนบ้าน (กอ.นชท.)	49
5	เขตเศรษฐกิจพิเศษในอาเซียน	55
6	พื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนของประเทศไทย	62
7	โครงสร้างคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนา เศรษฐกิจพิเศษ (กนพ.)	65
8	แผนภาพที่ตั้งของจังหวัดที่กำหนดเป็นเขตพัฒนา เศรษฐกิจพิเศษทั้ง 10 แห่ง	69
9	แผนที่จังหวัดตาก	74
10	ด่านพรมแดนแม่สอด อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก	80
11	เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก ครอบคลุมพื้นที่ 3 อำเภอ	83
12	โครงสร้างพื้นฐานคมนาคมขนส่งอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก	86
13	อำเภอชายแดนของจังหวัดตาก ภายใต้การรับผิดชอบ ของกองกำลังนเรศวร	99
14	การประชุมคณะกรรมการ TBC 2 ฝ่าย ครั้งที่ 34 (ครั้งที่ 1/2559)	110
15	กองทัพไทยกับการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการ ความมั่นคงชายแดนแบบองค์รวมภายในพื้นที่เขตพัฒนา เศรษฐกิจพิเศษตาก	117
16	กลไกความร่วมมือไทย - เมียนมา	120

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า	
1	แบ่งมอบหน่วยรับผิดชอบหลักและหน่วยร่วม/ องค์กรเครือข่าย และความเชื่อมโยงกับนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนหลักที่เกี่ยวข้อง	22
2	ชายแดนประเทศไทยที่อยู่ติดกับชายแดนของ ประเทศเพื่อนบ้าน	26
3	พื้นที่บริเวณจุดผ่านแดนถาวรที่มีศักยภาพสูง 13 แห่ง	41
4	กลไกการบริหารจัดการแผนฯ สู่การปฏิบัติ	45
5	ประเภทเขตเศรษฐกิจในอาเซียน	56
6	พื้นที่และกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ในเขตเศรษฐกิจพิเศษบริเวณชายแดน	70
7	รูปแบบเขตเศรษฐกิจพิเศษบริเวณชายแดนเพื่อการผลิต	71
8	รูปแบบเขตเศรษฐกิจพิเศษบริเวณชายแดน เพื่อการบริการที่เหมาะสม	72
9	สถิติมูลค่าสินค้าส่งออก ด้านศุลกากรแม่สอด ปีงบประมาณ 2552 - 2559 (หน่วย : ล้านบาท)	78
10	สถิติมูลค่าสินค้านำเข้า ด้านศุลกากรแม่สอด ปีงบประมาณ 2552 - 2559 (หน่วย : ล้านบาท)	79
11	สถิติการจับกุมของลักลอบหนีศุลกากร ปีงบประมาณ 2559	103
12	กลไกการบูรณาการการดำเนินงาน ของกองทัพไทยกับหน่วยงานในประเทศ ในประเด็นด้านความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดตาก	119

ส่วนที่ 1 บทนำ

1.1 ปัญหาและความสำคัญ

ประเทศไทยได้รับการยอมรับโดยทั่วกันว่า เป็นประเทศที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาและความเจริญของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อันเนื่องมาจากที่ตั้งและสภาพทางภูมิศาสตร์ที่มีลักษณะเป็นจุดศูนย์กลางของภูมิภาค โดยมีอาณาเขตติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านโดยรอบทั้งเมียนมา สปป.ลาว กัมพูชา และมาเลเซีย รวมแนวพรมแดนเป็นระยะทางยาวถึงประมาณ 5,502 กิโลเมตร มีช่องทางการค้าชายแดนระหว่างกันมากกว่า 70 จุด รวมทั้งมีการพัฒนาความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านทางด้านเศรษฐกิจ การค้า และการลงทุน ภายใต้กรอบความร่วมมือต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก อาทิ GMS ACMECS และ BIMSTEC เป็นต้น ส่งผลให้การค้าชายแดนมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการพัฒนาของภูมิภาค รวมถึงสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจให้กับทั้งประเทศไทยและเพื่อนบ้าน

รัฐบาลที่ผ่านมามาจนถึงรัฐบาลปัจจุบันที่มี พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรี จึงได้มีการกำหนดนโยบาย และยุทธศาสตร์ในการพัฒนาประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจและการขนส่งของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งนโยบายและยุทธศาสตร์สำคัญที่ทางภาครัฐได้พยายามผลักดัน คือ กฎหมายเกี่ยวกับเขตเศรษฐกิจพิเศษ ที่หมายรวมถึงการพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดน โดยมีเหตุผลสำคัญที่จะเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ลดความเหลื่อมล้ำทางการพัฒนาระหว่างพื้นที่ต่าง ๆ และเสริมสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจในภาพรวมทั้งของประเทศและภูมิภาค ผ่านทางการพัฒนาพื้นที่เขตลงทุนอุตสาหกรรมและพาณิชย์กรรม ให้เป็นประตู

รองรับการเกิดขึ้นของประชาคมอาเซียน เชื่อมโยงโครงการ ตลอดถึงเศรษฐกิจ และการค้าต่าง ๆ ของประเทศในภูมิภาคเข้าด้วยกัน ซึ่งปัจจุบัน ภายใต้คำสั่ง คณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ 72/2557 ลงวันที่ 19 มิถุนายน 2557 การกำหนด นโยบายและบริหารในภาพรวมเกี่ยวกับเขตเศรษฐกิจพิเศษ เป็นอำนาจหน้าที่ ของ “คณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (กนพ.)” ซึ่งมีหัวหน้า คณะรักษาความสงบแห่งชาติ เป็นประธาน โดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการฯ รวม 6 คณะ เพื่อขับเคลื่อนการทำงานให้มีประสิทธิภาพชัดเจนมากที่สุด

นอกจากนั้น กนพ. ยังได้มีการพิจารณาและลงมติเห็นชอบพื้นที่ที่มีศักยภาพ เหมาะสมในการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษระยะแรกของไทยเป็นที่ เรียบร้อยแล้ว รวม 5 พื้นที่ในบริเวณชายแดน เพื่อให้สามารถก้าวเข้าสู่ประชาคม เศรษฐกิจอาเซียนได้อย่างสมบูรณ์ในปี 2558 อันได้แก่

- 1) อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก
- 2) อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว
- 3) จังหวัดตราด
- 4) จังหวัดมุกดาหาร
- 5) อำเภอสะเตา (ด้านศุลกากรสะเตาและด้านป่าดงเบงขาร์) จังหวัดสงขลา

โดยล่าสุดได้มีการประกาศระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหาร การพัฒนาพื้นที่ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ พ.ศ.2558 โดย พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี เป็นผู้ลงนาม เพื่อบูรณาการความร่วมมือระหว่าง หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงกำกับดูแล ติดตาม และประเมินผลอย่างต่อเนื่อง อันจะทำให้การพัฒนาพื้นที่ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษเป็นไปอย่างมี ประสิทธิภาพ สามารถบังเกิดผลเป็นรูปธรรมได้โดยเร็ว และพร้อมสำหรับการ ดำเนินการในระยะต่อไป

ทั้งนี้ บริบทความมั่นคงในยุคปัจจุบันมีความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทำให้ภัยคุกคามสามารถเชื่อมโยงถึงกันอย่างสลับซับซ้อนแบบก้าวข้ามมิติ ผลกระทบจากมิติหนึ่งอาจส่งผลกระทบต่ออีกมิติหนึ่ง ทำให้มีอาจแยกการบริหารจัดการพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษกับปัญหาในแต่ละมิติออกจากกันได้ อีกทั้งสภาพพื้นที่ชายแดนที่มีจุดอ่อนทั้งจากสภาพปัญหาของพื้นที่ ปัญหาด้านการบริหารจัดการพื้นที่บริเวณชายแดน ปัญหาจากเพื่อนบ้าน เช่น กรณีการพัฒนาเศรษฐกิจชายแดน ซึ่งอาจได้รับอิทธิพลจากนโยบายการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ รวมถึงการเปิดประชาคมอาเซียนอย่างเป็นทางการ จึงส่งผลให้เกิดผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติที่สำคัญหลายประการ ซึ่งในปีงบประมาณที่ผ่านมา ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ และการบริหารจัดการความมั่นคงชายแดน จึงได้ดำเนินการศึกษาวิจัยและจัดทำเอกสารวิจัย เรื่อง “กองทัพไทยกับการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการความมั่นคงชายแดนแบบองค์รวมกับประเทศเพื่อนบ้าน : กรณีศึกษา เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสระแก้ว” โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญประการหนึ่ง คือ การศึกษาบทบาทของกองทัพไทยในพื้นที่ชายแดนไทย - กัมพูชา ในการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ซึ่งผลจากการศึกษาพบว่า ในพื้นที่จังหวัดสระแก้ว มีหน่วยงานทางด้านความมั่นคงหลายหน่วยงานในกองทัพและดำเนินการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่นๆ รวมทั้งกองทัพและหน่วยงานของประเทศเพื่อนบ้าน โดยมีการดำเนินงานสำคัญๆ เพื่อสร้างความร่วมมือในการจัดการความมั่นคงชายแดนร่วมกัน อาทิ หมู่บ้านป้องกันชายแดน หมู่บ้านสีขาวปลอดภัยาเสพติด เป็นต้น ซึ่งการจัดการความมั่นคงกับประเทศเพื่อนบ้านจะเป็นปัจจัยสนับสนุนสำคัญปัจจัยหนึ่งในการพัฒนาระบบเศรษฐกิจที่มุ่งเน้นการค้าชายแดน และสามารถขับเคลื่อนการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษให้ประสบความสำเร็จได้

เอกสารวิชาการฉบับนี้ จึงมุ่งเน้นทำการศึกษาต่อเนื่องในพื้นที่การค้าชายแดนและพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก ที่ถือเป็น 1 ใน 5 ของเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษระยะแรกของไทย และยังมีพรมแดนติดต่อกับประเทศเมียนมา ซึ่งมีความเปลี่ยนแปลงในประเทศเป็นอย่างมากในรอบ 2 ปีที่ผ่านมา และอาจส่งผลกระทบต่อการค้าชายแดนและเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตากได้ ดังนั้น ศูนย์ศึกษาชาติศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ จึงได้ทำการศึกษาและจัดทำเอกสารวิชาการ เรื่อง “กองทัพไทยกับการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการความมั่นคงชายแดนแบบองค์รวมกับประเทศเพื่อนบ้าน : กรณีศึกษาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก” ขึ้น เพื่อให้การจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตากเป็นไปด้วยความมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด

» 1.2 วัตถุประสงค์การศึกษา

1.2.1 เพื่อศึกษาการดำเนินงานของกองทัพไทยในการจัดการความมั่นคงชายแดนแบบองค์รวมกับประเทศเพื่อนบ้านในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก

1.2.2 เพื่อเสนอแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพของกองทัพไทยในการจัดการความมั่นคงชายแดนแบบองค์รวมกับประเทศเพื่อนบ้านในพื้นที่ชายแดนไทย - เมียนมาในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก

» 1.3 วิธีการดำเนินการศึกษา

เอกสารวิชาการฉบับนี้ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยผู้ศึกษาจะดำเนินการศึกษาตามมีขั้นตอน ดังนี้

1.3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล (Data Collection) แบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) และข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data)

- ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) โดยการลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก ระหว่างวันที่ 13 - 17 ก.ค.59 เพื่อให้ได้มาซึ่งบทบาทของกองทัพไทยในพื้นที่ชายแดนไทย - เมียนมา ในการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก โดยได้ข้อมูลจากในพื้นที่จากหน่วยงานต่างๆ อาทิ รองผู้ว่าราชการจังหวัด ผู้แทนแรงงานจังหวัด สภาอุตสาหกรรมจังหวัด โยธาธิการและผังเมืองจังหวัด ผู้แทนจากด่านตรวจคนเข้าเมือง ผู้แทนด่านศุลกากร และกองกำลังนเรศวร

- ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบการดำเนินการในการพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจากเอกสารวิชาการ บทความ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สรุปรการประชุม สัมมนา และสื่อสิ่งพิมพ์ เพื่อนำมาศึกษาและวิเคราะห์หาแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพของกองทัพไทยกับการจัดการความมั่นคงชายแดนแบบองค์รวมกับประเทศเพื่อนบ้านในพื้นที่ชายแดนไทย - เมียนมาในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก

1.3.2 การวิเคราะห์ (Analysis) การวิเคราะห์ผลเชิงพรรณนาจากการเก็บข้อมูล นำมาคัดเลือกและลดทอนข้อมูลที่ซ้ำหรือไม่จำเป็นลง

1.3.3 การสรุปผล (Conclusion) ให้ได้มาซึ่งแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพของกองทัพไทยกับการจัดการความมั่นคงชายแดนแบบองค์รวมกับประเทศเพื่อนบ้านในพื้นที่ชายแดนไทย - เมียนมาในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้มุ่งดำเนินการศึกษาในมิติด้านความมั่นคงตามแนวชายแดน บทบาทหน้าที่ของกองทัพไทย (กองบัญชาการกองทัพไทย กองทัพบก กองทัพเรือ และกองทัพอากาศ ซึ่งเป็นไปตามพระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการ กระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2551 และหน่วยขึ้นควบคุมทางยุทธการของกองทัพไทย คือ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน) ในการจัดการความมั่นคงชายแดน แบบองค์รวมกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยนำมาวิเคราะห์ร่วมกับนโยบายที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงต่างๆ เพื่อให้ได้แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพ การจัดการความมั่นคงชายแดนแบบองค์รวมกับประเทศเพื่อนบ้านในพื้นที่ ชายแดนไทย - เมียนมา โดยเฉพาะในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก ทั้งนี้ เอกสารศึกษาเฉพาะกรณีฉบับนี้ ได้แบ่งการนำเสนอเนื้อหาเป็น 4 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 บทนำ

ส่วนที่ 2 เอกสารและงานวิชาการที่เกี่ยวข้อง

2.1 การประเมินสถานการณ์ความมั่นคงตามแนวชายแดน โดยภาพรวม

2.2 นโยบายความมั่นคงที่เกี่ยวข้อง

2.3 แนวคิดในการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ

ส่วนที่ 3 การดำเนินงานของกองทัพไทยในพื้นที่ชายแดนไทย - เมียนมา ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก

3.1 สภาวะแวดล้อมบริเวณชายแดนในพื้นที่เขตพัฒนา เศรษฐกิจพิเศษตาก

3.2 การดำเนินงานของกองทัพไทยกับการเพิ่มประสิทธิภาพ การจัดการความมั่นคงชายแดนแบบองค์รวมกับประเทศ เพื่อนบ้านในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก

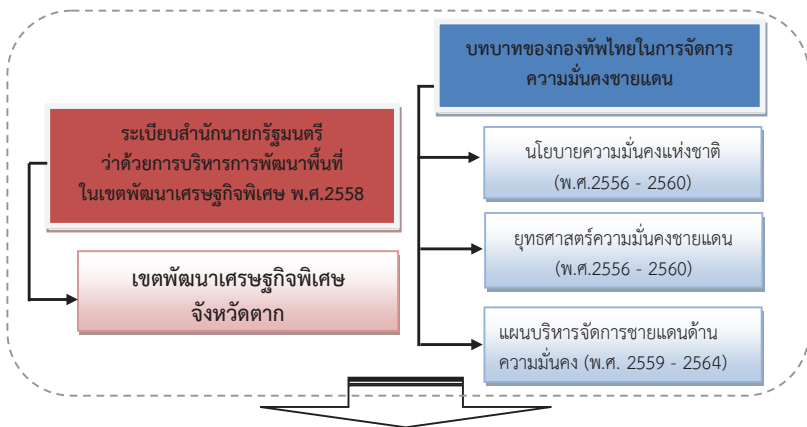
ส่วนที่ 4 แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพของกองทัพไทยในการจัดการความมั่นคงชายแดนแบบ องค์กรร่วมกับประเทศเพื่อนบ้าน ในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก

4.1 แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพของกองทัพไทยในการจัดการความมั่นคงชายแดนแบบองค์กรร่วมกับประเทศเพื่อนบ้าน ในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก

4.2 บทสรุป

1.5 กรอบแนวคิดในการศึกษา

กรอบแนวคิดในการศึกษา เรื่อง “กองทัพไทยในการจัดการความมั่นคงชายแดนแบบองค์กรร่วมกับประเทศเพื่อนบ้าน : กรณีศึกษาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก” ดังภาพที่ 1

แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการความมั่นคงชายแดนแบบองค์กรร่วมกับประเทศเพื่อนบ้านชายแดนไทย - เมียนมา ในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก

ส่วนที่ 2 เอกสารและงานวิชาการที่เกี่ยวข้อง

นับตั้งแต่หลังจากยุคสงครามเย็นสิ้นสุดลง โลกได้เข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ที่ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศได้เชื่อมโยงแต่ละประเทศในโลกเข้าด้วยกัน ทำให้ภัยคุกคามความมั่นคงของชาติเปลี่ยนโครงสร้างไปสู่ภัยคุกคามไม่ตามแบบที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติในทุกด้าน คือ ด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมจิตวิทยา การทหาร วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การพลังงานและสิ่งแวดล้อม โดยภัยคุกคามไม่ตามแบบได้สร้างปัญหาความมั่นคงแก่รัฐอย่างหลากหลาย ทั้งนี้ สถานการณ์ปัญหาความมั่นคงของประเทศไทยในปัจจุบันมีลักษณะผสมผสานระหว่างปัญหาภัยคุกคามตามแบบและไม่ตามแบบ ที่มีความซับซ้อนและหลากหลายเพิ่มขึ้น และส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประชาชนและประเทศชาติโดยรวม โดยความเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนภายในประเทศ ส่วนหนึ่งเกิดขึ้นเพราะอิทธิพลจากปัจจัยภายนอกประเทศที่ข้ามพรมแดนเข้ามา ซึ่งชายแดนเปรียบเสมือนหน้าด่านประตูแรกในการผ่านเข้าออกของทั้งบุคคลและสิ่งของ ดังนั้น การควบคุมชายแดนจึงถือได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของการรักษาความมั่นคงแห่งชาติที่จะต้องให้ความสำคัญที่เป็นมาตรการในการคัดกรองสิ่งที่เป็นคุณและเป็นโทษที่จะเข้ามากระทบต่อความมั่นคงของรัฐและประชาชน

ในส่วนที่ 2 นี้ ได้แบ่งการศึกษาออกเป็น 3 ประเด็นที่เกี่ยวข้อง คือ (1) การประเมินสถานการณ์ด้านความมั่นคงชายแดน (2) นโยบายความมั่นคงที่เกี่ยวข้อง และ (3) การจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ มีรายละเอียด ดังนี้

2.1 การประเมินสถานการณ์ความมั่นคงตามแนวชายแดน โดยภาพรวม

พื้นที่จังหวัดชายแดน หมายความว่า พื้นที่เขตการปกครองจังหวัดของกระทรวงมหาดไทย ซึ่งมีพื้นที่ ส่วนใหญ่ติดแนวชายแดน หรือเส้นเขตแดนไทยกับประเทศรอบบ้าน¹ ซึ่งจากการประเมินสถานการณ์ด้านความมั่นคงชายแดนโดยสภาความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.) พบว่า ปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนปัจจุบันมีลักษณะเป็นทั้งภัยคุกคามตามแบบและไม่ตามแบบประกอบด้วย (1) ปัญหาการสู้รบตามแนวชายแดน (2) ปัญหาความไม่ชัดเจนของแนวเขตแดน (3) ปัญหาการลักลอบหลบหนีเข้าเมือง (3) ปัญหาการค้าอาวุธสงคราม (4) ปัญหาการกำหนดสถานะบุคคล (5) ปัญหายาเสพติด (6) ปัญหาแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย (7) ปัญหาการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อแนวเขตแดน (8) ปัญหาความขัดแย้งในสังคม (9) ปัญหา สาธารณภัยขนาดใหญ่ (10) โรคระบาดตามแนวชายแดน และ (11) ปัญหาการก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติ ซึ่งปัญหาดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงปลอดภัยของคนและชุมชนในพื้นที่จังหวัดชายแดน ในขณะที่หลายปัญหาได้ขยายตัวเข้าสู่พื้นที่จังหวัดขึ้นในอย่างต่อเนื่อง² โดยแบ่งออกเป็นภัยคุกคามความมั่นคงตามแบบและไม่ตามแบบ มีรายละเอียด ดังนี้

2.1.1 ปัญหาและภัยคุกคามตามแบบ (Traditional Threats)

ยังคงมีปัญหาสำคัญที่เกิดขึ้น และดำรงอยู่ในปัจจุบัน รวมทั้งจะส่งผลกระทบต่อไปในอนาคต ได้แก่

¹ ยุทธศาสตร์เสริมสร้างสร้างความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. 2556 - 2560. สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ. หน้า 8

² ผผนวก 3 สถานการณ์ ปัญหา และ ภัยความมั่นคง (พ.ศ. 2556 - 2560). ยุทธศาสตร์การพัฒนาศึกษาเพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ (พ.ศ. 2556 - 2560). สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ. หน้า 47-51

(1) ปัญหาการสู้รบตามแนวชายแดน ซึ่งมีทั้งการสู้รบด้วยกองกำลังติดอาวุธบริเวณชายแดนไทย-กัมพูชา และไทย-เมียนมา และการสู้รบในประเทศรอบบ้านที่ทำให้เกิดปัญหาที่สำคัญตามมา ซึ่งกลายเป็นปัญหาส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศและการรักษาความมั่นคงของไทย เช่น กลุ่มผู้หนีภัยจากการสู้รบในเมียนมา ซึ่งอพยพข้ามแดนเข้ามาอยู่อาศัยในเขตไทยที่ศูนย์พักพิงชั่วคราวบริเวณจังหวัดชายแดนไทย-เมียนมา รวม 9 แห่ง จำนวนกว่า 100,000 คน และการเคลื่อนไหวของชนกลุ่มน้อยบริเวณชายแดนไทย-เมียนมา

ภาพที่ 2 การสู้รบตามแนวชายแดนและการลักลอบค้าอาวุธสงครามตามแนวชายแดน

(2) ปัญหาการลักลอบค้าอาวุธสงคราม แม้ว่าการค้าขายอาวุธสงครามตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา ลำเลียงผ่านไปยังชายแดนไทย-เมียนมา เพื่อส่งให้กับชนกลุ่มน้อยจะมีจำนวนลดลง แต่ในขณะเดียวกันพบว่า กลุ่มผู้ค้ายาเสพติดในพื้นที่ภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความต้องการอาวุธสงครามที่อาจนำมาใช้ในการคุ้มกันขบวนการลักลอบลำเลียงยาเสพติด นอกจากนี้ยังตรวจพบการลักลอบนำอาวุธสงครามเข้ามาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ผ่านทางเรือสินค้าต่างชาติที่เข้ามารับส่งสินค้า ตลอดจนมีการลักลอบนำเข้า

ผ่านช่องทางตามภูมิประเทศทางบกตามแนวชายแดนไทย-มาเลเซีย จึงจำเป็นต้องเฝ้าติดตามระวังป้องกันต่อไป

(3) ปัญหาความไม่ชัดเจนของแนวเขตแดน ประกอบด้วย

(1) เขตแดนทางบก ทางด้านเมียนมา กัมพูชา และ สปป.ลาว ซึ่งทำให้เกิดการเผชิญหน้าด้วยกำลังทหารในพื้นที่บางจุด เช่น พื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา บริเวณปราสาทเขาพระวิหาร เป็นต้น รวมทั้งเป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการพัฒนาพื้นที่การค้าชายแดนให้เป็นจุดผ่านแดนถาวรที่สามารถพัฒนาพื้นที่ได้อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยมีจุดผ่อนปรนการค้า และจุดผ่านแดนชั่วคราว อีกหลายจุดที่รอการจัดระเบียบเพื่อการพัฒนาพื้นที่ให้เหมาะสมกับศักยภาพและโอกาส และดำเนินการเสริมสร้างความมั่นคงในระดับพื้นที่ให้สอดคล้องกับแผนป้องกันประเทศ (2) เขตแดนทางน้ำ ที่ยังมีความไม่ชัดเจนทั้งในส่วนที่เป็นเกาะแก่งตลิ่งน้ำ เช่น ลำน้ำโขง สาละวิน และลำน้ำกระบุรี และส่วนที่เป็นเขตทะเลและยังมีปัญหาพื้นที่ทับซ้อนกันหลายจุด เช่น ทะเลอันดามัน และอ่าวไทย ซึ่งทำให้เป็นข้อพิพาทเรื่องเขตแดนไทยกับประเทศรอบบ้าน และการแย่งชิงทรัพยากรทางทะเลในหลายพื้นที่ ส่งผลให้ประเทศไทยขาดโอกาสในการพัฒนาด้านต่างๆ และกระทบต่อการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลทั้งในปัจจุบันและอนาคต

(4) ปัญหาการลักลอบหลบหนีเข้าเมือง ซึ่งมีทั้งสาเหตุ

จากความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในต่างประเทศ ปัจจุบันมี 3 กลุ่มสำคัญ ได้แก่

- กลุ่มผู้หลบหนีเข้าเมืองกลุ่มชาวโรฮิงญา จากรัฐอะระกัน (รัฐยะไข่) ประเทศเมียนมา ที่อพยพมาทางทะเลอันดามันและลักลอบเข้าเมืองไทยบริเวณจังหวัดชายทะเลฝั่งอันดามัน

- กลุ่มผู้หลบหนี เข้าเมืองชาวศรีลังกา ซึ่งมีกลุ่มขบวนการใช้ประเทศไทยเป็นสถานที่ติดต่อลักลอบนำชาวศรีลังกาไปประเทศที่สาม โดยใช้สายการบินพาณิชย์นำคนมาพักรอที่ประเทศไทย จากนั้น จึงเคลื่อนย้ายทางรถยนต์ต่อไปทางภาคใต้เพื่อ ลงเรือเดินทางไปยังประเทศปลายทาง
- กลุ่มผู้หลบหนีเข้าเมืองกลุ่มชาวเกาหลีเหนือ ที่อพยพลักลอบเข้าเมืองไทยผ่านทางชายแดนไทย-เมียนมา และชายแดนไทย- สปป.ลาว

(5) ปัญหาการกำหนดสถานะบุคคล พบว่ามีกลุ่มคนที่ไม่มีความสถานะบุคคลชัดเจนอาศัยอยู่ในพื้นที่ตามแนวชายแดนไทยหลายกลุ่ม ส่วนใหญ่อยู่ภาคเหนือบริเวณชายแดนไทย-เมียนมา ซึ่งสืบเนื่องมาจากการลักลอบอพยพจากประเทศรอบบ้านเข้ามาอยู่อาศัยกับญาติในชุมชนและหมู่บ้านชายแดนของไทยเพิ่มขึ้น รวมทั้งมีเจ้าหน้าที่รัฐและผู้เกี่ยวข้องบางกลุ่มอาศัยช่องว่างของกฎ ระเบียบทฤษฎีในหน้าที่ โดยเรียกรับผลประโยชน์ตอบแทนเพื่อช่วยให้ผู้ที่ไม่มีความสถานะบุคคลได้รับสัญชาติไทยโดยไม่ถูกต้อง ซึ่งเป็นอันตรายอย่างยิ่งต่อความมั่นคง ของชาติ

2.1.2 ปัญหาและภัยคุกคามความมั่นคงไม่ตามแบบ (Non-Traditional Threats) พบว่ามีความสำคัญที่เป็นปัญหาในเชิงพื้นที่ ประกอบด้วย

(1) ปัญหายาเสพติด ที่มีความซับซ้อนเพิ่มขึ้นเป็นลักษณะขบวนการ หรือองค์กรอาชญากรรมที่มีเครือข่ายทั้งภายในประเทศและต่างประเทศโดยเฉพาะประเทศรอบบ้าน รวมทั้งมีการเคลื่อนไหวทั้งในพื้นที่เขตเมืองและชนบทป่าเขา เพื่อลักลอบผลิต/นำเข้าสิ่งเสพติด ขนย้ายข้ามแดน และกระจายแพร่ระบาด ไปในหลายพื้นที่

(2) ปัญหาแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย ที่บางส่วนได้รับการผ่อนผันให้ทำงานในพื้นที่หลายจังหวัด ขณะที่ยังมีอีกจำนวนมากที่ลักลอบทำงานขายแรงงานกระจายอยู่ในจังหวัดต่างๆ แต่ยังไม่มีการบริหารจัดการที่สามารถควบคุมปัญหาผลกระทบสำคัญที่เกิดขึ้นตามมาได้ โดยเฉพาะปัญหาเด็กเกิดใหม่ในประเทศไทย ปัญหาด้านสาธารณสุข ปัญหาการปฏิบัติตามกฎหมาย และกฎระเบียบชุมชน สังคม ปัญหาอาชญากรรม และปัญหาสิทธิมนุษยชน

(3) ปัญหาการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่ส่งผลกระทบต่อในเรื่องเขตแดน และระบบนิเวศน์ เช่น การลักลอบตัดไม้ทำลายป่า การบุกรุกพื้นที่ต้นน้ำลำธารและการบุกรุกป่าชายเลน ซึ่งเกิดจากประชาชนทั่วไป และกลุ่มนายทุน ส่งผลให้เกิดปัญหาตามมาหลากหลายมิติ อาทิ ฤดูกาลที่เปลี่ยนแปลงไป พื้นที่ประมงภัยธรรมชาติบ่อยครั้งและรุนแรงเพิ่มขึ้น การเกษตรได้ผลผลิตไม่ยั่งยืน และชีวิตไม่มั่นคง

(4) ปัญหาสาธารณสุขขนาดใหญ่ การเกิดอุทกภัย และवादภัยขนาดใหญ่ หรือภัยแล้งและภัยหนาวที่มีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในหลายพื้นที่ และไม่อาจคาดการณ์สภาพที่จะเกิดขึ้นและผลที่ตามมาได้ง่ายเหมือนในอดีต รวมทั้งมีแนวโน้มที่จะเกิดภัยขนาดใหญ่และมีระดับความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น

(5) ปัญหาโรคระบาด ทั้งโรคที่เป็นเกิดใหม่และโรคติดเชื่อเก่า ที่หวนกลับมาอีก สาเหตุของการเกิดโรคติดต่อที่รุนแรง เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางอุณหภูมิจนของโลก สังคม สิ่งแวดล้อม และพฤติกรรมของคน รวมทั้งความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และการคมนาคมขนส่ง โดยกลุ่มโรคติดต่อใหม่

ที่พบในไทยและประเทศรอบบ้านและมีโอกาสระดับสูง ได้แก่ ไข่หวัดนก ไข่กาฬ หลังแอน กาฬโรค โรคมือเท้าปาก และไข้สมองอักเสบ ซึ่งหากเกิดการระบาดรุนแรงย่อมส่งผลกระทบต่อความสูญเสียทางเศรษฐกิจ ความมั่นคงทางสังคม และเสถียรภาพของประเทศ

(6) ปัญหาการก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติ แม้ว่าไทยจะมีได้เกี่ยวข้อโดยตรงกับปัญหาและความขัดแย้งที่เป็นสาเหตุของการก่อการร้ายระหว่างประเทศ แต่ก็ได้รับผลจากความขัดแย้งที่เกิดขึ้น เนื่องจากการมีความสัมพันธ์ทางการทูตกับประเทศที่เป็นเป้าหมายการก่อการร้าย รวมทั้งมีชุมชนและมีผลประโยชน์ของประเทศเป้าหมายอยู่ในประเทศไทย ซึ่งเป็นสิ่งจูงใจสำคัญที่เชื่อมโยงให้กลุ่มก่อการร้ายระหว่างประเทศเข้ามาปฏิบัติการในประเทศไทย สำหรับเรื่องอาชญากรรมข้ามชาติ เช่น การค้ามนุษย์ การค้ายาเสพติด การพนันผิดกฎหมาย การโจรกรรม การปลอมแปลงเอกสารเดินทาง การละเมิดลิขสิทธิ์ ตลอดจนอาชญากรรมทางธุรกิจผิดกฎหมายอื่นๆ รวมถึงอาชญากรรมข้ามชาติทางเศรษฐกิจและคอมพิวเตอร์ ที่มีความรุนแรงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ทั้งนี้ พื้นที่บริเวณชายแดนปัจจุบันมีลักษณะเป็น “พื้นที่เปิด” มากขึ้น ซึ่งพื้นที่ชายแดนบางจุด มีการพัฒนาโดยเฉพะอย่างยิ่งทางการค้าชายแดนระหว่าง 2 ประเทศ ในกรณีของประเทศไทยซึ่งมีพรมแดนติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านหลายประเทศ และพบว่ามีการพัฒนาทางการค้าชายแดน แต่ในขณะเดียวกันพื้นที่ชายแดนบางจุด ก็ยังมีปัญหาเรื่องเส้นเขตแดนที่ยังไม่ชัดเจน และมีความเสี่ยงในการเกิดภัยคุกคามไม่ตามแบบ ที่สามารถส่งผลกระทบต่อเข้าสู่พื้นที่ตอนในของประเทศได้หากไม่สามารถบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม ขอบเขตการพัฒนาพื้นที่เพื่อความมั่นคงตามแนว

ชายแดนจะต้องบริหารจัดการควบคู่กันไป ทั้งการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคง เพื่อใช้เครื่องมือทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีอยู่ให้อำนวยประโยชน์ต่อการรักษาความมั่นคงของชาติได้มากที่สุดอย่างจริงจัง ซึ่งจากสถานการณ์ด้านความมั่นคงดังกล่าว พบว่าประเทศไทย รวมทั้งบริเวณพื้นที่ชายแดนของไทยกับประเทศเพื่อนบ้านยังมีภัยคุกคามทั้งตามแบบและภัยคุกคามไม่ตามแบบเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและทุกภาคส่วนจะต้องดำเนินการไปในทิศทางเดียวกันเพื่อป้องกันภัยที่จะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ

2.2 นโยบายความมั่นคงที่เกี่ยวข้อง

นโยบายความมั่นคงที่เกี่ยวข้องที่นำมาใช้เป็นกรอบในการศึกษา ได้แก่ นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. 2558 - 2564) ยุทธศาสตร์การพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ (พ.ศ. 2556 - 2560) และแผนบริหารจัดการชายแดนด้านความมั่นคง (พ.ศ.2559-2564)

2.2.1 นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. 2558 - 2564

นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ เป็นนโยบายระดับชาติที่กำหนดขึ้นเพื่อเป็นกรอบในการดำเนินการด้านความมั่นคงของภาครัฐในระยะ 7 ปี โดยได้ประเมินสถานะแวดล้อมทางภูมิรัฐศาสตร์ สถานการณ์ และความเปลี่ยนแปลงของบริบทความมั่นคง นำไปสู่การกำหนดทิศทางหลักในการดำเนินการเพื่อรักษาผลประโยชน์และความมั่นคงของประเทศ โดยนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. 2558 - 2564 ได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ทั้งสิ้น 9 ประการ คือ

- (1) เพื่อส่งเสริมและรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตย

อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

(2) เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกของคนในชาติให้มีความจงรักภักดี และธำรงรักษาไว้ซึ่งสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

(3) เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างความปลอดภัย ความปรองดอง ความเป็นธรรม และความสมานฉันท์ในชาติ เพื่อลดการเผชิญหน้า และการใช้ ความรุนแรงในทุกรูปแบบ

(4) เพื่อให้จังหวัดชายแดนภาคใต้มีความปลอดภัย ปราศจาก เงื่อนไขของการใช้ความรุนแรง

(5) เพื่อพัฒนาศักยภาพของภาครัฐ และส่งเสริมบทบาทและความเข้มแข็งของทุกภาคส่วน ในการ รับมือกับภัยคุกคามทุกรูปแบบที่กระทบ กับความมั่นคง

(6) เพื่อให้การจัดการฐานทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม พลังงาน และอาหาร มีความมั่นคง ความยั่งยืนและมีความสมดุลกับการขยายตัว ของการพัฒนาประเทศ รวมถึงลดความเสี่ยงจากผลกระทบของกระแสโลกาภิวัตน์

(7) เพื่อพัฒนาศักยภาพการเตรียมความพร้อมของชาติในการ เผชิญกับภาวะสงคราม และวิกฤติการณ์ความมั่นคงอย่างมีเอกภาพและ ประสิทธิภาพ

(8) เพื่อเสริมสร้างศักยภาพของกองทัพในการป้องกันประเทศ สนับสนุนภารกิจที่ไม่ใช่การสงคราม และสามารถผนึกกำลังของกองทัพกับ ทุกภาคส่วนในการเผชิญกับภัยคุกคามด้านการป้องกันประเทศในทุกรูปแบบ

(9) เพื่อส่งเสริมสภาวะแวดล้อมที่สร้างสรรค์และสันติในการ อยู่ร่วมกับประเทศเพื่อนบ้าน กลุ่ม ประเทศอาเซียน ประชาคมโลก บนพื้นฐาน ของการรักษาผลประโยชน์และการดำรงเกียรติภูมิของชาติ

ทั้งนี้ นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. 2558 - 2564 ได้กำหนดลำดับความสำคัญโดยพิจารณาความเสี่ยงและผลกระทบต่อความมั่นคงที่เป็นแก่นหลักของชาติ ซึ่งส่งผลต่อความอยู่รอดปลอดภัยของชาติและส่งผลกระทบต่อความมั่นคงในด้านต่างๆ และภูมิคุ้มกันของชาติในภาพรวมเป็นสำคัญ โดยกำหนดความสำคัญเป็นสองส่วน คือ ส่วนที่ 1 นโยบายเสริมสร้างความมั่นคงที่เป็นแก่นหลักของชาติ และส่วนที่ 2 นโยบายความมั่นคงแห่งชาติทั่วไป ทั้งนี้ ในด้านการบริหารจัดการชายแดนถูกระบุไว้ในส่วนที่ 2 นโยบายความมั่นคงแห่งชาติทั่วไป คือ นโยบายที่ 4 นโยบายที่ 7 และนโยบายที่ 16 ดังนี้

นโยบายที่ 4 จัดระบบการบริหารจัดการชายแดนเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาข้ามพรมแดน³

1) เสริมสร้างความเป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงและกระชับความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านในการแก้ไขปัญหาข้ามพรมแดน เช่น การลักลอบเข้าเมือง ปัญหาแรงงาน ข้ามชาติ การก่อการร้าย การค้าสิ่งของผิดกฎหมาย/ การค้ามนุษย์ โรคระบาดและโรคติดต่อร้ายแรง รวมถึงร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านในการพัฒนาและเสริมสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในพื้นที่ชายแดน โดยเฉพาะการไม่นำประเด็นเส้น เขตแดนมาเป็นอุปสรรคในการพัฒนาและเสริมสร้างความเจริญเติบโตร่วมกัน บนพื้นฐานการรักษาสมดุลระหว่างผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจกับการรักษาความมั่นคงของชาติ

2) ปรับปรุงกลไก และพัฒนาศักยภาพการตรวจคนเข้าเมือง การติดตาม ตรวจสอบ การเข้า-ออก การขอยุ่ต่อในประเทศไทย และพัฒนาระบบฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ประสานร่วมมือและแลกเปลี่ยนข้อมูลกับประเทศเพื่อนบ้านอย่างใกล้ชิด

³ นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. 2558 - 2564. สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ. หน้า 13

3) ส่งเสริมการใช้มิติทางสังคมและวัฒนธรรม ในการเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีทุกระดับกับประเทศเพื่อนบ้าน และพัฒนาความเข้มแข็งของคน ชุมชน และพื้นที่ชายแดนร่วมกัน

4) จัดระเบียบการพัฒนาพื้นที่ชายแดนให้มีศักยภาพทางด้านเศรษฐกิจ และการเป็นประตูเชื่อมโยงการค้าที่มีความสมดุลทั้งในมิติเศรษฐกิจ และสังคมกับมิติความมั่นคง และร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านในการบริหารจัดการชายแดน การพัฒนาด้านชายแดน และการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ

นโยบายที่ 7 จัดระบบป้องกันและแก้ไขปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมือง⁴

1) กำหนดนโยบายต่อผู้หลบหนีเข้าเมือง โดยให้อาศัยอยู่ชั่วคราวตามหลักมนุษยธรรมเพื่อรอการส่งกลับ ทั้งนี้ โดยไม่ยินยอมให้มีการเคลื่อนไหวใดๆ ที่สร้างผลกระทบต่อประเทศไทยและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

2) แก้ไขปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมืองที่ตกค้างและยังไม่สามารถส่งกลับประเทศต้นทาง โดยเร่งรัด การกำหนดสถานะบุคคลที่ชัดเจน การกำหนดสิทธิขั้นพื้นฐานภายใต้กฎหมายที่เกี่ยวข้องและหลักเกณฑ์ที่รัฐกำหนด

3) จัดระเบียบการจ้างแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง โดยคำนึงถึงการรักษาผลประโยชน์ ทางด้านเศรษฐกิจที่สอดคล้องกับการรักษาความมั่นคงของชาติ โดยกำหนดหลักเกณฑ์และกระบวนการ อนุญาตให้มีการจ้างงานและนำแรงงานต่างด้าวเข้าสู่ระบบที่รัฐกำหนดภายใต้ความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน รวมถึงการให้ความเป็นธรรม ความคุ้มครอง ปกป้องสิทธิ และผลประโยชน์ของแรงงานต่างด้าว โดยยึดมั่นในหลักนิติธรรม หลักสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน และกติการะหว่างประเทศ

⁴ เล่มเดียวกัน. หน้า 15

4) ปรับปรุงกลไกและพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการเพื่อจัดระเบียบการเข้าเมือง โดยส่งเสริมการพัฒนากระบวนงานข้อมูลร่วมกับประเทศเพื่อนบ้านอย่างมีประสิทธิภาพ เพิ่มกลไกความร่วมมือระหว่างกันในการตรวจสอบการเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายอย่างเข้มงวด และพัฒนาความรู้ความเชี่ยวชาญของเจ้าหน้าที่ของรัฐให้รู้เท่าทันกับพัฒนาการของการเข้าเมือง โดยผิดกฎหมาย ตลอดจนเพิ่มมาตรการทาง กฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายที่เข้มงวดต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ใช้อำนาจโดยมิชอบ

5) พัฒนาระบบฐานข้อมูลคนเข้าเมืองและผู้หลบหนีเข้าเมืองให้มีความทันสมัย เป็นปัจจุบัน สามารถเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างมีประสิทธิภาพ

นโยบายที่ 16 เสริมสร้างดุลยภาพในการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ⁵

1) เสริมสร้างความไวเนื้อเชื้อใจและป้องกันความขัดแย้งกับประเทศเพื่อนบ้าน พัฒนาความเข้มแข็งกลไกความร่วมมือระดับต่าง ๆ เพื่อร่วมกันแก้ปัญหาระหว่างกันอย่างสันติ

2) ส่งเสริมบรรยากาศที่นำไปสู่การสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนและเส้นเขตแดนทางทะเลกับประเทศเพื่อนบ้านให้บรรลุผล ในการกำหนดแนวทางและเป้าหมายการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนและเส้นเขตแดนทางทะเลกับประเทศเพื่อนบ้านแต่ละด้านอย่างชัดเจน และรักษาความต่อเนื่องของคณะเจรจารวมถึงเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ โดยเฉพาะการสนับสนุนเครื่องมือที่ทันสมัย การเพิ่มมาตรการความปลอดภัยในพื้นที่เสี่ยงจากการสู้รบและกับระเบิด การเสริมสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ตลอดจนส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น

⁵ เล่มเดียวกัน. หน้า 21

- 3) ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวัฒนธรรมและความเป็นจริงทางประวัติศาสตร์ของภูมิภาค โดยเน้นที่ความเชื่อมโยงใกล้ชิดกันในด้านวัฒนธรรมและการอยู่ร่วมกันมาอย่างยาวนาน เพื่อให้เกิดทัศนคติในทางสร้างสรรค์ของการเป็นมิตรประเทศ รวมถึงลดอคติและความหวาดระแวงระหว่างกัน และการเสริมสร้างความสัมพันธ์และความไว้วางใจระหว่างประชาชน โดยสนับสนุนและส่งเสริมให้ดำเนินการในทุกระดับ โดยเฉพาะในระดับท้องถิ่นและภาคประชาชน และให้ภาควิชาการและสถาบันด้านการวิจัยมีบทบาทนำในการเชื่อมโยงการศึกษา ค้นคว้า วิจัย และแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับประเทศเพื่อนบ้าน
- 4) ส่งเสริมให้อาเซียนมีเอกภาพในการดำเนินความสัมพันธ์กับมหาอำนาจและเป็นเครื่องมือสร้างดุลยภาพทางความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับมหาอำนาจ
- 5) สนับสนุนให้ประเทศสมาชิกอาเซียนร่วมมือกันอย่างเป็นรูปธรรมในการป้องกัน และแก้ไขปัญหาภัยคุกคามรูปแบบใหม่ ซึ่งเป็นผลกระทบจากการเชื่อมโยงกันมากขึ้นในประชาคมอาเซียน
- 6) ดำเนินการอย่างสมดุลในการปรับตัวให้สอดคล้องกับการที่อาเซียนเป็นองค์กรที่ปฏิบัติตามกฎหมายและกฎระเบียบอย่างเคร่งครัดมากขึ้น แต่สามารถรักษาผลประโยชน์ด้านความมั่นคงแห่งชาติที่สำคัญไว้ได้
- 7) เสริมสร้างความพร้อมของประเทศในการจัดตั้งประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน ในการเสริมสร้างศักยภาพของบุคลากรภาครัฐพัฒนากฎระเบียบ ปรับปรุงกระบวนการปฏิบัติงาน ให้ไทยมีความพร้อมในการจัดการผลข้างเคียงที่จะเกิดขึ้นจากการอำนวยความสะดวกให้มีการติดต่อเชื่อมโยงกันมากขึ้นในอาเซียน พร้อมทั้งเสริมสร้างความตระหนักรู้และทัศนคติที่ดีต่อการเป็นประชาคมอาเซียน ประเทศสมาชิกอาเซียน และดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรมในการสร้างความคุ้นเคย ความเข้าใจ และความรู้สึกเป็นมิตรกับประเทศเพื่อนบ้าน

8) รักษาคุณภาพในการดำเนินความสัมพันธ์กับนานาประเทศ โดยมีจุดยืนและท่าทีที่เหมาะสม ที่เอื้อต่อการแสวงประโยชน์ร่วมของไทย กับประเทศต่างๆ และไม่ให้เกิดอยู่ท่ามกลางความตึงเครียดของการแข่งขัน อิทธิพลหรือการรักษาผลประโยชน์ที่ขัดแย้งกันของมหาอำนาจ รวมถึงสนับสนุน การเข้าเป็นภาคีข้อตกลงระหว่างประเทศที่เอื้อต่อการรักษาผลประโยชน์ และเกียรติภูมิของประเทศ

9) เสริมสร้างปัจจัยที่เกื้อหนุนและสร้างสภาวะแวดล้อมที่ลด ความหวาดระแวงควบคู่ไปกับการเสริมสร้างความไว้วางใจ ในการส่งเสริม บทบาทของไทยด้านความมั่นคงระหว่างประเทศและใช้กลไกทั้งในระดับภูมิภาค และระหว่างประเทศ ให้เอื้อต่อการสร้างดุลยภาพและการรักษาผลประโยชน์ ของชาติ

นอกจากนี้ นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ ยังได้กำหนดให้มี หน่วยรับผิดชอบในทุกนโยบาย ทั้งหน่วยรับผิดชอบหลักและหน่วย รับผิดชอบร่วม โดยกำหนดให้นโยบายแต่ละเรื่องมีหน่วยงานรับผิดชอบหลักที่เป็นเจ้าภาพ บูรณาการนโยบาย หนึ่งหน่วยงาน ยกเว้นกรณีที่สำคัญของนโยบาย มีลักษณะภารกิจที่แตกต่างกันอย่างชัดเจนให้พิจารณาตามความเหมาะสม และกำหนดให้มีหน่วยรับผิดชอบหลักตามแนวนโยบายย่อยทุกข้อ เพื่อสนับสนุน การดำเนินการของเจ้าภาพบูรณาการนโยบาย เนื่องจากสาระสำคัญของนโยบาย อาจมีประเด็นดำเนินการที่สำคัญในหลายด้านที่แตกต่างกัน เพื่อให้การขับเคลื่อน นโยบายมีหน่วยรับผิดชอบอย่างครบถ้วนในทุกแนวนโยบาย ในส่วนที่เกี่ยวข้อง ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แบ่งมอบหน่วยรับผิดชอบหลักและหน่วยร่วม/ องค์กรเครือข่าย และความเชื่อมโยงกับนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนหลักที่เกี่ยวข้อง⁶

วัตถุประสงค์	นโยบาย	หน่วยรับผิดชอบ		ความเชื่อมโยงกับนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนหลักที่เกี่ยวข้อง
		หน่วยหลัก	หน่วยร่วม/ องค์กรเครือข่าย	
5. เพื่อพัฒนาศักยภาพของภาครัฐ และส่งเสริมบทบาทและความเข้มแข็งของทุกภาคส่วนในการรับมือกับภัยคุกคามทุกรูปแบบที่กระทบกับความมั่นคง	<p>นโยบายที่ 4 จัดระบบการบริหารจัดการชายแดนเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาข้ามพรมแดน</p> <p>1) เสริมสร้างความเป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง</p> <p>2) ปรับปรุงกลไก และพัฒนาศักยภาพการตรวจคนเข้าเมือง</p> <p>3) ส่งเสริมการใช้มิติทางสังคมและวัฒนธรรมในการเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีทุกระดับกับประเทศเพื่อนบ้าน</p> <p>4) จัดระเบียบการพัฒนาพื้นที่ชายแดนให้มีศักยภาพทางด้านเศรษฐกิจ และการเป็นประตูเชื่อมโยงการค้าที่มีความสมดุลทั้งในมิติเศรษฐกิจและสังคมกับมีความมั่นคง</p>	สมช.		<p>(ร่าง) ยุทธศาสตร์ความมั่นคงของไทยต่อประเทศเพื่อนบ้าน พ.ศ. ...</p> <p>- ยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพเพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ พ.ศ. 2556 - 2560</p> <p>- ร่างแผนยุทธศาสตร์กระทรวงการต่างประเทศ 4 ปี พ.ศ. 2558 - 2561</p>
		กท.	กต. มท. สมช. ตร.	
		ตร. (ตม.)	กต. กค. (ศก.) มท. ทก.	
		มท.	วธ. ศธ. สศช.	
		สมช.	กท. กต. กค. กษ. มท. พณ. สศช. ตร.	

⁶ เล่มเดียวกัน. หน้า 31-46

วัตถุประสงค์	นโยบาย	หน่วยรับผิดชอบ		ความเชื่อมโยงกับ นโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนหลักที่ เกี่ยวข้อง
		หน่วยหลัก	หน่วยร่วม/ องค์กร เครือข่าย	
9. เพื่อส่งเสริม สภาวะแวดล้อม ที่สร้างสรรค์และ สันติในการอยู่ ร่วมกับประเทศ เพื่อนบ้าน กลุ่ม ประเทศอาเซียน ประชาคมโลก บนพื้นฐานของ การรักษาผลประโยชน์และ การดำรงเกียรติ- ภูมิของชาติ	<p>นโยบายที่ 7 จัดระบบป้องกันและแก้ไขปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมือง</p> <p>1) กำหนดนโยบายต่อผู้หลบหนีเข้าเมือง</p> <p>2) แก้ไขปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมืองที่ตกค้างและยังไม่สามารถส่งกลับประเทศต้นทาง</p> <p>3) จัดระเบียบการจ้างแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองโดยคำนึงถึงการรักษาผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจที่สอดคล้องกับการรักษาความมั่นคงของชาติ</p> <p>4) ปรับปรุงกลไกและพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการเพื่อจัดระเบียบการเข้าเมือง</p> <p>5) พัฒนาระบบฐานข้อมูลคนเข้าเมืองและผู้หลบหนีเข้าเมืองให้มีความทันสมัยเป็นปัจจุบันสามารถเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างมีประสิทธิภาพ</p>	<p>สมช.</p> <p>สมช.</p> <p>มท.</p> <p>รง.</p> <p>ตร.(ตม.)</p> <p>มท. ตร. (ตม.)</p>	<p>กท. กต. มท. ตร. กอ.รมน. กท. กต. คค. พม. ยธ. รง. สธ. ศธ. กต. กท. กษ. (กปม.) คค. (จท.) พม. มท. (ปก.) ยธ.สธ. สศช. ตร. มท. รง. สธ. ศธ.</p> <p>ทก. รง. สธ. ศธ.</p>	<p>- ยุทธศาสตร์แก้ไขปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมืองทั้งระบบ</p>
	<p>นโยบายที่ 16 เสริมสร้างคุณภาพในการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ</p> <p>1) เสริมสร้างความไว้วางใจและป้องกันความขัดแย้งกับประเทศเพื่อนบ้าน</p> <p>2) ส่งเสริมบรรยากาศที่นำไปสู่การสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนและเส้นเขตแดนทางทะเลกับประเทศเพื่อนบ้านให้บรรลุผล</p> <p>3) ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวัฒนธรรมและความ เป็นจริง ทางประวัติศาสตร์ของภูมิภาค โดยเน้นที่ความเชื่อมโยงใกล้ชิดกันในมิติทางวัฒนธรรมและการอยู่ร่วมกันมาอย่างยาวนาน</p>	<p>กต.</p> <p>กต.</p> <p>กต. กท.</p> <p>กต.</p>	<p>กท. มท. สมช. มท. สมช. กท. มท. วธ. ศธ. กปส. สมช. วช. สกว.</p>	<p>- ร่างแผนยุทธศาสตร์ ก ร ร ว ง ก ร ร ต่างประเทศ 4 ปี พ.ศ. 2558-2561 - (ร่าง) ยุทธศาสตร์ความ มั่นคงของ ไทย ต่อ ประเทศเพื่อนบ้าน พ.ศ...</p>

วัตถุประสงค์	นโยบาย	หน่วยรับผิดชอบ		ความเชื่อมโยงกับ นโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนหลักที่ เกี่ยวข้อง
		หน่วยหลัก	หน่วยร่วม/ องค์กร เครือข่าย	
	4) ส่งเสริมให้อาเซียนมีเอกภาพในการดำเนินความสัมพันธ์กับ มหาอำนาจ และเป็นเครื่องมือสร้างดุลยภาพทางความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับมหาอำนาจ	กต.	กท. สมช.	- ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงต่อประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน
	5) สนับสนุนให้ประเทศสมาชิกอาเซียนร่วมมือกันอย่างเป็นรูปธรรมในการป้องกัน และแก้ไขปัญหายุทธศาสตร์รูปแบบใหม่	กต.	กท. สมช.	- แผนการดำเนินการเตรียมความพร้อมประเทศไทยในการเข้าสู่ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน
	6) ดำเนินการอย่างสมดุลในการปรับตัวให้สอดคล้องกับการที่อาเซียนเป็นองค์กรที่ปฏิบัติตามกฎหมายและกฎระเบียบอย่างเคร่งครัดมากขึ้น	กต.	กท. สมช.	- ยุทธศาสตร์แก้ไขปัญหาผู้หลงหนีเข้าเมืองทั้งระบบ
	7) เสริมสร้างความพร้อมของประเทศในการจัดตั้งประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน	กท.	กท. มท. สมช. สศช. วท. (ปส.)	- (ร่าง) ยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติในการป้องกันและแก้ไขปัญหายุทธศาสตร์ข้ามชาติ พ.ศ. 2558 - 2564
	8) รักษาดุลยภาพในการดำเนินความสัมพันธ์กับนานาประเทศ โดยมีจุดยืนและท่าทีที่เหมาะสม	กต.	ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง	- (ร่าง) ยุทธศาสตร์ความมั่นคงของไทยต่อประเทศมหาอำนาจ....
9) เสริมสร้างปัจจัยที่เกื้อหนุนและสร้างสภาวะแวดล้อมที่ลดความหวาดระแวงควบคู่ไปกับการเสริมสร้างความไว้วางใจ	กต.	กท. สมช. ทุกส่วนราชการ		

2.2.2 ยุทธศาสตร์เสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ.2556 – 2560⁷

สืบเนื่องจากแนวคิดในช่วง พ.ศ.2517-2518 สภาความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.) เล็งเห็นว่าควรมีการนำหลักการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม ของฝ่ายพลเรือน เข้ามาสนับสนุนภารกิจของทหาร โดยเฉพาะการช่วงชิงพื้นที่และ

⁷ ยุทธศาสตร์เสริมสร้างสร้างความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ.2556 – 2560. สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ

ประชาชนในชนบทที่มีปัญหาความมั่นคงรุนแรงจากภัยคุกคามภายนอกประเทศ เป็นการประสานแผนพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงเข้ากับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยจัดทำเป็นแผนพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงแห่งชาติ ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4-9 และได้กำหนด ยุทธศาสตร์ความมั่นคงชายแดน (พ.ศ.2545-2547) ขึ้น จึงได้นำการพัฒนา เพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545-2549) เป็นการดำเนินงานภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ ความมั่นคงชายแดน และขยายห้วงเวลาให้ครอบคลุมถึงปี พ.ศ.2549 เมื่อยุทธศาสตร์ความมั่นคงชายแดน (พ.ศ.2545-2549) ได้สิ้นสุดห้วงระยะเวลา คณะรัฐมนตรีฯ ได้มีมติเห็นชอบยุทธศาสตร์ยุทธศาสตร์ความมั่นคงชายแดน (พ.ศ.2550-2554) และให้กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.) รับผิดชอบและประสานการดำเนินงานกับหน่วยงานทั้งในระดับ กระทรวงและระดับพื้นที่ ครอบคลุมพื้นที่จังหวัด และจังหวัดชายฝั่งทะเลและ เกาะแก่ง โดยใช้กลไกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัฒนาเพื่อเสริม ความมั่นคงของชาติ พ.ศ.2547 รวมทั้งได้พิจารณาเห็นว่าสถานการณ์ปัญหาและ ภัยคุกคามความมั่นคงในปัจจุบันเป็นปัญหาความมั่นคงตามแบบและปัญหาความ มั่นคงไม่ตามแบบที่มีความซับซ้อนและหลากหลายที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคง ของประชาชนและประเทศโดยรวม ซึ่งเกิดขึ้นครอบคลุมพื้นที่ทุกจังหวัดทั้งพื้นที่ จังหวัดชายแดน จังหวัดชายฝั่งทะเล และพื้นที่จังหวัดชั้นใน จึงให้จัดทำ “ยุทธศาสตร์การพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ” เพื่อใช้แทนยุทธศาสตร์ ความมั่นคงชายแดนเดิมดังกล่าวเพื่อให้เกิดความครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

ยุทธศาสตร์เสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ.2556 – 2560 ได้กำหนดวิสัยทัศน์ไว้ คือ “คน ชุมชนมีภูมิคุ้มกัน และพื้นที่ที่มีความพร้อมเผชิญปัญหาและภัยคุกคามความมั่นคง รวมทั้งสามารถพัฒนาร่วมกับประเทศรอบบ้านอย่างยั่งยืน” โดยมีพื้นที่เป้าหมายครอบคลุมทุกจังหวัดทั่วประเทศ รวม 77 จังหวัด แบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ ประกอบด้วย (1) พื้นที่จังหวัดชั้นใน (2) พื้นที่จังหวัดชายแดน และ (3) พื้นที่ชายฝั่งทะเล ซึ่งในแต่ละพื้นที่ที่มีจุดเน้นการให้ความสำคัญแตกต่างตามสภาพปัญหาและความต้องการของแต่ละพื้นที่ ทั้งนี้ ในส่วนของพื้นที่เป้าหมายของจังหวัดชายแดน ได้มีการกำหนดไว้ชายแดนประเทศไทย จำนวน 32 จังหวัดที่อยู่ติดกับชายแดนของประเทศเพื่อนบ้าน ทั้ง 4 ประเทศ ได้แก่ เมียนมา สปป.ลาว กัมพูชา และมาเลเซีย ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ชายแดนประเทศไทยที่อยู่ติดกับชายแดนของประเทศเพื่อนบ้าน

พื้นที่จังหวัด	ประเทศที่ชายแดนติดต่อ	จังหวัด
จังหวัดชายแดน - 32 จังหวัด 129 อำเภอ 368 ตำบล 3601 หมู่บ้าน - ประชากร รวม 24,731,806 คน	- ชายแดน ไทย –เมียนมา - ประมาณ 2,401 กิโลเมตร ครอบคลุมพื้นที่ 10 จังหวัด	เชียงราย เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน ตาก กาญจนบุรี ราชบุรี เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ชุมพร และระนอง
	- ชายแดน ไทย – สปป.ลาว - ประมาณ 1,810 กิโลเมตร ครอบคลุมพื้นที่ 12 จังหวัด	เชียงราย พะเยา น่าน อุตรดิตถ์ พิษณุโลก เลย หนองคาย บึงกาฬ นครพนม มุกดาหาร อานาจเจริญ และอุบลราชธานี
	ชายแดน ไทย – กัมพูชา - ประมาณ 798 กิโลเมตร ครอบคลุมพื้นที่ 7 จังหวัด	อุบลราชธานี ศรีสะเกษ บุรีรัมย์ สุรินทร์ สระแก้ว จันทบุรี และตราด
	- ชายแดน ไทย- มาเลเซีย - ประมาณ 647 กิโลเมตร ครอบคลุมพื้นที่ 5 จังหวัด - เป็นจังหวัดที่มีพื้นที่ติด แนวเขตแดนมาเลเซีย รวม 4 จังหวัด	สตูล สงขลา ยะลา นราธิวาส และเป็น จังหวัดไม่ติดแนวเขตแดน 1 จังหวัด คือ ปัตตานี

ยุทธศาสตร์ดำเนินงานยุทธศาสตร์เสริมสร้างสร้างความมั่นคง
แห่งชาติ พ.ศ.2556 – 2560 ที่สำคัญมี 6 ยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย (1)
ยุทธศาสตร์ฝึกกำลังเพื่อเสริมสร้างศักยภาพและภูมิคุ้มกันของคน ชุมชน และ
พื้นที่เป้าหมายอย่างยั่งยืน (2) ยุทธศาสตร์การจัดระบบป้องกันเพื่อจัดระเบียบ
พื้นที่ชายแดน (3) ยุทธศาสตร์เสริมสร้างความมั่นคงในมิติวัฒนธรรม ภูมิปัญญา
ท้องถิ่น และการจัดการโดยสันติวิธี (4) ยุทธศาสตร์พัฒนาฐานข้อมูลและ
องค์ความรู้ด้านความมั่นคง (5) ยุทธศาสตร์เสริมสร้างความร่วมมือด้าน
ความมั่นคงกับประเทศเพื่อนบ้าน และ (6) ยุทธศาสตร์บริหารจัดการอย่างมี
เอกภาพและประสิทธิภาพ รายละเอียด ดังนี้

(1) ยุทธศาสตร์ฝึกกำลังเพื่อเสริมสร้างศักยภาพและ ภูมิคุ้มกันของคน ชุมชน และ พื้นที่เป้าหมายอย่างยั่งยืน

(1.1) เสริมสร้างให้คนและชุมชนมีจิตสำนึกด้านความมั่นคง
และมีศักยภาพตลอดจนภูมิคุ้มกันอย่างยั่งยืน โดยสนับสนุน ส่งเสริม และ
เสริมสร้างการพัฒนาคน ชุมชน หมู่บ้าน บนพื้นฐานของการมีส่วนร่วมให้กับผู้นำ
ชุมชนและหมู่บ้าน ผู้นำกลุ่ม/องค์กรชุมชน สภาองค์กรชุมชน และองค์กร
ภาคประชาสังคม รวมทั้งผู้นำขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เพื่อสร้าง
ผู้นำชุมชนด้านความมั่นคง ตลอดจนประชาชนทั่วไปในพื้นที่จังหวัดชั้นใน จังหวัด
ชายแดน และจังหวัดชายฝั่งทะเล ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และสอดคล้อง
กับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง

(1.2) ส่งเสริมและสนับสนุนกระบวนการมีส่วนร่วมของ
ประชาชนที่ให้ความสำคัญกับการป้องกันและการแก้ไขปัญหาความมั่นคง
ให้สอดคล้องกับความต้องการของคนและชุมชนในพื้นที่ โดยเฉพาะเวที
การจัดทำแผนระดับชุมชน ตำบล อำเภอ และจังหวัด เพื่อสร้างความ
ตระหนักรู้ของประชาชนถึงมิติปัญหาด้านความมั่นคงที่กระทบต่อตนเองและ

ชุมชน รวมทั้งเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมกำหนดแนวทาง การพัฒนา การป้องกัน และการแก้ไขปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคง เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันระดับ ประชาชนและชุมชน

(1.3) ส่งเสริมให้คนและชุมชนในพื้นที่ชายแดน พื้นที่ชายฝั่ง ทะเลและเกาะแก่ง สามารถอ่านและเขียนภาษาไทยและภาษาท้องถิ่น รวมทั้ง ส่งเสริมให้คนบริเวณพื้นที่ชายแดนเรียนรู้ภาษาของประเทศเพื่อนบ้าน นอกจากนี้ ให้พัฒนาความรู้และทักษะตำรวจตระเวนชายแดนเพื่อให้เป็นครูสอนเด็ก และเยาวชนในพื้นที่ชายแดนและพื้นที่เสี่ยงภัยเพื่อเสริมเจ้าหน้าที่หลักทางการ ศึกษา รวมถึงให้มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ สร้างอาชีพ และรายได้บนพื้นฐานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ส่งเสริมการเข้าถึง บริการสาธารณสุขพื้นฐานเพื่อป้องกันโรคติดต่อชายแดน ตลอดจนเสริมสร้าง ความมั่นคงของมนุษย์และการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน รวมทั้งส่งเสริม โอกาสในการเข้าถึงการศึกษาของเด็กและเยาวชนในพื้นที่ชายแดน เพื่อเตรียม ความพร้อมการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนและความร่วมมือระดับอนุภูมิภาค

(1.4) ส่งเสริมและสนับสนุนให้หน่วยงานในจังหวัด มีความร่วมมือกับหน่วยงานภาคเอกชนและเครือข่ายประชาสังคมในจังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) องค์กรพัฒนาเอกชน และ เครือข่ายองค์กร ชุมชน ร่วมดำเนินโครงการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคง ของจังหวัด/กลุ่มจังหวัด

(1.5) ส่งเสริมความรู้ สร้างความเข้าใจ และ ประชาสัมพันธ์ เพื่อป้องกันการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อ แนวเขตแดน และแสวงหาแนวทางลดเงื่อนไข ความขัดแย้งการแย่งชิง ทรัพยากรธรรมชาติของคนในพื้นที่และนอกพื้นที่โดยความร่วมมือจากทุกฝ่าย ที่เกี่ยวข้อง

(1.6) พัฒนาและส่งเสริมการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รัฐ และ สร้างขวัญกำลังใจ ค่าตอบแทนที่เหมาะสม โดยเฉพาะผู้ที่ปฏิบัติงานในระดับ ตำบล อำเภอ ในพื้นที่ห่างไกล หรือเป็นพื้นที่เสี่ยงชายแดนและทางทะเล

(1.7) ส่งเสริมและขยายผลการพัฒนาโครงการตามแนวพระราชดำริ เพื่อเสริมสร้าง ความมั่นคงของคน ชุมชน และพื้นที่เป้าหมายอย่าง ยั่งยืน ได้แก่ โครงการหมู่บ้านพัฒนาเพื่อความมั่นคงพื้นที่ชายแดน โครงการ หมู่บ้านยามชายแดนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โครงการฟาร์มตัวอย่างตาม แนวพระราชดำริ

(2) ยุทธศาสตร์การจัดระบบป้องกันเพื่อจัดระเบียบพื้นที่

ชายแดน

(2.1) ดำเนินการจัดทำแผนการจัดระบบป้องกันเพื่อ จัดระเบียบพื้นที่ชายแดน ให้ครอบคลุมพื้นที่ทางบกและทางทะเลที่สอดคล้อง กับแผนป้องกันประเทศ เพื่อสนับสนุนการพัฒนาการค้าชายแดนและความ เป็นมิตรของประชาชนชายแดนไทยกับประเทศเพื่อนบ้านในการเข้าสู่ประชาคม อาเซียน

(2.2) ดำเนินการจัดระเบียบชุมชนและเสริมสร้างระบบ หมู่บ้านเข้มแข็งให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่จังหวัดชายแดน จังหวัดชายฝั่งทะเล รวมทั้งเกาะแก่ง และจังหวัดชั้นใน

(2.3) เสริมสร้างระบบป้องกันชายแดน ชายฝั่งทะเล และ เกาะแก่ง โดยวางแผนและกำหนดแผนปฏิบัติงานร่วมกัน เพื่อลดความซ้ำซ้อน ในการฝึกอบรมกำลังประชาชนของกระทรวงมหาดไทย กองบัญชาการ กองทัพไทยและเหล่าทัพ กอ.รมน. ควบคู่กับการเสริมสร้างระบบประชากร ให้มีความรู้พื้นฐานด้านความมั่นคงและจิตสำนึกความมั่นคง และนำการพัฒนา

อาชีพและรายได้ที่ยั่งยืนของหน่วยงานด้านเศรษฐกิจและสังคมเข้าไปพัฒนาคน และชุมชนในหมู่บ้านตำบลเป้าหมายในคราวเดียวกัน

(2.4) ดำเนินการจัดและพัฒนาให้มีระบบการแจ้งเตือนและระบบเฝ้าตรวจทั้งทางบกและทางทะเล

(2.5) สนับสนุนและพัฒนาระบบสื่อสารให้พร้อมใช้งาน ควบคู่กับเสริมสร้างความรู้ของเจ้าหน้าที่และอาสาสมัครกลุ่มต่างๆ เฝ้าระวัง ประชาสัมพันธ์และปฏิบัติการจิตวิทยา (Information Operation)

(2.6) พัฒนาระบบการสัญจรข้ามแดนทั้งทางบกและทางทะเล ให้สามารถป้องกันและควบคุมการลักลอบเข้าเมือง และปัญหา อาชญากรรมข้ามชาติที่เป็นภัยคุกคามความมั่นคงของไทย

(2.7) เร่งดำเนินการจัดระเบียบพื้นที่ที่มีเงื่อนไขของปัญหา ความมั่นคงหรือควบคุมการใช้พื้นที่ที่มีปัญหาเขตแดน เพื่อลดการเผชิญหน้าหรือ การกระทบกระทั่งกับประเทศคู่กรณี ตลอดจนปรับปรุงระบบการเฝ้าระวังเพื่อ ป้องกันและแก้ไขปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงในพื้นที่

(3) ยุทธศาสตร์เสริมสร้างความมั่นคงในมิติวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และ การจัดการโดยสันติวิธี

(3.1) สนับสนุนให้มีการนำมิติวัฒนธรรมและภูมิปัญญา ชุมชน/ ท้องถิ่น และส่งเสริมการจัดเวทีประชาคมในระดับต่างๆ ตามความพร้อม ของแต่ละพื้นที่ทั้งในระดับชุมชน หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัด เพื่อนำมิติ ด้านวัฒนธรรมและภูมิปัญญาชุมชน/ ท้องถิ่น มาเป็นแนวทางหลักในการดำเนินงาน เสริมสร้างความมั่นคงให้สอดคล้องกับสถานการณ์และภัยคุกคามความมั่นคง ในระดับพื้นที่ ตลอดจนส่งเสริมความร่วมมือด้านศาสนา เนื่องจากศาสนา เป็นรากฐานของความสัมพันธ์และความเข้าใจอันดีระหว่างประชาชนไทย กับประเทศเพื่อนบ้านในพื้นที่ชายแดน

(3.2) สนับสนุนหน่วยงานของรัฐให้ความสำคัญนำมิติด้านวัฒนธรรมและภูมิปัญญาชุมชน/ ท้องถิ่น มาประยุกต์ใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านความมั่นคง และ/หรือสนับสนุน การพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ โดยจัดเป็นโครงการนำร่อง (Pilot Project) ตามความพร้อมของชุมชน หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัด รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้ภาคเอกชน องค์กรภาคประชาชน กลุ่มอาสาสมัครเพื่อความมั่นคง ได้มีกิจกรรมที่นำมิติด้านวัฒนธรรมและภูมิปัญญาชุมชน/ ท้องถิ่น มาประยุกต์ใช้ในการเสริมสร้างความร่วมมือของชุมชนชายแดนไทย และความร่วมมือระหว่างชุมชนชายแดนไทยกับชุมชนชายแดนประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจและความร่วมมือในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ โดยลดข้อขัดแย้งที่นำไปสู่ปัญหาด้านความมั่นคง

(3.3) ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และปลูกฝังแนวทางการจัดการความขัดแย้งโดยแนวทางสันติวิธี อาทิ ข้าราชการการเมือง ข้าราชการประจำ เจ้าหน้าที่รัฐ ผู้นำองค์กรภาคเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชน ผู้นำภาคประชาชน เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจ ที่จะลดระดับความรุนแรงเมื่อเผชิญกับสถานการณ์และปัญหาความมั่นคงรูปแบบต่างๆ โดยเฉพาะการป้องกันไม่ให้ความขัดแย้งอันเกิดจากการแย่งชิงทรัพยากรธรรมชาติ และความขัดแย้งภายในสังคม ขยายตัวไปสู่การใช้ ความรุนแรงในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น

(3.4) ส่งเสริมเวทีและประชาคมการเรียนรู้การจัดการความขัดแย้งโดยสันติวิธีและกระบวนการยุติธรรมชุมชน ทั้งในสถาบันการศึกษา และนอกสถาบันการศึกษารวมทั้งในระดับชุมชนท้องถิ่น เพื่อให้เข้าใจและมีทักษะการจัดการความขัดแย้งในระดับชุมชนด้วยวิถีชุมชนผสมผสานกับการเรียนรู้ กฎ กติกา ของภาครัฐ ตลอดจนส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรที่มี

ความเชี่ยวชาญในกระบวนการจัดการความขัดแย้งโดยสันติวิธีและกระบวนการยุติธรรมชุมชน เพื่อสนับสนุนหน่วยงานของรัฐในกระบวนการเจรจาไกล่เกลี่ยข้อพิพาทที่เกิดขึ้น

(3.5) ส่งเสริมและสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีบทบาทเป็นศูนย์ประสานความร่วมมือของชุมชนในการจัดการความขัดแย้งภายใต้กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน ทั้งกระบวนการยุติธรรมทางเลือกและกระบวนการยุติธรรมสมานฉันท์ (Restorative Justice) ซึ่งเป็นกระบวนการที่กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมาร่วมมือกันเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น รวมทั้งสนับสนุนการมีคณะกรรมการไตรภาคีระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ผู้ที่ประสบความสำเร็จดี และผู้แทนภาควิชาการและสื่อมวลชน เพื่อเจรจาหาข้อยุติความขัดแย้งของคนในสังคมที่ยอมรับร่วมกันได้

(3.6) ส่งเสริมให้องค์กรนอกภาครัฐที่ได้รับการยอมรับจากสังคมเป็นหน่วยเจ้าภาพสร้างกลไกการเจรจาหาข้อยุติและทางออกในการแก้ไขข้อขัดแย้ง รวมถึงความแตกแยกในสังคมที่อาจนำไปสู่ความรุนแรงและเกิดผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยของสังคม

(3.7) ศึกษา วิจัย และพัฒนาองค์ความรู้ในการจัดการความขัดแย้งของชุมชนและท้องถิ่น โดยใช้ชุมชนให้เป็นพลังดำเนินการและสนับสนุนการเผยแพร่แนวทางการจัดการความขัดแย้งโดยสันติวิธีของภาคประชาชนให้เกิดการเรียนรู้ของทุกภาคส่วน

(3.8) ส่งเสริมการดำรงรักษาวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่น รวมทั้งส่งเสริมการศึกษาประวัติศาสตร์ โบราณคดี และภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้คนในท้องถิ่นมีความภูมิใจในประวัติศาสตร์ของท้องถิ่น ในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของประวัติศาสตร์ชาติไทย

(4) ยุทธศาสตร์พัฒนาฐานข้อมูลและองค์ความรู้ด้านความมั่นคง

(4.1) สนับสนุนการพัฒนาข้อมูลและระบบฐานข้อมูลตั้งแต่ระดับกระทรวง กรม ระดับภาค ระดับจังหวัด รวมทั้งเชื่อมโยงเครือข่ายข้อมูลในทุกกระดับ โดยใช้ประโยชน์จากระบบเทคโนโลยีภูมิสารสนเทศและภาพถ่ายดาวเทียม รวมทั้งให้ความสำคัญกับข้อมูลสถานการณ์หรือภัยคุกคามด้านความมั่นคง ข้อมูลสภาพพื้นที่ ข้อมูลความต้องการของชุมชนที่มีผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของประชาชน เพื่อนำมาพิจารณาจัดทำและสนับสนุนแผนงาน/โครงการด้านความมั่นคง ที่สอดคล้องกับสถานการณ์และเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ และตอบสนองความต้องการของชุมชน

(4.2) พัฒนาและจัดทำข้อมูลและระบบฐานข้อมูลด้านการข่าว การบูรณาการด้านการข่าว ในทุกระดับของศูนย์ประสานข่าวกรองแห่งชาติ (ส่วนกลางและระดับภาค) เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร (Information Sharing) และสามารถเชื่อมโยงข้อมูลที่น่าสนใจเตือนและสั่งการแก้ไขปัญหาได้ทันเหตุการณ์ โดยอาจจัดให้มีศูนย์แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร (Information Sharing Center) รวมทั้งส่งเสริมการข่าวภาคประชาชน การมีศูนย์ข้อมูลข่าวสารเพื่อความมั่นคง เพื่อประโยชน์ในการเฝ้าระวังและแจ้งเตือนสถานการณ์ด้านความมั่นคง

(4.3) สนับสนุนและเร่งดำเนินการจัดทำข้อมูลและฐานข้อมูลเรือ การจัดระเบียบ การเข้า-ออก ทางทะเล เพื่อให้เกิดการรับรู้เท่าทันสถานการณ์ทางทะเล (Maritime Domain Awareness : MDA) ของศูนย์ประสานการปฏิบัติในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล (ศรชล.) โดยนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาสนับสนุนการดำเนินการ อาทิ การควบคุมการกระทำผิดที่อาศัยประโยชน์จากการสัญจรข้ามแดน การพัฒนาระบบการแลกเปลี่ยนข่าวสารทางทะเล ระบบควบคุมการจราจรและ

ความปลอดภัยทางทะเล (Vessel Traffic Service : VTS) เป็นต้น รวมทั้งสามารถใช้ประโยชน์จากระบบฐานข้อมูลจังหวัด เพื่อให้มีการพัฒนาฐานข้อมูลด้านความมั่นคงทั้งหน่วยงานส่วนกลางและหน่วยงานระดับจังหวัด

(4.4) ส่งเสริมโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและเหมาะสมกับระดับวัยของประชากร โดยให้เน้นพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานของเด็กและเยาวชนในพื้นที่ให้มีจิตสำนึก ด้านความมั่นคง โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชนแต่ละพื้นที่ รวมทั้งเสริมสร้างองค์ความรู้ด้านความมั่นคงให้กับผู้บริหารและเจ้าหน้าที่รัฐและองค์กรที่เกี่ยวข้อง อาทิ ปลัดอำเภอ นายอำเภอ ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาสาสมัคร และกลุ่มมวลชน เป็นต้น เพื่อให้มีความรู้ในการพัฒนาคน ชุมชน พื้นที่ และแนวทางป้องกันและลดปัญหาที่เกิดขึ้น

(4.5) พัฒนาและส่งเสริมการศึกษาวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนา เพื่อเสริมสร้างความมั่นคง เพื่อสนับสนุนการป้องกันและแก้ไขปัญหาตลอดจนแนวทางพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ และสนับสนุนการนำผลงานศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์กับการดำเนินงานการพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงของชาติในทุกกระดับ

(4.6) ส่งเสริมให้หน่วยงานรัฐในระดับนโยบาย หน่วยงานทางวิชาการ สถาบันการศึกษาหรือศูนย์วิชาการด้านความมั่นคงเป็นองค์กรกลางในการศึกษาวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ด้านความมั่นคง รวมทั้งการถ่ายทอดวิชาการและองค์ความรู้สู่สาธารณชน หน่วยงานภาครัฐด้านความมั่นคง และหน่วยงานที่มีภารกิจสนับสนุนการเสริมสร้างความมั่นคงของชาติ โดยเฉพาะความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ การจัดทำแผนงานด้านความมั่นคงของจังหวัดและการนาแผนไปสู่การปฏิบัติ

(4.7) สนับสนุนการรวมกลุ่มและสร้างเครือข่ายความมั่นคง รวมทั้งสร้างช่องทางการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านความมั่นคงสู่เวทีชุมชน ผ่านสถาบันการศึกษาและองค์กรทางศาสนา รวมทั้งอาจสนับสนุนให้มีการพัฒนาคุณภาพของศูนย์การเรียนรู้และห้องสมุดของชุมชน รวมทั้งการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น อินเทอร์เน็ต เพื่อให้การเรียนรู้ของชุมชนเป็นไปอย่างเท่าทันและสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้ ตลอดจนเสริมสร้างการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างหน่วยงานของรัฐในพื้นที่ระดับภาคและจังหวัด กับสภาองค์กรชุมชน และกลุ่ม/ องค์กรภาคประชาชนในพื้นที่เป้าหมาย เพื่อพัฒนารากฐานความมั่นคงของคนและชุมชนให้มีภูมิคุ้มกันปัญหาอย่างเข้มแข็ง ยั่งยืน และพัฒนาเครือข่ายดาเนินงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ

(4.8) เสริมสร้างการตระหนักรู้และความเข้าใจของเจ้าหน้าที่รัฐ กลุ่มอาสาสมัคร ผู้นำชุมชน และประชาชนเกี่ยวกับสถานการณ์ และปัญหาระหว่างไทยกับประเทศรอบบ้าน ทักษะคิดที่มีต่อไทยและความต้องการของประเทศเพื่อนบ้าน รวมทั้งปรับทัศนคติและสร้างความเข้าใจของผู้นำชุมชนและท้องถิ่น เพื่อสร้างความเข้าใจของหน่วยงานรัฐ ภาคประชาชน และภาคเอกชน โดยจัดช่องทางเผยแพร่ความรู้และเวทีรับฟังความเห็น ข้อเสนอแนะหรือข้อร้องทุกข์ เพื่อกลั่นกรองข้อมูลในพื้นที่ในการป้องกันหรือ ยุติข้อขัดแย้งไม่ให้อุบัติเป็นความขัดแย้งระดับชาติ

(4.9) ส่งเสริมและสนับสนุนบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรพัฒนาเอกชน เพื่อพัฒนาชุมชนและท้องถิ่นในการพัฒนา เพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ โดยพิจารณากำหนดแนวทางส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความรู้ ความเข้าใจการพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ อาทิ การกิจการรักษาความสงบเรียบร้อยชุมชนท้องถิ่น เป็นต้น

(5) ยุทธศาสตร์เสริมสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคงกับประเทศเพื่อนบ้าน

(5.1) สนับสนุนการดำเนินงานของชุมชนและท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดชายแดนและจังหวัดชายฝั่งทะเล ที่นำไปสู่ความสัมพันธ์ที่ดีในระดับชุมชนและท้องถิ่น หรือกิจกรรมเสริมสร้างความร่วมมือที่นำไปสู่การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขกับประเทศรอบบ้านหรือกิจกรรมที่ช่วยคลี่คลายความขัดแย้งในพื้นที่

(5.2) เสริมสร้างและประสานความร่วมมือของหน่วยงานและองค์กรของรัฐในระดับพื้นที่กับประเทศรอบบ้านที่มุ่งจัดเงื่อนไขที่ก่อให้เกิดความหวาดระแวงและความไม่ไว้วางใจระหว่างกัน เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงที่เป็นพื้นฐานของการพัฒนาความร่วมมือด้านเศรษฐกิจ สังคม และด้านอื่นๆ ในกรอบประชาคมความร่วมมือด้านการเมืองและความมั่นคงประชาคมอาเซียน

(5.3) ส่งเสริมและจัดทำแผนบูรณาการแผนงาน/โครงการของหน่วยงานของรัฐในการดำเนินความร่วมมือและความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน

(5.4) เร่งรัดการแก้ไขปัญหาในระดับพื้นที่กับประเทศรอบบ้าน โดยใช้กลไกการเจรจาในระดับทวิภาคีบนพื้นฐานของความเคารพและความไว้วางใจซึ่งกันและกัน

(5.5) ส่งเสริมกิจกรรมที่เสริมสร้างความรู้สึที่ดี ความรู้สึกชื่นชม และความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของทุกภาคส่วน โดยใช้ความใกล้ชิดด้านภาษา วัฒนธรรม และประเพณี

(5.6) ส่งเสริมและประสานงานความร่วมมือระหว่างชายแดนไทยกับจังหวัดชายแดนประเทศรอบบ้าน

(6) ยุทธศาสตร์บริหารจัดการอย่างมีเอกภาพและประสิทธิภาพ

ดำเนินงานภายใต้กลไกการบริหารจัดการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ พ.ศ. 2547 และ/หรือให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการนโยบายและอำนวยการพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ (นพข.) มอบหมายและสั่งการเพื่อขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ

ทั้งนี้ ในยุทธศาสตร์ฯ ฉบับนี้ ได้กำหนดเป้าหมายการดำเนินงานจำแนกตามลักษณะพื้นที่ โดยในจังหวัดชายแดน ได้กำหนดเป้าหมาย ดังนี้

(1) หมู่บ้านเสี่ยงภัยตามแนวชายแดน ได้รับการพัฒนาเป็นหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) และได้รับการพัฒนาระบบป้องกันชายแดนให้สามารถแจ้งเตือนสถานการณ์ ปัญหา และ ผลกระทบต่อความมั่นคง ได้ล่วงหน้าและต่อเนื่อง รวมทั้งพัฒนาเป็นเครือข่ายหมู่บ้านชายแดนที่มีความพร้อมในการเฝ้าตรวจ ลาดตระเวน สกัดกั้นในพื้นที่เป้าหมายร่วมกับหน่วยงานรัฐ

(2) หน่วยงานภาครัฐกับหมู่บ้าน ชุมชน และองค์กรภาคประชาชนในพื้นที่ชายแดน มีระบบบูรณาการงานด้านการข่าว การสื่อสาร การแจ้งเตือน เพื่อเฝ้าระวังปัญหาในพื้นที่ระดับภาคและจังหวัดชายแดน

(3) ชุมชนท้องถิ่นของไทยกับประเทศรอบบ้านมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน และได้รับการส่งเสริมให้มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันมากยิ่งขึ้น ในระดับที่สามารถป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(4) พื้นที่ได้รับการพัฒนาประสิทธิภาพการสัญจรข้ามแดนและการผ่านเข้า-ออก ตามช่องทางที่กำหนด เพื่อป้องกันปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงโดยเฉพาะปัญหาความมั่นคงรูปแบบใหม่ และสนับสนุนการพัฒนาการค้าชายแดน

2.2.3 แผนบริหารจัดการชายแดนด้านความมั่นคง (พ.ศ. 2559 - 2564)⁸

การดำเนินการแก้ไขปัญหาคความมั่นคงโดยเฉพาะบริเวณพื้นที่ชายแดนให้เกิดเป็นรูปธรรม จำเป็นต้องมีแผนบริหารจัดการชายแดนด้านความมั่นคง (พ.ศ. 2559 - 2564) ที่กำหนดบทบาทหน้าที่และภารกิจของหน่วยงานความมั่นคงที่เกี่ยวข้องอย่างชัดเจน พร้อมทั้งมีการบูรณาการการแก้ไขปัญหาบริเวณชายแดนระหว่างหน่วยงานต่างๆ ในลักษณะประชาคมความมั่นคงทุกภาคส่วน ทั้งนี้ รัฐบาล พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้แถลงนโยบายต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) เมื่อ 12 ก.ย.57 โดยให้ความสำคัญกับการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน ในกิจการด้านการบริหารจัดการชายแดน โดยเน้นความร่วมมือเพื่อป้องกันและแก้ไขข้อพิพาทต่างๆ และแก้ไขปัญหาเส้นเขตแดนโดยใช้กลไกทั้งระดับทวิภาคีและพหุภาคี ซึ่งรัฐบาลโดยคณะอนุกรรมการศูนย์อำนวยการเตรียมความพร้อมประเทศไทยในการเข้าสู่ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน ได้มอบหมายให้สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.) จัดตั้งกลไกและรูปแบบการบริหารจัดการชายแดนเป้าหมายระยะเร่งด่วนในปี 2558

โดยแผนบริหารจัดการชายแดนด้านความมั่นคง (พ.ศ. 2559 - 2564) ให้ความสำคัญในเชิงพื้นที่บริเวณชายแดนที่มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศรอบบ้านและพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง โดยบูรณาการการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงเพื่อผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและความมั่นคงของชาติอย่างยั่งยืนในอนาคต โดยสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของประเทศไทย พ.ศ. 2558 - 2563 คือ “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” นอกจากนี้ คณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (กนพ.) ซึ่งมี

⁸ แผนบริหารจัดการชายแดนด้านความมั่นคง (พ.ศ. 2559 - 2564). สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ

นายกรัฐมนตรีเป็นประธาน มีมติมอบหมายให้ สมช. จัดทำข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงและจุดผ่านแดนของประเทศในภาพรวม และจัดทำแผนบริหารจัดการชายแดนด้านความมั่นคงในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษเสนอ กนพ.

แผนบริหารจัดการชายแดนด้านความมั่นคง (พ.ศ. 2559 - 2564) ได้กำหนดวิสัยทัศน์ไว้ คือ “พื้นที่ชายแดนเป็นพื้นที่ที่มีความมั่นคง ปลอดภัย และสามารถพัฒนาได้อย่างยั่งยืน” โดยมีการจัดลำดับความสำคัญของพื้นที่เป้าหมาย ที่มุ่งเน้นไปที่การจัดการพื้นที่ชายแดนเพื่อรองรับเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ 6 จังหวัด มาเป็นกำหนดเป็นกรอบพื้นที่และระยะเวลาการดำเนินงาน โดยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ (1) พื้นที่เป้าหมายระยะที่ 1 (เร่งด่วน) (พ.ศ.2559) (2) พื้นที่เป้าหมายระยะที่ 2 (พ.ศ.2560 - 2562) และ (3) พื้นที่เป้าหมายระยะที่ 3 (พ.ศ.2563 - 2564) ดังนี้

(1) พื้นที่เป้าหมายระยะที่ 1 (เร่งด่วน) (พ.ศ.2559)

1) เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก ประกอบด้วย 14 ตำบล ใน 3 อำเภอ ได้แก่ อำเภอแม่สอด 8 ตำบล ได้แก่ ตำบลแม่สอด ตำบลแม่ตาว ตำบลท่าสายลวด ตำบลพระธาตุผาแดง ตำบลแม่กาษา ตำบลแม่ปะ ตำบลแม่มุก และ ตำบลมหาวัน อำเภอพบพระ 3 ตำบล ได้แก่ ตำบลพบพระ ตำบลช่องแคบ และตำบลวาลีย์ อำเภอแม่ระมาด 3 ตำบล ได้แก่ ตำบลแม่จะเร้า ตำบลแม่ระมาด และตำบลชะเนงใจ

2) เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษมุกดาหาร ประกอบด้วย 11 ตำบลใน 3 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองมุกดาหาร 5 ตำบล ได้แก่ ตำบลศรีบุญเรือง ตำบลมุกดาหาร ตำบลบางทรายใหญ่ ตำบลคำอาฮวน และตำบลนาสีนวน อำเภอหว้านใหญ่ 4 ตำบล ได้แก่ ตำบลบางทรายน้อย ตำบลชะโนด ตำบลหว้านใหญ่ และตำบลบ่งขาม อำเภอดอนตาล 2 ตำบล ได้แก่ ตำบลโพธิ์ไทร และตำบลดอนตาล

3) เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว ประกอบด้วย 4 ตำบลใน 2 อำเภอ ได้แก่ อำเภออรัญประเทศ 3 ตำบล ได้แก่ ตำบลบ้านด่าน ตำบลป่าไร่ และตำบลท่าข้าม อำเภอวัฒนานคร 1 ตำบล ได้แก่ ตำบลผักขะ

4) เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสงขลา ประกอบด้วย 4 ตำบลของอำเภอสะเดา ได้แก่ ตำบลสะเดา ตำบลสำนักขาม ตำบลสำนักแต้ว และตำบลปาดังเบซาร์

5) เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตราด ประกอบด้วย 3 ตำบลของอำเภอคลองใหญ่ ได้แก่ ตำบลคลองใหญ่ ตำบลหาดเล็ก และตำบลไม้รุ่ด

6) เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษหนองคาย ประกอบด้วย 13 ตำบลใน 2 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองหนองคาย 12 ตำบล ได้แก่ ตำบลค่ายบกหวาน ตำบลในเมือง ตำบลบ้านเตือ ตำบลพระธาตุบังพวน ตำบลโพธิ์ชัย ตำบลโพนสว่าง ตำบลมีชัย ตำบลเวียงคุก ตำบลสีกาย ตำบลหนองกอมเกาะ ตำบลหาดคำ ตำบลหินโงม อำเภอสระใคร 1 ตำบล ได้แก่ ตำบลสระใคร

(2) พื้นที่เป้าหมายระยะที่ 2 (พ.ศ.2560 - 2562)

เป็นพื้นที่ที่ทางราชการประกาศเปิดเป็นจุดผ่านแดนถาวร จุดผ่านแดนชั่วคราวตามกฎหมายศุลกากร จุดผ่อนปรนทางการค้า/ การท่องเที่ยวในท้องถิ่น และจุดผ่อนปรนพิเศษ โดยนำมาประกอบกับเกณฑ์พิจารณา 4 ประการ คือ (1) พื้นที่ที่มีความปลอดภัยและรัฐบาลประเทศไทยกับรัฐบาลประเทศรอบบ้านเห็นพ้องต้องกัน (2) สภาพพื้นที่เป็นจุดเชื่อมโยงเพื่อการค้าการลงทุนของไทยกับต่างประเทศ (3) พื้นที่เป็นช่องทางการค้า การขนส่งสินค้า และการสัญจรข้ามแดนที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อฝ่ายไทย เป็นสำคัญ และ (4) พื้นที่ซึ่งฝ่ายความมั่นคงของไทยมีความพร้อมในการควบคุม

มิให้เกิดผลกระทบต่อการป้องกันประเทศและเป็นพื้นที่ช่องทางธรรมชาติ
ที่ประชาชนในพื้นที่ใช้สัญจรติดต่อข้ามแดน โดยแบ่งเป็นพื้นที่บริเวณจุดผ่านแดน
ถาวรที่มีศักยภาพสูง 13 แห่ง ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 พื้นที่บริเวณจุดผ่านแดนถาวรที่มีศักยภาพสูง 13 แห่ง

ชายแดน	ด่าน	ประเทศเพื่อนบ้าน
ชายแดนไทย - เมียนมา (3 แห่ง)	ด่านแม่สาย จ.เชียงราย	เมืองท่าขี้เหล็ก
	ด่านแม่สอด จ.ตาก	เมืองเมียวดี
	ด่านพุน้ำร้อน จ.กาญจนบุรี	เมืองทวาย
ชายแดนไทย - สปป.ลาว (6 แห่ง)	ด่านเชียงของ จ.เชียงราย	เมืองห้วยทราย (แขวงบ่อแก้ว)
	ด่านเชียงแสน จ.เชียงราย	เมืองตันผั่ง (แขวงบ่อแก้ว)
	ด่านหนองคาย	เวียงจันทน์
	ด่านนครพนม	เมืองท่าแขก
	ด่านมุกดาหาร	แขวงสะหวันนะเขต
	ด่านบ้านห้วยโก๋น จ.น่าน	แขวงไชยบุรี
ชายแดนไทย - กัมพูชา (1 แห่ง)	ด่านอรัญประเทศ จ.สระแก้ว	ปอยเปต
ชายแดนไทย - มาเลเซีย (3 แห่ง)	ด่านสะเตา จ.สงขลา	บูกิตกาฮูอิตัม
	ด่านป่าดงเบขาร์ จ.สงขลา	รัฐปะลิส
	ด่านสุโหงโกลก จ.นราธิวาส	รันตูป็นยัง

(3) พื้นที่เป้าหมายระยะที่ 3 (พ.ศ.2563 - 2564)

จุดผ่านแดนถาวรที่มีความพร้อม หมายถึง พื้นที่ส่วนที่เหลือ
จากพื้นที่เป้าหมายระยะที่ / รวม 25 แห่ง ได้แก่ (1) ชายแดนไทย - เมียนมา
2 แห่ง (2) ชายแดนไทย - สปป.ลาว 12 แห่ง (3) ชายแดนไทย - กัมพูชา 5 แห่ง
และ (4) ชายแดนไทย - มาเลเซีย 6 แห่ง นอกจากนี้ ยังมีพื้นที่บริเวณ
จุดผ่านแดนชั่วคราว จุดผ่อนปรนการค้า/ การท่องเที่ยวของจังหวัดชายแดน
ทั่วประเทศอีก 56 แห่ง ได้แก่ (1) ชายแดนไทย - เมียนมา 15 แห่ง (2) ชายแดน
ไทย - สปป.ลาว 30 แห่ง และ (3) ชายแดนไทย - กัมพูชา 11 แห่ง

นอกจากนี้ แผนบริหารจัดการชายแดนด้านความมั่นคง (พ.ศ. 2559 - 2564) ได้กำหนดเป้าหมายในการดำเนินงาน แบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

เป้าหมายระยะที่ 1 (ม.ค.-ธ.ค.59) การบริหารจัดการชายแดนพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษระยะแรก 6 จังหวัด ให้ได้รับการพัฒนาเศรษฐกิจและการค้าชายแดน รวมทั้งการเสริมสร้างความมั่นคงชายแดนให้เกิดความสมดุลทั้งมิติเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคง การเฝ้าระวัง (การข่าว อาชญากรรมข้ามชาติ การดูแลการเข้า-ออกของคน สิ่งผิดกฎหมาย โรคระบาด และภัยพิบัติ) มีการประสานแจ้งเตือนภัยคุกคาม และมีมาตรการ/แผนกฎระเบียบความพร้อมของกลไกในการบริหารจัดการชายแดนด้านความมั่นคง

เป้าหมายระยะที่ 2 (พ.ศ. 2560 - 2562) พื้นที่จุดผ่านแดนถาวรที่มีศักยภาพ ได้รับการพัฒนาทางกายภาพให้สอดคล้องกับพื้นที่ และจัดระเบียบพื้นที่ให้พร้อมรองรับการค้าชายแดน รวมทั้งการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ และพัฒนาเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ ตลอดจนการพัฒนาเมืองชายแดนให้พร้อมรับการขยายตัวของชุมชนเมือง โดยไม่กระทบกับภารกิจการป้องกันชายแดน การเสริมสร้างความมั่นคงมนุษย์ และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ชายแดนของไทย

เป้าหมายระยะที่ 3 (พ.ศ. 2563-2564) แบ่งออกเป็น

(1) พื้นที่จุดผ่านแดนชั่วคราว จุดผ่อนปรนการค้า/ การท่องเที่ยว และจุดผ่อนปรนพิเศษ ได้รับการจัดระเบียบและยกระดับเป็นช่องทางติดต่อข้ามแดนกับประเทศรอบบ้าน โดยสอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ และพร้อมรองรับการค้าชายแดนในระดับท้องถิ่นและการท่องเที่ยวของไทย สนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ โดยไม่กระทบกับภารกิจการป้องกันชายแดน การปักปันเขตแดนระหว่างประเทศ และการเสริมสร้างความมั่นคงมนุษย์ของไทย

(2) การบริหารจัดการภาครัฐในพื้นที่ชายแดน ได้รับการปรับปรุงให้มีเอกภาพทั้งในระดับนโยบาย และระดับปฏิบัติ ตั้งแต่ในส่วนกลางของกระทรวง กรม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ไปจนถึงพื้นที่ด้านชายแดน และช่องทางติดต่อข้ามแดนกับประเทศรอบบ้าน

แนวทางดำเนินงานตามแผนบริหารจัดการชายแดนด้านความมั่นคง มีจุดมุ่งหมายเพื่อความมั่นคงปลอดภัยของพื้นที่ชายแดน และสนับสนุนการพัฒนาการค้าชายแดนของไทยกับประเทศรอบบ้าน ได้ดังนี้

(1) จัดระบบป้องกันพื้นที่ชายแดน การพัฒนาข้ามแดน และพิจารณาบูรณาการการดำเนินการตามแนวทางการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี รวมทั้งการดำเนินการด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

(2) พัฒนาระบบการแจ้งเตือนภัยความมั่นคง โดยใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาสนับสนุนระบบตรวจการณ์ความมั่นคงบริเวณช่องทางสัญจรข้ามแดน และพื้นที่ชายฝั่งทะเล

(3) จัดทำการเชื่อมโยงฐานข้อมูลการสัญจรข้ามแดน ประกอบด้วยสินค้าและยานพาหนะ ระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ เช่น การพัฒนาระบบ CCTV ระบบพื้นที่ควบคุมร่วมกัน (CCA)

(4) พัฒนาระบบการสัญจรข้ามแดนให้สามารถป้องกันและควบคุมการลักลอบเข้าเมืองและปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ และดำเนินการทางกฎหมายอย่างเคร่งครัด อาทิ พัฒนาการจัดทำเอกสารผ่านแดนให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน เชื่อมโยงฐานข้อมูลอัตลักษณ์บุคคล

(5) จัดระบบแรงงานต่างด้าวข้ามแดน แบ่งเป็นแรงงานที่เข้ามาในลักษณะไป-กลับ แรงงานตามฤดูกาลและรายปี รวมทั้งพัฒนาฝีมือแรงงานไทยและแรงงานต่างด้าวตามชายแดนให้เหมาะสมกับความต้องการของตลาดแรงงาน

(6) พัฒนาระบบการตรวจโรคระบาดและระบบส่งต่อผู้ป่วยข้ามพรมแดน เฝ้าระวังและตรวจตราการเข้า-ออกของคน การขนย้ายสัตว์ และพืชผ่านแดนอย่างเข้มงวด รวมถึงการเข้าถึงบริการสุขภาพขั้นพื้นฐานและการเคลื่อนย้ายผู้ป่วยข้ามพรมแดน

(7) ดำเนินการจัดระเบียบพื้นที่ที่มีเงื่อนไขของปัญหาความมั่นคงหรือควบคุมการใช้พื้นที่ที่มีปัญหาเส้นเขตแดนทับซ้อน ปรับปรุงระบบเฝ้าระวังป้องกัน

(8) พัฒนาระบบการข่าว บูรณาการงานข่าวในพื้นที่ชายแดนและประเทศรอบบ้าน

(9) สนับสนุนและพัฒนาปฏิบัติการจิตวิทยาในพื้นที่ชายแดน ให้เกิดการสื่อสารระหว่างเจ้าหน้าที่รัฐกับประชาชนและเกิดการพัฒนาเครือข่ายความมั่นคงในชุมชน

(10) จัดเฝ้าตรวจพื้นที่ชายฝั่งทะเล จัดระเบียบพื้นที่ชายฝั่ง การตรวจตรา คน สินค้า และยานพาหนะ การใช้เทคโนโลยีภูมิสารสนเทศ การรักษาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติทางทะเล

จากแนวทางดำเนินงานตามแผนบริหารจัดการชายแดน ด้านความมั่นคง 10 ข้อ ข้างต้น ได้มีการนำมาสร้างกลไกการบริหารจัดการจากแผนฯ สู่การปฏิบัติ โดยจัดให้มีหน่วยงานที่รับผิดชอบหลักและหน่วยงานที่รับผิดชอบร่วม เพื่อให้มีเจ้าภาพหลักในการดำเนินงานที่ชัดเจนและไม่เกิดสูญญากาศในการดำเนินงาน ดังตารางที่ 4 ดังนี้

ตารางที่ 4 กลไกการบริหารจัดการแผนฯ สู่การปฏิบัติ

การปฏิบัติ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	
	หน่วยงานหลัก	หน่วยงานร่วม
1. จัดระบบป้องกันพื้นที่ชายแดน	กท. (บก.ทท.)	กท. (ทบ. ทร. ทอ.) มท. ตร. กษ. กค. กต. พณ.
2. พัฒนาระบบการแจ้งเตือนภัยความมั่นคง	ทก.	กท. (ทบ. ทร. ทอ.) ตร. มท. นร. สธ. วท.
3. จัดทำการเชื่อมโยงฐานข้อมูลการสัญจรข้ามแดนประกอบด้วยสินค้าและยานพาหนะ	กค.	คค. กษ. พณ. กท.(บก.ทท. ทบ. ทร. ทอ.) ตร. นร. ทก. พม.
4. พัฒนาระบบการสัญจรข้ามแดนให้สามารถป้องกันและควบคุมการลักลอบเข้าเมืองและปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ	มท.	กท.(บก.ทท. ทบ. ทร. ทอ.) พม. มท. ตร. สธ. กษ. รง. กค.
5. จัดระบบแรงงานต่างด้าวข้ามแดน	รง.	มท. กท. (บก.ทท.) นร. ตร. สธ. กค. พม.
6. พัฒนาระบบการตรวจโรคระบาดและระบบส่งต่อผู้ป่วยข้ามพรมแดน	สธ.	กษ. มท. ตร. นร. รง. กค. พณ.
7. ดำเนินการจัดระเบียบพื้นที่ที่มีเงื่อนไขของปัญหาความมั่นคงหรือควบคุมการใช้พื้นที่ที่มีปัญหาเส้นเขตแดนทับซ้อน	นร. (สมช.)	กต. กท. (ผท.ทหาร, ทบ. ทร. ทอ.) มท. รง.
8. พัฒนาระบบการข่าว	นร. (สชช.)	กท. (ขว.ทบ., ขว.ทร., ขว.ทหาร, ขกท., ศรภ.) นร. ตร. กค. ทก. มท. กต.
9. สนับสนุนและพัฒนาปฏิบัติการจิตวิทยาในพื้นที่ชายแดน	มท.	กท. (บก.ทท.) นร. กค. ตร.
10. จัดเฝ้าตรวจพื้นที่ชายฝั่งทะเล	กท. (ทร.)	กษ. คค. ทส. ตร. กค. ศรชล.

ทั้งนี้ องค์กรผู้รับผิดชอบด้านความมั่นคงทั้งทั่วไปและชายแดนที่เป็นหน่วยงานหลัก ได้แก่ กระทรวงกลาโหม ตามพระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2551 ซึ่งกำหนดให้กระทรวงกลาโหมมีอำนาจหน้าที่ในการพิทักษ์รักษาเอกราชและความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรจากภัยคุกคามทั้งภายนอกและภายในราชอาณาจักร ปราบปรามการกบฏและการจลาจล โดยจัดให้มีและใช้กำลังทหารตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยหรือตามที่มีกฎหมายกำหนด การพิทักษ์รักษาปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์ ตลอดจนสนับสนุนภารกิจของสถาบันพระมหากษัตริย์รักษาผลประโยชน์แห่งชาติและการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข พัฒนาประเทศเพื่อความมั่นคงตลอดจนสนับสนุนภารกิจอื่นของรัฐในการพัฒนาประเทศ การป้องกันและแก้ไขปัญหาจากภัยพิบัติ และการช่วยเหลือประชาชน⁹ ซึ่งนโยบายในระดับกระทรวงกลาโหมได้กำหนดให้การบริหารจัดการชายแดนเป็นนโยบายเร่งด่วนในระยะ 1 ปี โดยให้สนับสนุนรัฐบาลในการเตรียมความพร้อมประเทศไทยเข้าสู่ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียนใน 5 เรื่องที่มีความสำคัญเร่งด่วน ได้แก่ 1) การบริหารจัดการชายแดน 2) การสร้างความมั่นคงทางทะเล 3) การแก้ไขปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ 4) การสร้างความไว้วางใจและการทูตเชิงป้องกัน และ 5) การเสริมสร้างศักยภาพในการปฏิบัติการทางทหารร่วมกันของอาเซียน

โดยเร่งรัดการจัดตั้งศูนย์ประสานงานด้านการแพทย์ทหารอาเซียนในประเทศไทย การจัดตั้งเครือข่ายติดต่อสื่อสารด้านความมั่นคงในกรอบอาเซียน และการเตรียมการฝึกร่วมคณะทำงานผู้เชี่ยวชาญด้านการแพทย์ทหาร

⁹ พระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2551

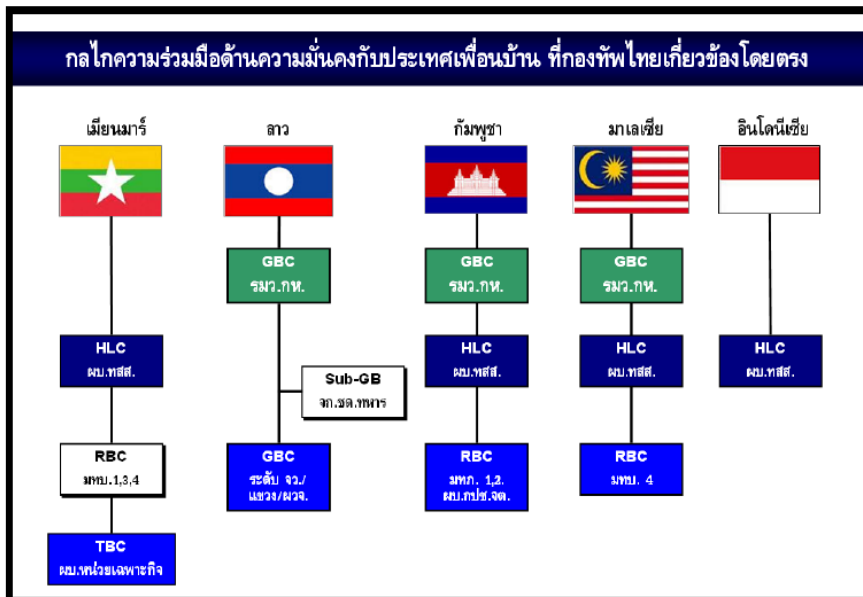

และคณะทำงานผู้เชี่ยวชาญด้านการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและบรรเทาภัยพิบัติในกรอบอาเซียน รวมทั้งสนับสนุนการสร้างเครือข่ายทางทหารระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้านเพื่อแก้ไขปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติและยาเสพติด การบุกรุกพื้นที่ป่าไม้ ผู้หลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย และการกระทำผิดกฎหมายตามแนวชายแดน รวมทั้งการจัดทำโครงการส่งเสริมการพัฒนาอาชีพด้านเกษตรกรรมและปศุสัตว์ให้กับประเทศเพื่อนบ้าน¹⁰

ทั้งนี้ กองทัพไทย เป็นส่วนราชการหนึ่งที่สังกัดกระทรวงกลาโหม มีหน้าที่เตรียมกำลัง กองทัพไทย การป้องกันราชอาณาจักรและดำเนินการเกี่ยวกับการใช้กำลังทหารตามอำนาจหน้าที่ของกระทรวงกลาโหม มีผู้บัญชาการทหารสูงสุดเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ กองทัพไทยอาจตั้งคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ หรือบุคคลใดเพื่อพิจารณาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับแผนเพื่อรักษาเอกราชและผลประโยชน์แห่งชาติ รวมทั้งการปฏิบัติการทางทหารของทุกส่วนราชการร่วมกันได้ กองทัพไทยมีส่วนราชการ 5 หน่วย คือ กองบัญชาการกองทัพไทย กองทัพบก กองทัพเรือ กองทัพอากาศ และส่วนราชการอื่นตามที่กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา โดยการบริหารจัดการชายแดน ในส่วนที่กองทัพไทยมีกลไกความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน ในการบริหารจัดการชายแดนร่วมกันหลายระดับ เช่น กลไกการประชุมคณะกรรมการเขตแดนร่วม (Joint boundary committee: JBC) คณะกรรมการชายแดนทั่วไป (General border committee: GBC) คณะกรรมการระดับสูง (High level committee: HLC) และคณะกรรมการชายแดนส่วนภูมิภาค (Regional border committee: RBC) เป็นต้น¹¹ ดังภาพที่ 3

¹⁰ นโยบายรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม. กระทรวงกลาโหม. หน้า 4-5

¹¹ พลเอก ณะศักดิ์ ปภีมาประกร. การบริหารจัดการความมั่นคงชายแดนของกองทัพไทยภายใต้กระบวนการที่ความมั่นคงใหม่ในบริบทประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน. 2557 (หน้า 161)

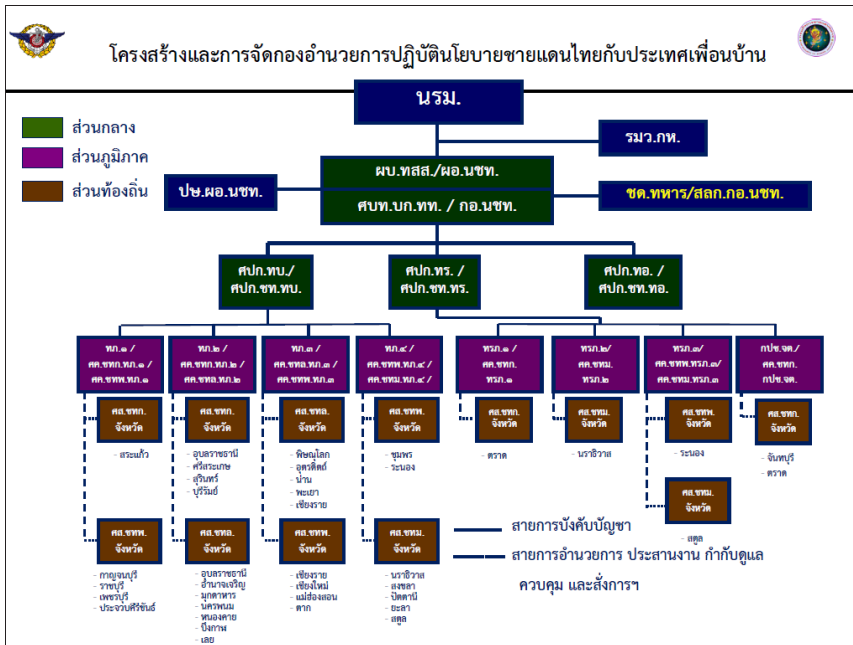
ภาพที่ 3 โครงสร้างกลไกความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านที่กองทัพไทยเกี่ยวข้องโดยตรง

(ที่มา : กรมกิจการชายแดนทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย, 2557)

นอกจากนี้ ยังมีโครงสร้างองค์กรในระดับนโยบายของชาติที่รับผิดชอบในเรื่องการบริหารจัดการชายแดน ได้แก่ กองอำนวยการปฏิบัตินโยบายชายแดนไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน (กอ.นชท.) ตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ 260/ 2554 เรื่อง แต่งตั้งผู้อำนวยการปฏิบัตินโยบายชายแดนไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน ลงวันที่ 30 สิงหาคม 2544 รองรับในโครงสร้าง กอ.นชท. มีผู้บัญชาการทหารสูงสุด เป็นผู้อำนวยการปฏิบัตินโยบายชายแดนไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งถือเป็นกลไกในการบูรณาการภาคส่วนต่างๆ ร่วมกันในการบริหารจัดการชายแดน มีรองผู้บัญชาการทหารสูงสุด (ทหารบก)

ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงแรงงาน ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นรองผู้อำนวยการฯ และมีเสนาธิการทหาร เป็นเสนาธิการ กอ.นชท. โดยในท้ายคำสั่งสำนักนายกาฯ นี้ได้กำหนดให้ส่วนราชการทุกกระทรวง ทบวง กรม ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ร่วมมือและปฏิบัติตามคำสั่งคำชี้แจง และคำขอของผู้บัญชาการทหารสูงสุด/ ในฐานะผู้อำนวยการปฏิบัตินโยบายชายแดนไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยมีโครงสร้าง กอ.นชท. แบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ ส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น ดังภาพที่ 4

ภาพที่ 4 โครงสร้างกองอำนาจการปฏิบัตินโยบายชายแดนไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน (กอ.นชท.)

(ที่มา : กองอำนาจการปฏิบัตินโยบายชายแดนไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน)

รวมทั้งยังมีพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. 2551 ในมาตรา 5 ให้จัดตั้งกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.) ขึ้นในสำนักนายกรัฐมนตรี มีอำนาจหน้าที่และรับผิดชอบเกี่ยวกับการรักษาความมั่นคง ซึ่งในโครงสร้างของ กอ.รมน. จะมีศูนย์ประสานงานเพื่อความมั่นคง ดังนี้ (1) ศูนย์ประสานการปฏิบัติที่ 1 รับผิดชอบด้านยาเสพติด (2) ศูนย์ประสานการปฏิบัติที่ 2 รับผิดชอบด้านแรงงานต่างด้าว และผู้หลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย (3) ศูนย์ประสานการปฏิบัติที่ 3 รับผิดชอบด้านการก่อการร้าย และอาชญากรรมข้ามชาติ (4) ศูนย์ประสานการปฏิบัติที่ 4 รับผิดชอบด้านความมั่นคงพิเศษ เช่น ขาวม้งลาว, การค้ามนุษย์ การฟอกเงิน และอื่น ๆ นอกเหนือจากความรับผิดชอบของศูนย์ประสานการปฏิบัติที่ 1-3 (5) ศูนย์ประสานการปฏิบัติที่ 5 รับผิดชอบงานด้านความมั่นคงเฉพาะพื้นที่ (จังหวัดชายแดนภาคใต้ หรือพื้นที่อื่น ๆ เมื่อเกิดเหตุการณ์) (6) ศูนย์ประสานการปฏิบัติที่ 6 รับผิดชอบการดำเนินงานตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ¹²

จากนโยบายด้านความมั่นคงที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้น จะเห็นได้ว่ามีความครอบคลุม และแบ่งหน่วยงานที่รับผิดชอบไว้อย่างชัดเจน ทั้งนี้ จากการที่พื้นที่ชายแดนที่มีลักษณะเปิดมากขึ้น รวมทั้งรัฐบาลได้สนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจชายแดนและเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษในบริเวณด้านชายแดนมากขึ้น ซึ่งการขับเคลื่อนทางด้านเศรษฐกิจจะต้องควบคู่ไปกับการป้องกันภัยคุกคามที่อาจฉวยโอกาสชุกชอนมากับการเปิดพื้นที่เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับการค้าบริเวณชายแดนมากขึ้นเช่นกัน

¹² พลเอก ณะศักดิ์ ปภิวาประกร. การบริหารจัดการความมั่นคงชายแดนของกองทัพไทยภายใต้กระบวนการสันติภาพใหม่ในบริบทประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน. 2557 (หน้า 161)

2.3 การจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษในประเทศไทย

2.3.1 ความเป็นมาของเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ

การพัฒนาประเทศโดยการส่งเสริมให้มีการค้าและการลงทุนที่เพิ่มขึ้นจะช่วยให้เศรษฐกิจของประเทศมีการขยายตัว แนวทางการพัฒนาพื้นที่ในลักษณะของ “เขตเศรษฐกิจพิเศษ” (Special Economic Zone) นับเป็นแนวทางการพัฒนาที่มีการศึกษาและกล่าวถึงกันมานานในประเทศไทย คำว่า “เขตเศรษฐกิจพิเศษ” เป็นที่รู้จักของคนไทยมานานพอสมควร แต่หากถามว่าลักษณะใดจึงเรียกว่าเขตเศรษฐกิจพิเศษจะได้รับคำตอบที่หลากหลายและแตกต่างกันออกไป สิ่งที่เราเรียกว่าพิเศษในที่นี้จะหมายถึงการได้รับสิทธิพิเศษทางด้านต่าง ๆ ที่เอื้อต่อการลงทุน ไม่ว่าจะเป็นสิทธิพิเศษทางภาษีอากร การส่งเสริมการลงทุนความพร้อมของปัจจัยการผลิต การอำนวยความสะดวกในการดำเนินธุรกรรมและบริการพื้นฐานต่าง ๆ ตั้งแต่ระบบขนส่งไฟฟ้า ประปา ฯลฯ และจะมีคำเรียกเฉพาะที่แตกต่างกันออกไป เช่น เขตเศรษฐกิจพิเศษ (Special Economic Zone) เขตอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก (Export Processing Zone) คลังสินค้าทัณฑ์บน (Bonded Warehouse) และเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน (Special Border Economic Zone) ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่าจะให้ความสำคัญกับการประกอบกิจกรรมประเภทใด หรือคำใดจะเป็นที่น่าดึงดูดนักลงทุนมากที่สุด¹³ โดยมีความหมายของเขตเศรษฐกิจพิเศษในรูปแบบต่าง ๆ ดังนี้

¹³ ดำรง แสงทวีเลิศ และ นันธิกา ทังสุพานิช, 2545, น.42

- **เขตเศรษฐกิจพิเศษ (Special Economic Zone)** คือ เขตพื้นที่ที่จัดตั้งขึ้นเป็นการเฉพาะตามกฎหมาย เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริม สนับสนุน และอำนวยความสะดวก รวมทั้งให้สิทธิพิเศษบางประการในการ ดำเนินกิจการต่างๆ เช่น การอุตสาหกรรม การพาณิชย์กรรม การบริการ หรือกิจการอื่นใดที่เป็นประโยชน์แก่การเศรษฐกิจของประเทศ¹⁴

- **เขตอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก (Export Processing Zone)** คือ พื้นที่ที่อยู่ในความดูแลของการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย โดยผู้ที่เข้าไปตั้งโรงงานในเขตอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก จะเปรียบเสมือน กับอยู่ต่างประเทศ เมื่อมีการนำเข้าเครื่องจักรหรือวัตถุดิบจะไม่เสียอากรขาเข้า และภาษีมูลค่าเพิ่ม เขตอุตสาหกรรมส่งออกเป็นพื้นที่ที่กำหนดไว้สำหรับการ ประกอบอุตสาหกรรม การค้าหรือบริการ เพื่อส่งสินค้าออกไปจำหน่าย ยังต่างประเทศและกิจการอื่นที่เป็นประโยชน์หรือ เกี่ยวเนื่องกับการประกอบ อุตสาหกรรมการค้าหรือบริการเพื่อส่งสินค้าออกไป จำหน่ายยังต่างประเทศ ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมและผู้ประกอบการค้าเพื่อการส่งออกในเขต อุตสาหกรรมส่งออก¹⁵

- **คลังสินค้าทัณฑ์บน (Bonded Warehouse)** คือ คลังสินค้าซึ่งใช้เป็นที่ตรวจของและเก็บรักษาของที่นำเข้าโดยให้สิทธิประโยชน์ แก่ผู้ส่งออกให้ได้รับการงดเว้นการเก็บอากรขาเข้าและขาออกแก่ของที่นำเข้ามา จากต่างประเทศ และเก็บในคลังสินค้าทัณฑ์บนเพื่อส่งออกไปยังนอกประเทศ ทั้งนี้ ไม่ว่าจะส่งออกในสภาพเหมือนเดิมที่นำเข้าหรือในสภาพที่ได้ผลิต ผสม หรือ ประกอบเป็นอย่างอื่นตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขของคลังสินค้าทัณฑ์บนซึ่ง ตั้งขึ้นตามมาตรา 8 และมาตรา 8 ทวิแห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469¹⁶

¹⁴ บุญสืบ บุญญกนก. เขตเศรษฐกิจพิเศษ. สืบค้น 15 มิ.ย.59 จาก www.freightmaxad.com/magazine/?p=6435

¹⁵ เขตส่งเสริมการค้า EPZ . สืบค้น 15มิ.ย.59 จาก www.apsconsult.com

¹⁶ กรมศุลกากร. พระราชบัญญัติศุลกากร เรื่อง หลักเกณฑ์และเงื่อนไขของคลังสินค้าทัณฑ์บน (พ.ศ.2469)

แนวความคิดเกี่ยวกับเขตเศรษฐกิจพิเศษนี้มีวัตถุประสงค์หลักในการกระจายการพัฒนาไปสู่พื้นที่ต่างๆ เพื่อมิให้การพัฒนากระจุกตัวเฉพาะในเมืองใหญ่ โดยใช้กิจกรรมทางเศรษฐกิจที่หลากหลายเป็นตัวนำในการพัฒนา ซึ่งนอกจากจะช่วยกระจายการพัฒนาไปสู่พื้นที่เฉพาะที่ได้รับการจัดตั้งเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษอันเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่เฉพาะและพื้นที่ใกล้เคียงโดยตรงแล้ว ยังเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและศักยภาพในการแข่งขันของประเทศในเวทีการค้าโลกอีกด้วย¹⁷

สำหรับแนวความคิดการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษในต่างประเทศนั้นประเทศที่พัฒนาแล้วและประเทศในกลุ่มองค์กรความร่วมมือและพัฒนาทางเศรษฐกิจหรือที่เรียกว่า OECD (Organization for Economic Cooperation and Development) ไม่มีแนวความคิดการพัฒนาพื้นที่เฉพาะเพื่อประโยชน์ในการกระตุ้นเศรษฐกิจ แต่จะเน้นการพัฒนาระบบการให้บริการทั้งระบบ โดยการลดกฎระเบียบและขั้นตอนที่ไม่จำเป็น มีการจัดเก็บข้อมูลด้านต่างๆ ในฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์อย่างเป็นระบบและบูรณาการข้อมูลของหน่วยงานต่างๆ เข้าด้วยกันเพื่อให้บริการในลักษณะของศูนย์บริการร่วม (Service Center) รวมทั้งมีการนำระบบเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการให้บริการต่างๆ ซึ่งทำให้ผู้รับบริการใช้บริการได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพสำหรับกรณีสหภาพยุโรป ถือหลัก Free Trans-bordering of goods, labor and capital ประเทศสมาชิกจึงไม่มีการพัฒนาพื้นที่พิเศษขึ้น เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ แต่เน้นการพัฒนาบริการทั้งระบบเช่นเดียวกับประเทศในกลุ่ม OECD หากประเทศที่จะเข้าเป็นสมาชิกใหม่มีการตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษอยู่เดิมก็ต้องยกเลิก¹⁸

¹⁷ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. เขตเศรษฐกิจพิเศษ (Special Economic Zone.) กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. 2548

¹⁸ ชาตรี สัมมะวัฒนา. แต้มต่อการค้าชายแดนไทย : เขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน. สืบค้น 13 สิงหาคม 2557 จาก www.bts.dft.go.th/btsc/files/Documentanalysiselse/4.pdf 2557

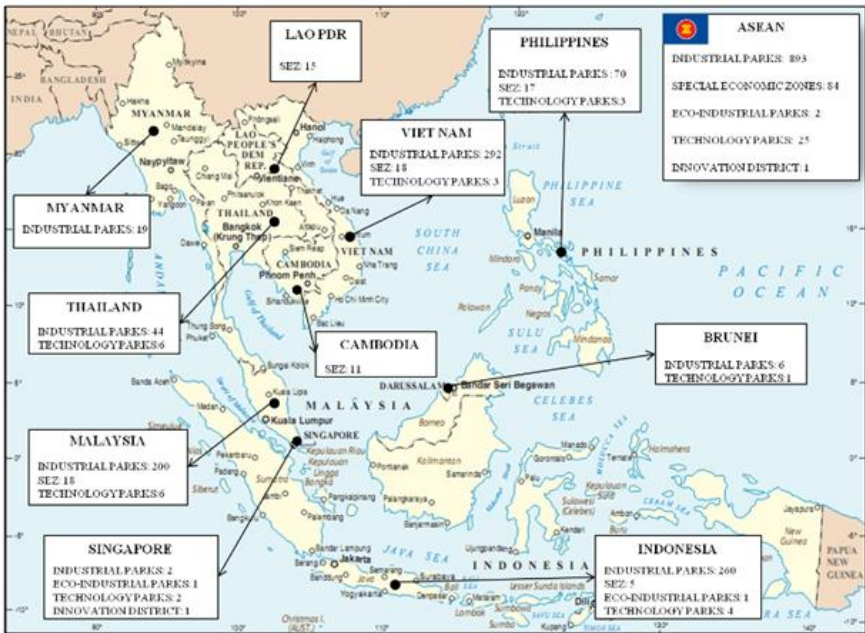
ประเทศที่นำแนวคิดการพัฒนาพื้นที่เฉพาะเพื่อประโยชน์ในการกระตุ้นเศรษฐกิจมาปรับใช้นั้น ส่วนใหญ่เป็นประเทศที่กำลังพัฒนาทั้งสิ้น เนื่องจากโครงสร้างทางการเมืองการปกครองของประเทศเหล่านี้ไม่เอื้อต่อการพัฒนาระบบการให้บริการทั้งระบบในคราวเดียวกัน หรือหากจะทำให้สำเร็จต้องใช้เวลาในการดำเนินการค่อนข้างนานซึ่งไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งโลกในยุคไร้พรมแดนประเทศเหล่านี้จึงให้ความสำคัญกับการพัฒนาพื้นที่เฉพาะก่อน อันจะทำให้การพัฒนาระบบการให้บริการกระจายไปตามส่วนต่างๆ ของประเทศในระยะเวลาต่อไป ซึ่งสาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นประเทศแรกที่พัฒนาและประยุกต์ใช้แนวคิดเขตเศรษฐกิจพิเศษ โดยการกำหนดพื้นที่เป้าหมายที่รัฐจะลงทุนด้านการจัดทำผังเมืองที่เหมาะสม การจัดหาสาธารณูปโภคที่จำเป็นต่อการประกอบกิจการและที่อยู่อาศัยอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ รวมทั้งนำระบบการให้บริการที่รวดเร็วและมีประสิทธิภาพของประเทศตะวันตกมาประยุกต์ใช้ในพื้นที่เป้าหมาย โดยเน้นการให้บริการจุดเดียวเบ็ดเสร็จภายในเวลาที่กำหนด นอกจากนี้ ยังสร้างเงื่อนไขอื่นที่กระตุ้นให้นักลงทุน โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักลงทุนต่างประเทศได้เข้ามาลงทุนในพื้นที่เป้าหมายด้วย เช่น การให้สิทธิพิเศษด้านภาษีอากร การส่งเงินตราต่างประเทศเข้าออกในเขตเศรษฐกิจพิเศษ การให้สิทธิพิเศษในการเข้ามาทำงานของแรงงานผู้มีประสบการณ์ เป็นต้น แม้ในปัจจุบันอินเดียและเกาหลีใต้ซึ่งเป็นประเทศเสรีประชาธิปไตยก็ได้้นำแนวคิดเขตเศรษฐกิจพิเศษไปประยุกต์ใช้แล้ว แต่อาจเรียกชื่อแตกต่างกันไป เช่น Special Economic Zone, Free Economic Zone, Free Zone เป็นต้น¹⁹

¹⁹ เรวดี แก้วมณี. สรุปผลเสวนา Morning Talk เรื่องเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด : โอกาสและศักยภาพในการพัฒนาอุตสาหกรรมชายแดน. สืบค้น 7 สิงหาคม 2559 จาก www.oie.go.th/sites/default/files/attachments/article/Maesot_SpecialEconomicZone_220254.doc

2.3.2 การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษในภาพรวมของอาเซียน

เขตเศรษฐกิจมีบทบาทสำคัญต่อประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (Asian Economic Community : AEC) ในการขับเคลื่อนความร่วมมือทางเศรษฐกิจ ส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจ และปรับปรุงความสามารถในการแข่งขันของประเทศ จะเห็นได้ว่าเขตอุตสาหกรรมต่างๆ ที่กระจายอยู่ในอาเซียนจำนวนทั้งสิ้นเกือบ 900 แห่ง ดังภาพที่ 5

ภาพที่ 5 เขตเศรษฐกิจพิเศษในอาเซียน

ทั้งนี้ เขตเศรษฐกิจในอาเซียนนั้นมีเพียงแห่งเดียวที่เป็นเขตนวัตกรรม (Innovation District) ในประเทศสิงคโปร์ ซึ่งถือว่าเป็นเขตเศรษฐกิจที่เป็นขั้นของการพัฒนา (Stage of Economic Development) ที่สูงสุด ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ประเภทเขตเศรษฐกิจในอาเซียน

ประเทศ ประเภท	Industrial Park	SEZ	Eco Park	Science/Tech Park	Innovation district	รวม
กัมพูชา	0	11	0	0	0	11
ลาว	0	15	0	0	0	15
พม่า	19	0	0	0	0	19
ฟิลิปปินส์	70	17	0	3	0	90
เวียดนาม	295	15	0	3	0	313
อินโดนีเซีย	260	5	1	4	0	270
ไทย	44	0	0	6	0	50
มาเลเซีย	200	18	0	6	0	226
บรูไน	5	0	0	1	0	6
สิงคโปร์	2	0	1	2	1	6

โดยในการศึกษาได้ยกตัวอย่างประเทศในอาเซียนที่มีชายแดนติดต่อกับประเทศไทยที่มีการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ ได้แก่ มาเลเซีย ลาว และ กัมพูชา ดังนี้

ประเทศมาเลเซีย

ประเทศมาเลเซียมีความต้องการจะใช้เขตเศรษฐกิจพิเศษเป็นเครื่องมือในการปรับบรรยากาศการลงทุนเพื่อดึงดูดเงินลงทุนจากต่างประเทศ และกระจายความเจริญไปยังภูมิภาคต่างๆ ซึ่งเขตเศรษฐกิจพิเศษของประเทศมาเลเซียเริ่มต้นขึ้นอย่างเป็นทางการเป็นรูปร่างจากแผนการพัฒนาประเทศฉบับที่ 9 และฉบับที่ 10 โดยมีทิศทาง การพัฒนาผ่านทาง การกระจายการลงทุนระยะยาวไปยังพื้นที่ที่มีศักยภาพในภูมิภาคต่างๆ 5 แห่ง ได้แก่ เขตเศรษฐกิจพิเศษทางตอนเหนือ เขตเศรษฐกิจพิเศษชายฝั่งตะวันออก เขตเศรษฐกิจพิเศษซาบารห์ เขตเศรษฐกิจพิเศษซาราวัก และเขตเศรษฐกิจพิเศษอิสกันดาร์ โดยเขตเศรษฐกิจพิเศษอิสกันดาร์ เป็นเพียงเขตเดียวจากทั้งหมด 5 เขตที่ได้รับการสนับสนุนอย่างจริงจัง จากเงินลงทุนเพื่อก่อสร้างทางด้านโครงสร้างพื้นฐานจากรัฐบาลในตอนเริ่มแรกและมีเงินลงทุนจากนักลงทุนเข้าร่วมเป็นผู้พัฒนาภูมิภาค

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษของ สปป.ลาว มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศและเพื่อสร้างรากฐานการผลิตของอุตสาหกรรมโดยใช้การลงทุนจากต่างชาติและความได้เปรียบทางยุทธศาสตร์บนพื้นที่ที่เป็นศูนย์กลางของอาเซียน โดย สปป.ลาว ได้มีการออกกฎระเบียบเกี่ยวกับเขตเศรษฐกิจพิเศษ (Decree on Special Economic Zone) ภายใต้กฎหมายส่งเสริมการลงทุนของประเทศ (Law on investment promotion) เขตเศรษฐกิจพิเศษของ สปป.ลาว คือ พื้นที่ที่ภาครัฐกำหนดให้มีการพัฒนาเพื่อดึงดูดการลงทุนจากภายในและภายนอกประเทศ โดยต้องมีขนาดพื้นที่มากกว่า 10 ตารางกิโลเมตร ส่วนขนาดพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษใน สปป.ลาว ที่ประกอบการแล้วและกำลังพัฒนาอยู่มีขนาดระหว่าง 60 เฮกเตอร์-4,850 เฮกเตอร์ ภายในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษสามารถจัดตั้งเขตประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจย่อยหลาย ๆ เขตได้ เช่น เขตประกอบการอุตสาหกรรม เขตอุตสาหกรรมการผลิตเพื่อส่งออก เขตการท่องเที่ยว เขตพัฒนาเทคโนโลยีและข้อมูล และเขตการค้าชายแดน โดยผู้ที่ขอลงทุนจะต้องมีเงินลงทุนขั้นต่ำไม่น้อยกว่าหนึ่งพันล้านกีบ (ประมาณ 4 ล้านบาท)

ปัจจุบัน สปป.ลาว มีเขตเศรษฐกิจพิเศษจำนวน 10 แห่ง โดยส่วนใหญ่เป็นพื้นที่แถบชายแดนทั้งหมด ที่ตั้งของเขตเศรษฐกิจพิเศษใน สปป.ลาว และกิจกรรมทางเศรษฐกิจจะขึ้นอยู่กับเขตเศรษฐกิจพิเศษในพื้นที่นั้นๆ เช่น เขตเศรษฐกิจพิเศษสะหวันเซโน ให้ความสำคัญกับกิจกรรมการค้าการท่องเที่ยว การให้บริการโลจิสติกส์ การผลิตของอุตสาหกรรมสิ่งทอ และเขตเศรษฐกิจพิเศษท่าเหล็กให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยว การจัดประชุม การพัฒนาเทคโนโลยี การพัฒนาการศึกษา การแพทย์ เป็นต้น โดยเขตเศรษฐกิจพิเศษของ สปป.ลาว มีความได้เปรียบหรือจุดเด่นในหลายด้านๆ ได้แก่ การได้รับสิทธิประโยชน์

ระบบสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรเป็นการทั่วไป (GSP) ซึ่งเป็นการลดหย่อน/ ยกเว้นภาษีสำหรับการส่งออกสินค้าที่มีแหล่งกำเนิดในประเทศที่กำลังพัฒนา สู่ประเทศพัฒนาแล้ว การมีค่าจ้างแรงงานที่ต่ำ แต่แรงงานมีการพัฒนาทักษะ ความรู้เพิ่มขึ้น เนื่องจากมีข้อกำหนดที่ว่านายจ้างที่ไปลงทุนใน สปป.ลาว นั้นต้อง จัดการถ่ายทอดความรู้ทางวิชาการและทางเทคนิคให้แก่ลูกจ้างตั้งแต่เริ่มต้น จนถึงจบสัญญาจ้าง การเชื่อมโยงกับต่างประเทศในแนวเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจ ตะวันออก-ตะวันตก (East-West Economic corridor) เชื่อมโยงระหว่าง เมียนมา ไทย สปป.ลาว และเวียดนาม รวมทั้งแนวเส้นทางระเบียง เศรษฐกิจเหนือ-ใต้ ที่เชื่อมโยงระหว่าง ไทย สปป.ลาว และจีน ทำให้ สปป.ลาว เป็นสะพานเชื่อมอินโดจีน (Land bridge)

นอกจากนี้ สปป.ลาว ยังมีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ ทำให้นักลงทุนที่ไปลงทุนสามารถใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาตินี้ได้ สิทธิประโยชน์ ระบบการบริหารจัดการและศูนย์การให้บริการจุดเดียวเบ็ดเสร็จ นักลงทุนที่เข้ามาลงทุนยังเขตเศรษฐกิจพิเศษจะได้รับสิทธิประโยชน์แบ่งตาม กิจกรรมที่ได้รับการส่งเสริมและเขตส่งเสริมการลงทุนซึ่งแบ่งตามความเจริญ ของโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคมในพื้นที่ โดยกิจกรรมแบ่งออกเป็น 3 เขต คือ ส่งเสริมสูง ปานกลางและต่ำ ได้รับสิทธิเช่าที่ดินสูงสุด 99 ปี และสามารถ ต่อสัญญาได้รับความเห็นชอบจากรัฐบาล

ประเทศกัมพูชา

การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษของกัมพูชา มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศและส่งเสริมการจ้างงานให้แก่คนในท้องถิ่น โดยเป็นการผลักดันของภาครัฐที่ใช้กฎระเบียบเป็นเครื่องมือ โดยกฎหมาย เขตเศรษฐกิจพิเศษได้ถูกร่างขึ้นโดยสภาเพื่อการพัฒนา กัมพูชาเมื่อปี ค.ศ. 2008 และปัจจุบันมีผลบังคับใช้แล้วเพื่อสนับสนุนการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ

ในกัมพูชา โดยเขตเศรษฐกิจพิเศษกัมพูชาจะเป็นพื้นที่ที่มีขนาด 50 เฮกเตอร์ขึ้นไป มีการกำหนดขอบเขตของพื้นที่ชัดเจน และมีการประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจ โดยเอกชนในพื้นที่สามารถจัดตั้งเขตประกอบการอุตสาหกรรมทั่วไป เขตประกอบการเพื่อการส่งออก และอาจประกอบด้วยเขตการค้าเสรี พื้นที่การให้บริการ พื้นที่สำหรับการอยู่อาศัย และพื้นที่ท่องเที่ยว ทั้งนี้ ในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษจะต้องมีการให้บริการสาธารณูปโภคพื้นฐานด้านประปา การบำบัดน้ำเสีย การกำจัดของเสีย และสาธารณูปโภคอื่นๆ ที่ช่วยลดผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม พร้อมกับมีสำนักงานการบริหารงานด้วย

ปัจจุบันประเทศกัมพูชาได้ประกาศให้พื้นที่ 25 แห่ง ซึ่งเขตเศรษฐกิจพิเศษที่เปิดดำเนินการแล้วมี 10 แห่ง โดยส่วนใหญ่เป็นพื้นที่แถบชายแดนหรือตั้งอยู่ใกล้กับเมืองหลวงของประเทศ เขตเศรษฐกิจพิเศษในกัมพูชาต้องมีการสนับสนุนกิจกรรมทางเศรษฐกิจ 7 ประเภท ได้แก่ 1) เกษตรกรรมและอุตสาหกรรมการเกษตร 2) การขนส่งและโทรคมนาคม 3) อุตสาหกรรมพลังงานและไฟฟ้า 4) อุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานเข้มข้น 5) การท่องเที่ยว 6) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และ 7) อุตสาหกรรมก๊าซธรรมชาติ โดยมีเอกชนเป็นผู้มีบทบาทหลักในการลงทุนกิจกรรมทางเศรษฐกิจในประเทศกัมพูชา ปัจจุบันมีผู้ประกอบการเอกชนเข้ามาลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษจำนวนกว่า 200 ราย

เขตเศรษฐกิจพิเศษของกัมพูชามีความได้เปรียบหรือจุดเด่นในหลายด้านๆ ได้แก่ ค่าจ้างแรงงานที่ต่ำ ทำให้อุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานเข้มข้นได้รับประโยชน์ การถือครองที่ดินมีราคาถูก ซึ่งทางกัมพูชาเปิดให้นักลงทุนต่างชาติเช่าในระยะยาว ประเทศกัมพูชาได้รับประโยชน์ระบบสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรเป็นการทั่วไป (GSP) ซึ่งเป็นการลดหย่อน/ยกเว้นภาษีสำหรับการส่งออกสินค้าที่มีแหล่งกำเนิดในประเทศที่กำลังพัฒนาสู่ประเทศพัฒนาแล้ว

ทำให้ลดต้นทุนของภาคีผู้ลงทุนได้สูงมาก มีการให้บริการครบวงจรที่สะดวก และรวดเร็วให้แก่นักลงทุน เช่น ขั้นตอนการส่งสินค้าข้ามประเทศที่รวดเร็ว เพียงแสดงใบสำเนาการแสดงสินค้า (Duplicated copies of goods) หรือ รอรับตราประทับศุลกากร ก็สามารถขนส่งสินค้าข้ามแดนได้ทันที แต่เขต เศรษฐกิจพิเศษที่ตั้งอยู่ต้องมีระยะไม่เกิน 20 กิโลเมตรจากชายแดนในด้านสิทธิ ประโยชน์ จะมีสิทธิโอนรายได้ที่มาจากการลงทุนและเงินเดือนที่ได้รับ ในเขตเศรษฐกิจพิเศษไปยังธนาคารที่ตั้งอยู่ในประเทศอื่นภายหลังจากการ จ่ายภาษีผู้พัฒนาพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษอาจได้รับสัมปทานที่ดิน (Land concession) จากรัฐเพื่อจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษในพื้นที่ตามชายแดน หรือบริเวณที่แยกออกไปตามกฎหมายที่ดิน และอาจให้ผู้ลงทุนในเขตเศรษฐกิจ พิเศษเช่าที่ดินดังกล่าว

อย่างไรก็ตาม จากตารางที่ 2.5 จะเห็นได้ว่าพื้นที่เขตเศรษฐกิจ ที่กระจายอยู่ทั่วอาเซียนเมื่อนับรวมประเทศไทยแล้วไทยยังไม่มีการพัฒนา พื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษที่สามารถสนับสนุนการขยายตัวของภาคธุรกิจได้ หากสามารถพัฒนาพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษทั้ง 5 พื้นที่ ประกอบด้วยพื้นที่ ในจังหวัดตาก มุกดาหาร สงขลา สระแก้ว และตราด ซึ่งมีการกำหนดหลักเกณฑ์ เพื่อสนับสนุนการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ อาทิ สิทธิประโยชน์ทั้งที่เป็นภาษีและมิใช่ภาษี การอำนวยความสะดวกในการให้บริการด้านการลงทุน และพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่เพื่อรองรับการลงทุน จะสามารถสนับสนุน การขยายตัวของภาคธุรกิจและเศรษฐกิจของประเทศ

2.3.3 เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษของประเทศไทย²⁰

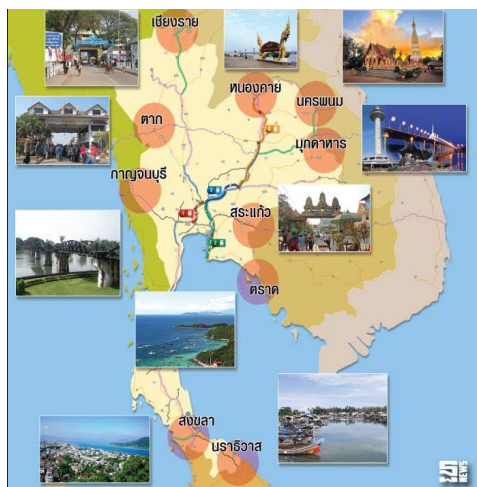
แนวความคิดเรื่อง “เขตเศรษฐกิจพิเศษในประเทศไทย” อาจถือได้ว่าเริ่มต้นมาจากการดำเนินการในรูปแบบของ “นิคมอุตสาหกรรม” ที่ระบุดูอยู่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับต่างๆ เพื่อส่งเสริมพัฒนาอุตสาหกรรมภายในประเทศ อันส่งผลให้อุตสาหกรรมในประเทศไทยเจริญเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว และเมื่อเกิดภาวะตกต่ำของระบบเศรษฐกิจโลก ในเวลาต่อมา นับตั้งแต่วิกฤตเศรษฐกิจปี พ.ศ. 2540 ทำให้รัฐบาลต้องเร่งหาวิธีการแก้ไข จึงได้กำหนดนโยบายโดยใช้แนวคิดเรื่อง “เขตเศรษฐกิจพิเศษ” มาเป็นกลไกในการแก้ไขปัญหา นอกจากนี้ จากการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ซึ่งประเทศไทยได้เห็นโอกาสในการแสวงประโยชน์เพื่อพัฒนาประเทศให้เป็นศูนย์กลางการเชื่อมโยงทางด้านเศรษฐกิจและการขนส่งของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ดังนั้น ในปี พ.ศ. 2547 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) จึงได้ริเริ่มแผนการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ โดยเฉพาะบริเวณชายแดน และต่อมาในปี พ.ศ. 2556 ได้มีการกำหนดนโยบายและหลักเกณฑ์เพื่อผลักดันการพัฒนา ประกอบกับธนาคารเพื่อการพัฒนาเอเชีย (Asian Development Bank : ADB) ได้ให้การสนับสนุนและผลักดันการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ ภายใต้กลยุทธ์ส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากโครงการระเบียงเศรษฐกิจ โดยบรรจุแผนการพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษไว้เป็นแผนปฏิบัติการเพื่อการเปลี่ยนระเบียงการขนส่ง (Transport Corridors) ให้เป็นระเบียงเศรษฐกิจ (Economic Corridors) ซึ่งธนาคารเพื่อการพัฒนาเอเชียได้ให้ความช่วยเหลือในการให้ข้อเสนอแนะเชิงเทคนิค กลยุทธ์ในการสร้างและดำเนินการ

²⁰ รายงานการศึกษาและติดตามความก้าวหน้าเชิงวิชาการ เรื่อง การขับเคลื่อนเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสระแก้วเพื่อเป็นศูนย์กลางการผลิตและกระจายสินค้าสู่อินโดจีน . คณะอนุกรรมการการศึกษาและติดตามการขับเคลื่อนเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสระแก้วเพื่อเป็นศูนย์กลางการผลิตและกระจายสินค้าสู่อินโดจีนในคณะกรรมการบริหารการคมนาคม สถาบันบัญญัติแห่งชาติ. 2559

เขตเศรษฐกิจพิเศษในอนุภูมิภาค ตลอดจนให้การสนับสนุนทางการเงินเพื่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นในการเชื่อมต่อเขตเศรษฐกิจพิเศษต่างๆ ในอนุภูมิภาคเข้าด้วยกัน รวมถึงการเชื่อมต่อเขตเศรษฐกิจพิเศษไปยังท่าเรือ จุดกระจายสินค้า และตลาดปลายทาง

ปัจจุบัน รัฐบาล พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้มีนโยบายเพื่อส่งเสริมความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจ การค้า และการลงทุนในภูมิภาคอาเซียน และขยายความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน รวมทั้งการพัฒนาความเชื่อมโยงด้านการขนส่งและระบบโลจิสติกส์ภายในอาเซียน ซึ่งส่งผลให้มีการมุ่งพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษขึ้น โดยเริ่มจากการพัฒนาด้านการค้าชายแดน และโครงข่ายการคมนาคมบริเวณประตูการค้าหลักของประเทศไทย ซึ่งในระยะแรกได้ให้ความสำคัญกับ 6 ด่าน ได้แก่ ปาดังเบซาร์ สะเตา มุกดาหาร แม่สอด บ้านคลองลึก (อรัญประเทศ) และบ้านคลองใหญ่ (ตราด)

ภาพที่ 6 พื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนของประเทศไทย

ที่มา : หนังสือพิมพ์ฐานเศรษฐกิจ ปีที่ 36 ฉบับที่ 3,121 วันที่ 10 – 13 มกราคม พ.ศ. 2559

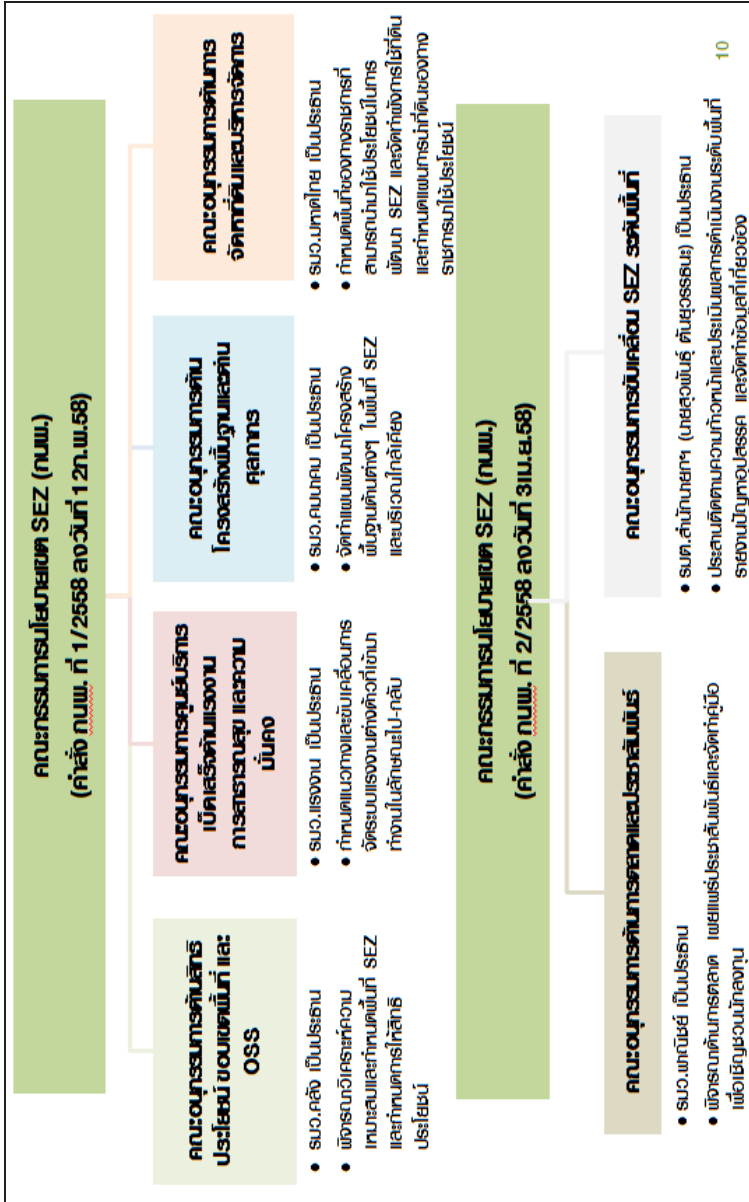

ทั้งนี้ คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้กำหนดนโยบายเขตเศรษฐกิจพิเศษบริเวณชายแดน เพื่อเปิดพื้นที่เศรษฐกิจใหม่ให้เป็นประตูเศรษฐกิจเชื่อมโยงประเทศเพื่อนบ้าน โดยใช้โอกาสจากการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนและความเชื่อมโยงด้านคมนาคมขนส่ง รวมทั้งข้อตกลงการค้าเสรีภายใต้กรอบอาเซียน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการค้าและการลงทุนของประเทศ ควบคู่กับการกระจายความเจริญสู่ภูมิภาค และการยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชน รวมทั้งการจัดระเบียบพื้นที่ชายแดน ซึ่งการกำหนดการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ เริ่มจากการพัฒนาด้านการค้าชายแดน และโครงสร้างการคมนาคมขนส่งบริเวณการค้าหลักของประเทศ เพื่อรองรับการเชื่อมโยงกระบวนการผลิตและการลงทุนข้ามแดน โดยปรับปรุงโครงสร้างระบบถนน การพัฒนาระบบ National Single Window (NSW) และสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้า และการขนส่งข้ามแดนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะทำให้ระบบขนส่งและโลจิสติกส์ สามารถเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559) ที่ได้กำหนดให้เขตเศรษฐกิจชายแดนและเมืองชายแดน มีบทบาทเป็นประตูเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน

คณะรักษาความสงบแห่งชาติได้มีคำสั่งที่ 72/2557 ลงวันที่ 19 มิถุนายน 2557 กำหนดนโยบายและการบริหารในภาพรวมเกี่ยวกับเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของ “คณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (กนพ.)” ซึ่งมีหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ เป็นประธาน มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย และบริหารเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน ซึ่งต่อมา กนพ. ก็ได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการฯ ขึ้น รวม 6 คณะ เพื่อขับเคลื่อนการทำงานให้เกิดประสิทธิภาพชัดเจน อันได้แก่

1. อนุกรรมการด้านสิทธิประโยชน์ กำหนดพื้นที่และศูนย์บริการ เบ็ดเสร็จด้านการลงทุน เพื่อวิเคราะห์ความเหมาะสมในการกำหนดพื้นที่จัดตั้ง เขตเศรษฐกิจพิเศษตามเขตการปกครอง กำหนดการให้สิทธิประโยชน์ทางภาษี รวมถึงการจัดทำและขับเคลื่อนแผนพัฒนาระบบบริการแบบเบ็ดเสร็จด้านการลงทุน
2. อนุกรรมการศูนย์บริการเบ็ดเสร็จด้านแรงงาน สาธารณสุข และความมั่นคง เพื่อกำหนดแนวทางและขับเคลื่อนการจัดระบบแรงงานต่างด้าว ทั้งในเรื่องของค่าจ้าง สวัสดิการ การผ่านเข้าออกด่านตรวจคนเข้าเมือง การสาธารณสุข และแนวทางการฝึกอบรม
3. อนุกรรมการด้านโครงสร้างพื้นฐานและด่านศุลกากร เพื่อจัดทำแผนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ด่านและจุดผ่านแดน รวมถึง การพัฒนานาวิกมุตสาหกรรมและรักษาสิ่งแวดล้อม
4. อนุกรรมการด้านการจัดหาที่ดิน และบริหารจัดการ เพื่อกำหนดพื้นที่ของราชการที่จะสามารถใช้ประโยชน์ในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจ พิเศษ จัดทำผังการใช้ที่ดิน และดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งที่ดิน ตามระเบียบ ขั้นตอนของทางราชการ
5. อนุกรรมการด้านการตลาดและการประชาสัมพันธ์ เพื่อให้ ข้อเสนอแนะทางการตลาดที่สนับสนุนเขตเศรษฐกิจพิเศษ ทำการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ จัดสัมมนา ตลอดถึงเชิญชวนนักลงทุนทั้งจากภายในและ ต่างประเทศให้เข้ามาลงทุน
6. อนุกรรมการการขับเคลื่อนเขตเศรษฐกิจพิเศษระดับพื้นที่ เพื่อประสาน ติดตามความก้าวหน้า ประเมินผลการดำเนินงาน รวมถึงเสนอแนะ การแก้ไขปัญหาต่อ กนพ.

ภาพที่ 7 โครงสร้างคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (กนพ.)

ต่อมาคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (กนพ.) ได้มีประกาศ กนพ.ที่ 1/2558 ลงวันที่ 19 มกราคม 2558 เรื่อง กำหนดพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ²¹ เพื่อให้การจัดตั้งและดำเนินการเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษเป็นไปอย่างรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ โดยได้กำหนดพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษในพื้นที่ระดับตำบลต่างๆ ใน 5 จังหวัดในระยะแรก ดังนี้

1) **เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก** ประกอบด้วย 14 ตำบล ใน 3 อำเภอในจังหวัดตาก ได้แก่ อำเภอแม่สอด 8 ตำบล ได้แก่ ตำบลแม่สอด ตำบลแม่ตาว ตำบลท่าสายลวดตำบลพระธาตุผาแดง ตำบลแม่กาษา ตำบลแม่ปะ ตำบลแม่กุ และ ตำบลมหารวันอำเภอพบพระ 3 ตำบล ได้แก่ ตำบลพบพระ ตำบลช่องแคบ และตำบลวาลย์อำเภอแม่ระมาด 3 ตำบล ได้แก่ ตำบลแม่จะรา ตำบลแม่ระมาด และตำบลชะเนือ

2) **เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษมุกดาหาร** ประกอบด้วย 11 ตำบลใน 3 อำเภอในจังหวัดมุกดาหาร ได้แก่ อำเภอเมืองมุกดาหาร 5 ตำบล ได้แก่ ตำบลศรีบุญเรือง ตำบลมุกดาหารตำบลบางทรายใหญ่ ตำบลคำอาฮวน และตำบลนาสีนวน อำเภอหว้านใหญ่ 4 ตำบล ได้แก่ ตำบลบางทรายน้อย ตำบลชะโนด ตำบลหว้านใหญ่ และตำบลบ่งขาม อำเภอดอนตาล 2 ตำบล ได้แก่ ตำบลโพธิ์ไทร และตำบลดอนตาล

3) **เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว** ประกอบด้วย 4 ตำบล ใน 2 อำเภอในจังหวัดสระแก้ว ได้แก่ อำเภออรัญประเทศ 3 ตำบล ได้แก่ ตำบลบ้านด่าน ตำบลปลาไร่ และตำบลท่าข้าม อำเภอวัฒนานคร 1 ตำบล ได้แก่ ตำบลผักขะ

²¹ ประกาศคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ที่ 1/2558 เรื่อง กำหนดพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. สืบค้น 15 มิ.ย.59 จาก http://www.nesdb.go.th/article_attach/s2-1.pdf

4) **เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตราด** ประกอบด้วย 3 ตำบลของอำเภอคลองใหญ่ในจังหวัดตราด ได้แก่ ตำบลคลองใหญ่ ตำบลหาดเล็ก และตำบลไม้รูด

5) **เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสงขลา** ประกอบด้วย 4 ตำบลของอำเภอสะเดาในจังหวัดสงขลา ได้แก่ ตำบลสะเดา ตำบลสำนักขาม ตำบลสำนักแต้ว และตำบลปาดังเบซาร์

ต่อมาคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (กนพ.) ได้มีประกาศ กนพ.ที่ 2/2558 ลงวันที่ 24 เมษายน 2558 เรื่อง กำหนดพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ เพิ่มเติมในระยะที่ 2 ดังนี้²²

6) **เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษเชียงราย** ประกอบด้วย 21 ตำบลใน 3 อำเภอในจังหวัดเชียงราย ได้แก่ อำเภอเชียงของ 7 ตำบล ได้แก่ ตำบลครั่ง ตำบลบุญเรือง ตำบลริมโขง ตำบลเวียง ตำบลศรีดอนชัย ตำบลสถาน ตำบลห้วยซ้อ อำเภอเชียงแสน 6 ตำบล ได้แก่ ตำบลบ้านแซว ตำบลป่าสัก ตำบลแม่เงิน ตำบลโยนก ตำบลเวียง ตำบลศรีดอนมูล อำเภอแม่สาย 8 ตำบล ได้แก่ ตำบลเกาะช้าง ตำบลบ้านด้าย ตำบลโป่งงาม ตำบลโป่งผา ตำบลแม่สาย ตำบลเวียงพางคำ ตำบลศรีเมืองชุม ตำบลห้วยไคร้

7) **เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษหนองคาย** ประกอบด้วย 13 ตำบลใน 2 อำเภอในจังหวัดหนองคาย ได้แก่ อำเภอเมืองหนองคาย 12 ตำบล ได้แก่ ตำบลค่ายบกหวาน ตำบลในเมือง ตำบลบ้านเตือ ตำบลพระธาตุบังพวน ตำบลโพธิ์ชัย ตำบลโพนสว่าง ตำบลมีชัย ตำบลเวียงคุก ตำบลสิเกาย ตำบลหนองกอมเกาะ ตำบลหาดคำ ตำบลหินโงม อำเภอสระใคร 1 ตำบล ได้แก่ ตำบลสระใคร

²² ประกาศคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ที่ 2/2558 เรื่อง กำหนดพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ระยะที่ 2. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. สืบค้น 15 มิ.ย.59 จาก http://www.nesdb.go.th/article_attach/s2-2.pdf

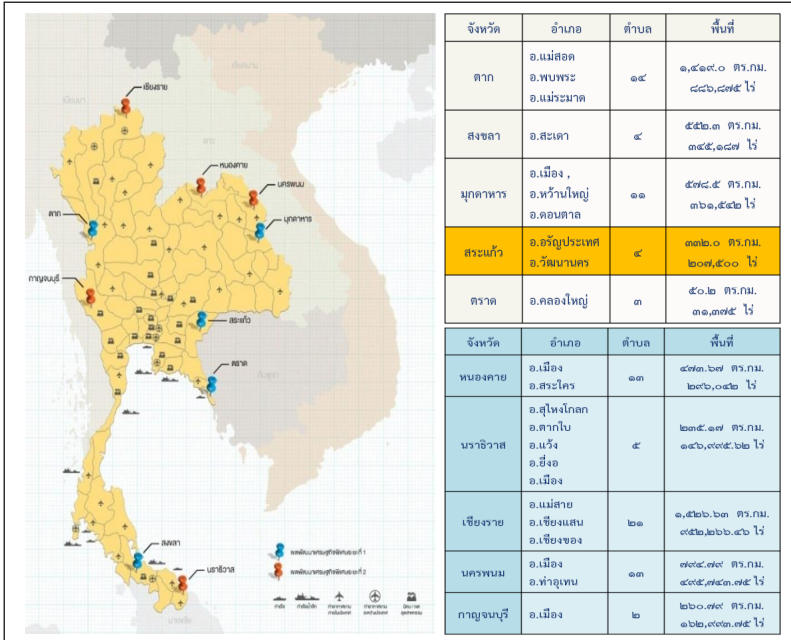

8) เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษนครพนม ประกอบด้วย 13 ตำบล ใน 2 อำเภอ ในจังหวัดนครพนม ได้แก่ อำเภอเมืองนครพนม 10 ตำบล ได้แก่ ตำบลกรูคุ ตำบลท่าค้อ ตำบลนาทรายตำบลนาราชควาย ตำบลในเมือง ตำบลบ้านผึ้ง ตำบลโพธิ์ตาก ตำบลหนองญาติ ตำบลหนองแสงตำบลอาจสามารถ อำเภอท่าอุเทน 3 ตำบล ได้แก่ ตำบลโนนตาล ตำบลรามราช ตำบลเวินพระบาท

9) เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษกาญจนบุรี ประกอบด้วย 2 ตำบลของอำเภอเมืองกาญจนบุรีในจังหวัดกาญจนบุรี ได้แก่ ตำบลแก่งเสี้ยน และตำบลบ้านเก่า

10) เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษนราธิวาส ประกอบด้วย 5 ตำบล ใน 5 อำเภอในจังหวัดนราธิวาส ได้แก่ อำเภอเมืองนราธิวาส 1 ตำบล ได้แก่ ตำบลโคกเคียน อำเภอตากใบ 1 ตำบล ได้แก่ ตำบลเจ๊ะเห อำเภอยี่งอ 1 ตำบล ได้แก่ ตำบลละหาร อำเภอแว้ง 1 ตำบล ได้แก่ ตำบลโล๊ะจูด อำเภอสุไหงโก-ลก 1 ตำบล ได้แก่ ตำบลสุไหงโก-ลก

ที่ตั้งของแต่ละจังหวัดที่กำหนดเป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ระยะที่ 1 และ 2 จำนวน 10 แห่ง ดังภาพที่ 8

ภาพที่ 8 แผนภาพที่ตั้งของจังหวัดที่กำหนดเป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษทั้ง 10 แห่ง

รูปแบบเขตเศรษฐกิจพิเศษบริเวณชายแดนที่เหมาะสมกับประเทศไทย สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทหลัก ได้แก่

- 1) เขตเศรษฐกิจพิเศษที่เน้นกิจกรรมการผลิต ซึ่งโดยมากจะเป็นเขตการแปรรูปเพื่อการส่งออก (EPZ) และเขตการค้าเสรี (Free Zones)
- 2) เขตเศรษฐกิจพิเศษเพื่อกิจกรรมการบริการ เช่น รูปแบบของ Iskandar ทั้งนี้ หากนำพื้นที่ที่อยู่ในโครงการนำร่องของทาง กนพ. ประกอบกับพื้นที่ตามมติของคณะรัฐมนตรีชุดก่อนในปี พ.ศ. 2556 มาแบ่งประเภทตามความเหมาะสม จะสามารถจัดประเภทได้ตามตารางที่ 2.6²³

²³ สถาบันระหว่างประเทศเพื่อการการค้าและการพัฒนา, แนวทางและมาตรการเพื่อการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษบริเวณพื้นที่แนวชายแดนของไทย, www.itd.or.th 2557

คณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (กนพ.) ได้เห็นชอบกำหนดพื้นที่ที่มีศักยภาพเหมาะสมในการจัดตั้งเป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษรวมทั้งสิ้น 10 พื้นที่ โดยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ระยะแรกดำเนินการในปี 2558 จำนวน 6 พื้นที่ และระยะที่สองดำเนินการในปี 2559 จำนวน 4 พื้นที่ โดยมีที่ตั้งขอบเขตและจำนวนพื้นที่สรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 6 พื้นที่และกิจกรรมทางเศรษฐกิจในเขตเศรษฐกิจพิเศษบริเวณชายแดน

เขตเศรษฐกิจเพื่อการผลิต (Export processing zones / Hybrid zones)		เขตการค้าเสรี (Free zones) เขตเศรษฐกิจพิเศษเพื่อกิจกรรมการบริการ	
แม่สอด	อุตสาหกรรมที่เน้นใช้แรงงานเข้มข้น เช่น สิ่งทอ เครื่องนุ่งห่ม เครื่องหนัง	สะเดา	การค้า และบริการด้านการขนส่ง และโลจิสติกส์
กาญจนบุรี	อุตสาหกรรมที่เน้นใช้แรงงานเข้มข้น เช่น สิ่งทอ เครื่องนุ่งห่ม เครื่องหนัง	มุกดาหาร	บริการด้านการขนส่ง และโลจิสติกส์
อรัญประเทศ	อุตสาหกรรมที่เน้นใช้แรงงานเข้มข้น เช่น สิ่งทอ เครื่องนุ่งห่ม เครื่องหนัง	เชียงแสน	การบริการประเภทโลจิสติกส์และการขนส่ง และการจัดตั้งคลังสินค้าทัณฑ์บนสำหรับน้ำมัน
เชียงของ	อุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปเพื่อขายให้ประเทศจีนตอนใต้	เชียงของ	การบริการประเภทการขนส่ง และโลจิสติกส์
สะเดา	อุตสาหกรรมแปรรูปยางพารา และอุตสาหกรรมอาหารทะเลแปรรูป	ตราด	การบริการประเภทการท่องเที่ยว

ที่มา: คณะผู้วิจัยจากสถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา, 2557

สำหรับเขตเศรษฐกิจพิเศษเพื่อการผลิตนั้น การจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษบริเวณชายแดนจะมีขึ้นเพื่ออาศัยการดึงดูดแรงงานต่างด้าวในประเทศเพื่อนบ้านเข้ามาทำงาน เพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนแรงงานระดับปฏิบัติการในอุตสาหกรรมดังกล่าว และในขณะเดียวกัน การจัดให้มีเขตเศรษฐกิจพิเศษเพื่อการผลิตบริเวณชายแดนจะช่วยชะลอปัญหาที่เกิดขึ้น เนื่องจากแรงงานต่างด้าวทะลักเข้ามาบริเวณตอนในของประเทศมากเกินไป นอกจากนี้ อาจรวมถึงการอาศัยประโยชน์จากวัตถุดิบในการผลิตจากประเทศเพื่อนบ้าน หรือประโยชน์

จากขยายตลาดในประเทศเพื่อนบ้าน และยังสามารถใช้ประโยชน์ในการเชื่อมโยงฐานการผลิตไปยังเขตเศรษฐกิจพิเศษหรือนิคมอุตสาหกรรมที่อยู่ในประเทศเพื่อนบ้านได้ โดยรูปแบบเขตเศรษฐกิจพิเศษบริเวณชายแดนเพื่อการผลิตและเพื่อการค้า สามารถสรุปได้ดังตารางที่ 7 และ 8

ตารางที่ 7 รูปแบบเขตเศรษฐกิจพิเศษบริเวณชายแดนเพื่อการผลิต

เงื่อนไข/ ข้อกำหนด	รายละเอียดรูปแบบเขตเศรษฐกิจพิเศษบริเวณชายแดนเพื่อการผลิต
พื้นที่	- จำกัดพื้นที่ชัดเจน มีรั้วรอบขอบชิด - เน้นพื้นที่ที่อยู่ติดกับประเทศเพื่อนบ้านที่มีแรงงานเพียงพอ
กิจกรรมทางเศรษฐกิจ	- ในระยะสั้น เน้นการผลิตเพื่อการส่งออกในอุตสาหกรรมที่ต้องใช้แรงงานเข้มข้นหรืออุตสาหกรรมที่สามารถอาศัยความเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านในการส่งออกได้ - ในระยะยาวมุ่งเน้นการผลิตที่เชื่อมโยงกับฐานการผลิตในประเทศเพื่อนบ้านได้ โดยคงการผลิตอุตสาหกรรมที่เน้นใช้เทคโนโลยีสูงหรือทักษะแรงงานสูงไว้ในฝั่งประเทศไทย
สิทธิประโยชน์ทางภาษี	- มีการให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีตาม BOI สำหรับการผลิตเพื่อการส่งออก แต่ผ่อนปรนสัดส่วนการใช้แรงงานต่างด้าว
สิทธิประโยชน์จากการใช้แรงงาน	- ผ่อนปรนสัดส่วนการใช้แรงงานต่างด้าวที่ได้สิทธิประโยชน์ทางภาษี - ผ่อนปรนการขึ้นทะเบียนแรงงานต่างด้าวประเภทเข้าไปเย็นกลับ แต่จำกัดให้อยู่ในพื้นที่เท่านั้น
สิทธิประโยชน์อื่นๆ	- อนุญาตการผลิตเพื่อจำหน่ายในประเทศแต่ยกเว้นสิทธิประโยชน์ทางภาษี - ให้เงินอุดหนุนสำหรับอุตสาหกรรมที่ส่งเสริมการทำ R&D สร้างองค์ความรู้หรือสร้างเทคโนโลยี
รูปแบบการบริหารจัดการ	- คณะกรรมการร่วม โดยมีตัวแทนจากทั้งรัฐบาลกลาง ส่วนท้องถิ่น เอกชนและประชาสังคม - เน้นการใช้สายการทำงานเดิมของจังหวัด
กลยุทธ์ในระยะยาว	- การสร้างฐานการผลิตร่วมกับเขตเศรษฐกิจพิเศษในประเทศเพื่อนบ้าน - การส่งเสริมการออกไปลงทุนในประเทศเพื่อนบ้าน ในกรณีของอุตสาหกรรมที่เน้นใช้แรงงานเข้มข้น

ที่มา: จากสถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา, 2557

ตารางที่ 8 รูปแบบเขตเศรษฐกิจพิเศษบริเวณชายแดนเพื่อการบริการที่เหมาะสม

เงื่อนไข/ ข้อกำหนด	รายละเอียดรูปแบบเขตเศรษฐกิจพิเศษบริเวณชายแดนเพื่อการบริการที่เหมาะสม
พื้นที่	<ul style="list-style-type: none"> - จำกัดพื้นที่ชัดเจน แต่อาจมีขนาดใหญ่กว่าเขตเศรษฐกิจพิเศษเพื่อการผลิต - เน้นความเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านและศักยภาพของจังหวัด
กิจกรรมทางเศรษฐกิจ	<ul style="list-style-type: none"> - การบริการด้านการขนส่งและโลจิสติกส์จากประโยชน์ด้านความเชื่อมโยง - การจัดตั้งเขตปลอดอากรภายในพื้นที่ - การบริการด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดที่มีศักยภาพ หรือสามารถเชื่อมโยงไปยังแหล่งท่องเที่ยวในประเทศเพื่อนบ้านได้ด้วย - การบริการด้านสุขภาพและการศึกษา
สิทธิประโยชน์ทางภาษี	- มีการให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีตาม BOI สำหรับกิจกรรมการบริการภายในพื้นที่ที่กำหนด และจำกัดเฉพาะกิจกรรมการบริการสำหรับลูกค้าในต่างประเทศที่เข้ามาใช้บริการภายในพื้นที่หรือลูกค้าอยู่ต่างประเทศ
สิทธิประโยชน์จากการใช้แรงงาน	<ul style="list-style-type: none"> - ผ่อนปรนสัดส่วนการใช้แรงงานต่างด้าวที่ได้สิทธิประโยชน์ทางภาษี - ผ่อนปรนการขึ้นทะเบียนแรงงานต่างด้าวประเภทเข้าไปเย็นกลับ แต่จำกัดให้อยู่ในพื้นที่เท่านั้น
สิทธิประโยชน์อื่นๆ	<ul style="list-style-type: none"> - การจัดตั้งคลังสินค้าทัณฑ์บนเพื่อการขายสำหรับสินค้าบางประเภทหรือ Duty free สำหรับเขตการท่องเที่ยว - การให้เงินทุนสนับสนุนสำหรับธุรกิจที่สร้างสรรค์ หรือธุรกิจที่สร้างองค์ความรู้
รูปแบบการบริหารจัดการ	<ul style="list-style-type: none"> - คณะกรรมการร่วม โดยมีตัวแทนจากทั้งรัฐบาลกลาง ส่วนท้องถิ่น เอกชน และประชาสังคม - เน้นการใช้สายการทำงานเดิมของจังหวัด
กลยุทธ์ในระยะยาว	- ส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นฐานด้านการบริการแทนการผลิตที่เน้นใช้แรงงานเข้มข้น

ที่มา: จากสถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา, 2557

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น รัฐบาลได้กำหนดนโยบาย และยุทธศาสตร์ในการพัฒนาประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจและการขนส่งของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งนโยบายและยุทธศาสตร์สำคัญที่ทางภาครัฐได้พยายามผลักดัน คือ การพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษที่หมายรวมถึงการพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนด้วย แต่ทั้งนี้ บริบทความมั่นคงในยุคปัจจุบัน ภัยคุกคามสามารถเชื่อมโยงถึงกันอย่างสลับซับซ้อนแบบ

ก้าวข้ามมิติ ผลกระทบจากมิติหนึ่งอาจส่งผลสะท้อนถึงอีกมิติหนึ่ง ทำให้มีอาจแยกการบริหารจัดการพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษกับปัญหาในแต่ละมิติออกจากกันได้ อีกทั้ง สภาพพื้นที่ชายแดนที่มีจุดอ่อนทั้งจากสภาพปัญหาของพื้นที่ ปัญหาด้านการบริหารจัดการพื้นที่บริเวณชายแดน ปัญหาจากเพื่อนบ้าน เช่น กรณีการพัฒนาเศรษฐกิจชายแดน ซึ่งอาจได้รับอิทธิพลจากนโยบายการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ จึงอาจจะส่งผลให้เกิดผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติที่สำคัญหลายประการ ดังนั้น หน่วยงานด้านความมั่นคงที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะกองทัพไทย ควรมีแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการความมั่นคงชายแดนแบบองค์รวมกับประเทศเพื่อนบ้านบริเวณพื้นที่ชายแดนเพื่อรองรับการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษด้วย

ทั้งนี้ ตามที่คณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (กนพ.) ได้กำหนดพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ในพื้นที่ระดับตำบลต่างๆ ใน 5 จังหวัดในระยะแรกนั้น จังหวัดตากเป็นหนึ่งในพื้นที่ระยะแรกในการพัฒนา โดยรายละเอียดจะกล่าวถึงในส่วนต่อไป

ส่วนที่ 3 การดำเนินงานของกองทัพไทยในการจัดการความมั่นคงชายแดนแบบองค์รวมกับประเทศเพื่อนบ้านในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก

ในการจัดการความมั่นคงชายแดนนั้น จากที่ได้กล่าวไปแล้วในบทที่ 2 ว่าปัจจุบันสภาวะแวดล้อมด้านความมั่นคงชายแดนมีความเปลี่ยนแปลงไปและขยายขอบเขตกว้างขวางขึ้น ไม่ได้จำกัดอยู่เพียงเรื่องอาณาเขต เส้นเขตแดนเท่านั้น และไม่สามารถใช้กำลังทางทหารเข้าจัดการเพียงอย่างเดียวเท่านั้น รวมทั้งหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งเพียงหน่วยงานเดียวก็ไม่สามารถรับมือได้อย่างครอบคลุมและทันทั่วถึงที่เพียงพอ ดังนั้นจึงต้องอาศัยความร่วมมือและบูรณาการการดำเนินงานร่วมกัน ตั้งแต่ในระดับนโยบาย แผนการปฏิบัติงานของแต่ละหน่วยงานที่มีความเกี่ยวข้อง ทั้งในระดับกระทรวงและระดับพื้นที่ รวมไปถึงการสร้างความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้านที่มีชายแดนติดกันด้วย

จังหวัดตากตั้งอยู่ภาคเหนือตอนล่างของประเทศ มีพื้นที่ทั้งหมด 16,406.65 ตารางกิโลเมตร สภาพภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ตามแนวเทือกเขา โดยสภาพพื้นที่จะถูกแบ่งออกเป็น 2 ส่วนใหญ่ๆ โดยมีเทือกเขาถนนธงชัยกั้นกลาง ทำให้ลักษณะภูมิอากาศแตกต่างกันไป โดยทางด้านทิศตะวันออกประกอบด้วย 4 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองตาก อำเภอบ้านตาก อำเภอสามเงา และอำเภอวังเจ้า มีสภาพพื้นที่ส่วนใหญ่

เป็นภูเขาสูงและที่ราบสูง ลาดเอียงลงไปทางทิศตะวันออกสู่แม่น้ำปิงและแม่น้ำวัง และทางด้านทิศตะวันตก ประกอบด้วย 5 อำเภอ ได้แก่ อำเภอแม่สวด อำเภอพบพระ อำเภอแม่ระมาด อำเภออุ้มผาง และอำเภอท่าสองยาง มีความชุ่มชื้นและฝนตกมากกว่าซีกด้านตะวันออก²⁰

จังหวัดตากมีชายแดนติดกับประเทศเมียนมายาวประมาณ 540 กม. (แม่น้ำเมย 170 กม. เทือกเขาตะนาวศรี 370 กม.) โดยมีจุดผ่านแดนถาวร 1 จุด คือ ด่านพรมแดนแม่สวด ตั้งอยู่ที่ บ้านริมเมย หมู่ 2 ตำบลท่าสายลวด อำเภอแม่สวด เป็นเขตติดต่อกับเมืองเมียวดี รัฐกระเหรี่ยง ประเทศเมียนมา ทั้งนี้จากการที่รัฐบาลได้ประกาศให้จังหวัดตากเป็นหนึ่งในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษระยะแรก ซึ่งสถานการณ์ด้านความมั่นคงในประเทศทั้งของไทยและเมียนมาสามารถส่งผลกระทบต่อนโยบายการพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจของไทยได้ ดังนั้นจึงควรมีการประเมินสถานการณ์ความมั่นคงเพื่อให้เกิดการบริหารจัดการในพื้นที่ชายแดนได้อย่างเหมาะสมต่อไป

3.1 สภาวะแวดล้อมบริเวณชายแดนในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก

3.1.1 การค้าชายแดนไทย - เมียนมา

เมียนมา เป็นหนึ่งในประเทศอาเซียนที่กำลังได้รับการสนใจจากนักลงทุนจากต่างประเทศมากที่สุด ทั้งนี้ ตั้งแต่ปี 2531 รัฐบาลเมียนมาได้มีการปฏิรูปเศรษฐกิจมาสู่ระบบตลาด สนับสนุนภาคเอกชนให้มีส่วนร่วมในระบบการผลิตและการจัดการ รวมทั้งเปิดประเทศให้มีการค้าและการลงทุนจากต่างประเทศ ส่งผลให้เศรษฐกิจเมียนมาขยายตัวสูงขึ้นต่อเนื่อง นอกจากนี้ เมียนมา

²³ ที่ตั้งและอาณาเขตจังหวัดตาก. สืบค้นจาก http://123.242.165.136/?module=general&pages=data_tak&data_type=03 เมื่อ 10 ก.ค.2559

ยังถือว่ามิตลาดในประเทศขนาดใหญ่ เนื่องจากมีจำนวนประชากรมากถึง 48 ล้านคน และยังมีความต้องการสินค้าค่อนข้างมากหลังจากการเปิดประเทศ โดยเฉพาะสินค้าทุน และสินค้าอุปโภคบริโภค²¹ เห็นได้จากข้อมูลด้านการลงทุน และจำนวนโครงการของธุรกิจต่างชาติที่เข้าไปลงทุนและได้รับการอนุมัติ จากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนของเมียนมาเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะหลังเปิดประเทศ ซึ่งเมียนมาเปิดรับนักลงทุนต่างชาติมากขึ้น โดยมีมูลค่าการลงทุนและจำนวนโครงการของธุรกิจต่างชาติที่เข้าไปลงทุนและได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนของเมียนมา (Myanmar Investment Commission: MIC) ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2552 -2553 ถึงปีงบประมาณ 2555 -2556 เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง²² ซึ่งในปีงบประมาณ 2555 - 2556 เมียนมามีเงินลงทุนจากต่างประเทศ (Foreign Direct Investment: FDI) รวม 794 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ โดยประเภทธุรกิจที่นักลงทุนต่างชาติสนใจเข้ามาลงทุน ได้แก่ โรงแรม และการท่องเที่ยว พลังงาน อุตสาหกรรมการผลิต การขุดเจาะน้ำมันและก๊าซธรรมชาติ เหมืองแร่ เกษตรกรรม และประมง นอกจากนี้ ความต้องการสินค้าของเมียนมาขยายตัวมากขึ้นสอดคล้องกับเศรษฐกิจที่เติบโตอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับการที่เมียนมาทยอยลดภาษีนำเข้าสินค้าจากอาเซียน ลดลงเหลือ 5% และจะลดเหลือ 0% ภายในปี 2561 ยิ่งทำให้เมียนมาเป็นตลาดทางการค้าที่ถือเป็นโอกาสของไทยในการขยายตลาดในการค้าขายกับเมียนมาได้มากขึ้น ซึ่งปัจจุบันรูปแบบการค้าระหว่างไทย - เมียนมา ส่วนใหญ่เป็นการค้าชายแดน ซึ่งไทย - เมียนมามีจุดทำการค้ารวมทั้งสิ้น 16 จุด กระทำผ่านด่านศุลกากร

²¹ วรินทร์ ทวีศร . พม่า : โอกาสทางการค้าและการลงทุนของไทย . http://www.bot.or.th/Thai/EconomicConditions/Thai/North/ArticleAndResearch/DocLib_Article/254206@MyanmarInvestOpp.pdf

²² รายชื่อบริษัทในกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีการลงทุนในสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา. สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน. 2556. หน้า I-XI

ในภาคเหนือรวม 6 แห่ง ใน 4 จังหวัด คือ จังหวัดตาก จังหวัดแม่ฮ่องสอน จังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดเชียงราย แต่ที่สำคัญมีเพียง 2 แห่ง คือด่านศุลกากรแม่สาย จังหวัดเชียงราย และด่านศุลกากรแม่สอด จังหวัดตาก

โดยด่านศุลกากรแม่สอด จังหวัดตาก เป็นด่านที่มีการค้าสูงสุดกว่า 2 หมื่นล้านบาทในไตรมาสแรกของปี 2559 และในภาพรวมการค้าชายแดนระหว่างไทย - เมียนมา มีมูลค่าการค้ารวม 48,887 ล้านบาท ลดลงร้อยละ 15.79 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปี 2558 ในขณะที่การส่งออกเพิ่มขึ้นร้อยละ 8.30 ด้วยมูลค่า 28,496 ล้านบาท²³ นอกจากนี้ ยังมีแนวโน้มว่าการค้าชายแดนทางด่านแม่สอดสามารถเติบโตได้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งอำเภอ แม่สอดเป็นเสมือนเมืองคู่แฝดกับเมืองเมียวดีในรัฐกะเหรี่ยงของเมียนมา และเป็นประตูชายแดนสำคัญที่จะ เชื่อมถึงเมืองเศรษฐกิจ เช่น ย่างกุ้งและมะละละหม่าง อีกทั้งปัจจุบันได้มีการขยายเวลาเปิดด่านแม่สอด - เมียวดี ให้เร็วขึ้นเป็นเวลา 05.30 - 20.30 น. ซึ่งช่วยเอื้อให้เกิดความคล่องตัวในการค้าชาย รวมทั้งการเปิดใช้เส้นทาง การเชื่อมโยงจากด่านแม่สอดเข้าสู่กอกะเร็กของเมียนมายังเพิ่มความคล่องตัวทางการคมนาคมขนส่งได้อย่างมาก

จากสถิติมูลค่าสินค้าส่งออก เฉพาะด่านศุลกากรแม่สอด ปีงบประมาณ 2552 - 2559 มีการส่งออกมีมูลค่าเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2559 มีมูลค่าการส่งออก 66,643.773 ล้านบาท ในขณะที่การนำเข้า มีมูลค่าลดลงจากปี 2557 และ 2558 โดยในปี 2559 มีมูลค่าการนำเข้า 3,158.820 (ข้อมูลเดือนกรกฎาคม 2559) โดยสถานการณ์การขนส่งสินค้าข้ามแดนในปัจจุบัน ตั้งแต่ปี 2557 เริ่มมีผู้ใช้สะพานข้ามแม่น้ำเมย หรือสะพานแม่สอด - เมียวดี (สะพานแห่งที่ 1) มากขึ้นเรื่อยๆ จนกระทั่งในปัจจุบัน มีการ

²³ แม่สอด-เมียนมา ไตรมาส 1/2559 ยังสดใส. สืบค้น 15 ส.ค.59 จาก <http://www.krobkrakao.com/>

ขนส่งสินค้าผ่านสะพานที่ 1 ถึงร้อยละ 70 ของปริมาณการขนส่งสินค้าทั้งหมด ในขณะที่บริเวณท่าข้ามทั้ง 22 แห่ง มีการขนส่งสินค้ารวมกันร้อยละ 30 ของปริมาณการขนส่งสินค้าทั้งหมด เนื่องมาจากการขนส่งสินค้าผ่านทางสะพานนั้นมีระยะทางสั้นและสะดวกกว่าการใช้ท่าข้าม ประกอบกับรัฐบาลเมียนมาร์สามารถเจรจา และบริหารจัดการกับชนกลุ่มน้อยได้ มากขึ้น รายละเอียดแสดงดังตารางที่ 9 และตารางที่ 10

ตารางที่ 9 สถิติมูลค่าสินค้าส่งออก ด้านศุลกากรแม่สอด ปีงบประมาณ 2552 - 2559 (หน่วย : ล้านบาท) ²⁴

เดือน	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559
ตุลาคม	1,584.003	2,459.323	804.518	2,219.306	3,693.342	4,137.101	5,505.187	7,327.986
พฤศจิกายน	1,575.464	2,277.388	948.618	1,881.290	3,401.048	4,226.777	5,399.735	6,312.871
ธันวาคม	1,359.610	2,624.002	1,225.879	2,332.627	3,364.851	4,245.128	5,595.971	6,822.787
มกราคม	1,345.026	2,580.452	1,171.064	2,401.873	3,038.223	4,395.883	5,238.278	6,276.154
กุมภาพันธ์	1,657.457	2,621.996	1,291.536	2,936.458	3,121.869	4,304.773	5,171.327	6,270.575
มีนาคม	2,188.202	3,305.843	1,872.696	3,772.177	4,121.625	5,223.369	6,177.600	7,155.046
เมษายน	1,806.943	2,664.451	1,814.930	2,571.244	3,036.402	4,307.099	4,464.608	5,550.280
พฤษภาคม	2,427.556	3,359.954	1,657.388	3,321.423	3,840.777	5,408.539	6,271.669	7,492.531
มิถุนายน	1,977.728	2,632.200	1,434.360	3,108.391	3,375.752	4,741.936	4,901.732	6,783.469
กรกฎาคม	2,057.790	1,446.034	1,696.406	3,176.623	2,986.299	4,424.028	4,593.437	6,652.075
สิงหาคม	2,026.665	1,339.796	1,713.263	2,805.261	3,571.204	5,286.392	5,376.050	-
กันยายน	2,168.207	1,361.626	1,860.869	3,441.927	3,912.604	5,256.330	5,544.468	-
รวม	22,174.649	28,673.065	17,491.525	33,968.598	41,463.996	55,957.355	64,240.061	66,643.773

²⁴ สถิติมูลค่าสินค้าส่งออก ด้านศุลกากรแม่สอด ปีงบประมาณ 2552 - 2559. สืบค้น 15 ส.ค.59 จาก <http://www.danmaesot.com/im-ex.html>

ตารางที่ 10 สถิติมูลค่าสินค้านำเข้า ด้านศุลกากรแม่สอด ปีงบประมาณ 2552 - 2559 (หน่วย : ล้านบาท)²⁵

เดือน	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559
ตุลาคม	126.510	60.048	86.635	50.070	140.938	234.782	411.687	230.518
พฤศจิกายน	127.593	65.333	55.271	58.743	192.747	286.717	493.060	195.497
ธันวาคม	169.835	73.448	70.170	83.652	225.574	336.879	427.152	295.446
มกราคม	143.194	91.390	76.521	92.122	301.441	329.647	293.470	410.462
กุมภาพันธ์	133.193	86.577	97.750	202.161	257.821	330.082	342.186	343.189
มีนาคม	215.382	133.844	108.679	132.039	286.887	349.179	283.501	453.740
เมษายน	155.938	93.793	72.830	95.624	189.523	272.126	212.627	253.559
พฤษภาคม	191.103	130.565	87.912	127.581	289.091	247.681	260.546	333.278
มิถุนายน	202.881	114.489	63.700	90.362	164.961	219.045	297.662	261.335
กรกฎาคม	105.928	114.162	55.243	67.009	152.919	237.418	299.171	281.796
สิงหาคม	86.487	81.362	32.253	71.535	116.755	298.569	310.884	-
กันยายน	56.105	61.736	47.616	91.714	172.070	376.895	441.608	-
รวม	1,714.150	1,109.747	854.581	1,162.611	2,510.390	3,519.018	4,073.554	3,158.820

โดยมีสินค้าส่งออก 10 อันดับแรก ในปีงบประมาณ 2559 (ข้อมูลระหว่าง 1 ต.ค.- 30 มิ.ย.59) ได้แก่ (1) น้ำตาลทราย (2) โทรศัพท์มือถือพร้อมอุปกรณ์ (3) น้ำมันและเครื่องดีเซล (4) เบียร์ (5) เครื่องดีเซลบำรุงกำลัง (6) รถจักรยานยนต์ (7) ผ้าพิมพ์ฝ้าย (8) เครื่องจักรที่มีทั้งเครื่องเก็บและนวด (9) โทรศัพท์ และ (10) น้ำมันเบนซิน สินค้านำเข้า 10 อันดับแรก (ข้อมูลระหว่าง 1 ต.ค.- 30 มิ.ย.59) ได้แก่ (1) ถั่วลิสง (2) โค-กระบือ มีชีวิต (3) พลวงออกไซด์ (เข้าคลังทัณฑ์บน)²⁶ (4) พริกแห้ง (5) ถั่วเขียวผิวมัน (6) สิ่งประดิษฐ์ทำด้วยไม้ (7) แร่พลวง (บางส่วนเข้าคลังฯ) (8) รถจักรยานสภาพเก่าใช้แล้ว (9) หอมหัวใหญ่

²⁵ สถิติมูลค่าสินค้านำเข้า ด้านศุลกากรแม่สอด ปีงบประมาณ 2552 - 2559, สืบค้น 15 ส.ค.59 จาก <http://www.danmaesot.com/im-ex.html>

²⁶ รายงานการเดินทางศึกษาดูงานและรวบรวมข้อมูลวิจัยในพื้นที่ เรื่อง “เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษในมิติน้ำมันคง: กรณีศึกษาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก” ระหว่างวันที่ 13 - 17 ก.ค.59 ณ จว.ต.ก. และ จว.พ.จ.. ศูนย์ศึกษาพุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

และ (10) โทรศัพท์มือถือ (เข้าคลังทัณฑ์บน) จะเห็นได้ว่ามูลค่าทางการค้าชายแดนฝั่งเมียนมาโดยเฉพาะอย่างยิ่งในฝั่งด่านพรมแดนแม่สอด จังหวัดตาก มีมูลค่าที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผลจากการปรับเปลี่ยนมาดำเนินนโยบายเศรษฐกิจและการค้าเสรีมากขึ้นของเมียนมา รวมไปถึงพัฒนาการของกรอบความร่วมมือและความตกลงทางการค้าในรูปแบบต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในกลุ่มอนุภูมิภาค ซึ่งประโยชน์ที่เกิดจากการค้าชายแดนสามารถสร้างให้เกิดความใกล้ชิด และความร่วมมือระหว่าง 2 ประเทศในด้านต่างๆ มากขึ้น การพัฒนาความเป็นเมืองชายแดนไปสู่การเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ เป็นการเพิ่มโอกาสทางเศรษฐกิจ และความสามารถในการแข่งขันของพื้นที่ สร้างประโยชน์จากความเชื่อมโยงกับฐานการผลิตหลักของประเทศ ดึงดูดการลงทุนจากในและต่างประเทศ และตอบสนองต่อเป้าหมายการพัฒนาประเทศในภาพรวม²⁷

ภาพที่ 10 ด่านพรมแดนแม่สอด อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

²⁷ อาคม เดิมพิทยาไพสิฐ ยุทธศาสตร์การพัฒนาเมืองเศรษฐกิจชายแดนเพื่อเชื่อมโยงประเทศเพื่อนบ้าน. เอกสารโครงการประชุมสัมมนาพัฒนาเมืองเศรษฐกิจชายแดน กรณีบริหารจัดการเมืองใหม่ ของสง่า อำภออุสิงห์. (มิถุนายน 2557)

3.1.2 การขับเคลื่อนเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก²⁸

ในปี 2556 คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบแนวทางการศึกษาแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษในพื้นที่ที่มีศักยภาพ โดยมอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) เป็นผู้ดำเนินการ โดยอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก เป็นหนึ่งในพื้นที่ของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ 5 กลุ่มพื้นที่ ตั้งแต่ระยะเบื้องต้น ต่อเนื่องมาถึงคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้เข้ามาบริหารประเทศ และกำหนดแนวทางในการดำเนินนโยบายด้านเศรษฐกิจโดยมุ่งเน้นการส่งเสริมการค้าชายแดนผ่านการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษในพื้นที่ที่มีศักยภาพ โดยมีคำสั่งที่ 72/2557 เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ลงวันที่ 19 มิถุนายน 2557 ซึ่งกำหนดจัดการประชุมคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (กนพ.) ครั้งที่ 1/2557 เมื่อวันอังคารที่ 15 กรกฎาคม 2557 โดยที่ประชุมมีมติเห็นชอบให้พื้นที่ที่มีศักยภาพเหมาะสมในการจัดตั้งเป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษระยะแรกของไทยใน 5 พื้นที่ชายแดน ต่อมา มติที่ประชุมคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (กนพ.) ครั้งที่ 2/2557 เมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน 2557 เห็นชอบขอบเขตพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษใน 5 พื้นที่ชายแดนเป้าหมายรวม 36 ตำบล ใน 10 อำเภอ พื้นที่รวมประมาณ 1.83 ล้านไร่ (2,932 ตร.กม.) รวมถึงจังหวัดตากด้วย

²⁸ ความเป็นมาของการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก. สืบค้น 15 มิ.ย.59 จาก <http://www.taksej.com/th/page/establishment.html>

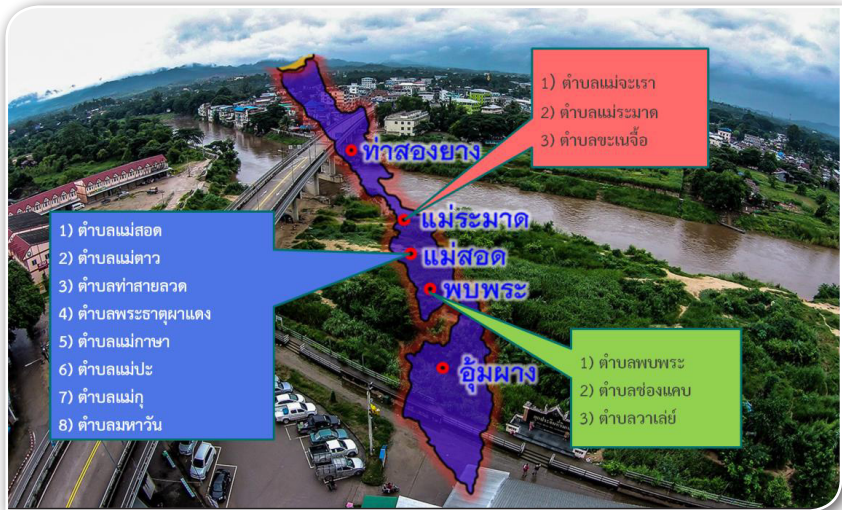
จังหวัดตากมีศักยภาพและความพร้อมของเมือง ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การลงทุนภาคอุตสาหกรรม ภาคเกษตร และการท่องเที่ยว และได้รับการสนับสนุนจากทุกภาคส่วนในพื้นที่ร่วมกันผลักดันอย่างต่อเนื่อง โดยพื้นที่แม่สอดสามารถเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจพิเศษเมียวดี (Myawady Trade Zone) ของสหภาพพม่า ซึ่งตั้งอยู่ห่างออกไปเพียง 10 กิโลเมตร และมีพื้นที่ตั้งอยู่ปลายแนวเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจ (East-West Economic Corridor: EWEC) เป็นจุดตัดระหว่างแนวเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจ North-South Economic Corridor (NSEC) มีโครงการการค้าคมนาคมทางบกที่สนับสนุนการขนส่งทั้งผู้โดยสารและสินค้า มีสนามบินพาณิชย์ เป็นแหล่งผลิตทางการเกษตร และแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีความโดดเด่นเฉพาะตัว ตลอดจนเป็นประตูสู่อันดามัน และประเทศใน อนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง คือ เมียนมา จีน และสามารถเชื่อมโยงกับเส้นทางการค้าขายเป็นประตูสู่ยุโรป ประกอบกับมีมูลค่าการค้าขายชายแดนที่เพิ่มสูงขึ้น ในการกำหนดเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก ได้มีการกำหนดขอบเขตพื้นที่ในระดับตำบลที่อยู่ติดชายแดนและไม่ทับซ้อนพื้นที่ป่าไม้ของจังหวัดตาก จำนวน 14 ตำบล 886,875 ไร่ (1,419 ตร.กม.) ใน 3 อำเภอ ได้แก่ อำเภอแม่สอด อำเภอพบพระ และ อำเภอแม่ระมาด ดังนี้

1) อำเภอแม่สอด พื้นที่เป้าหมายรวม 8 ตำบล มีพื้นที่ 529,264 ไร่ เป็นพื้นที่ที่มีเอกสารสิทธิ์ 32,234 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 25 ของพื้นที่ทั้งหมด ดังนี้ ตำบลแม่สอด ตำบลแม่ตาว ตำบลท่าสายลวด ตำบลพระธาตุผาแดง ตำบลแม่กาษา ตำบลแม่ปะ ตำบลแม่กุ และตำบลมหาวัน

2) อำเภอพบพระ พื้นที่เป้าหมายรวม 3 ตำบล มีพื้นที่ 261,961 ไร่ เป็นพื้นที่ที่มีเอกสารสิทธิ์ 22,972 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 9 ของพื้นที่ทั้งหมด ดังนี้ ตำบลพบพระ ตำบลช่องแคบ และตำบลวาลีย์

3) อำเภอแม่ระมาด พื้นที่เป้าหมายรวม 3 ตำบล มีพื้นที่ 244,797 ไร่ เป็นพื้นที่ที่มีเอกสารสิทธิ์ 43,548 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 18 ของพื้นที่ทั้งหมด ดังนั้น ตำบลแม่จะเรา ตำบลแม่ระมาด และตำบลชะเนือจือ

ภาพที่ 11 เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก ครอบคลุมพื้นที่ 3 อำเภอ

กลไกการขับเคลื่อนนโยบายเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตากได้มีการเตรียมความพร้อม โดยดำเนินการ ดังนี้²⁹

1) จัดทำแผนแม่บทเพื่อศึกษาความเหมาะสมในการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก ควบคู่กับการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (คสช.) ภายใต้โครงการศึกษาแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ

²⁹ กลไกการขับเคลื่อนนโยบายเขตเศรษฐกิจพิเศษของจังหวัด. สืบค้น 15 มิ.ย.59 จาก <http://www.takez.com/th/page/engineetaksez.html>

2) การนำระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ พ.ศ. 2556 มาใช้ร่วมกับอำนาจหน้าที่ที่มีอยู่เดิมของรัฐมนตรีว่าการประจำกระทรวง อธิบดี และปลัดกระทรวงต่างๆ เพื่อให้การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก มีประสิทธิภาพและมีความชัดเจนในแนวทางการดำเนินงานมากขึ้น

3) จัดทำประชาพิจารณ์และร่วมรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่ 3 อำเภอ ที่กำหนดให้เป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก ได้แก่ อำเภอแม่สอด อำเภอพบพระ อำเภอแม่ระมาด

นอกจากนี้ เพื่อให้การขับเคลื่อนการดำเนินงาน การประมวลปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับพื้นที่สำหรับการเตรียมความพร้อมจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ มีความถูกต้องรวดเร็ว และมีความเป็นเอกภาพ กระทรวงมหาดไทยได้แต่งตั้งคณะทำงานศูนย์ขับเคลื่อนงานเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (ศศพ.) โดยแต่งตั้งบุคคลากรของจังหวัดตาก เป็นรองหัวหน้าคณะทำงานศูนย์ฯ และคณะทำงานศูนย์ฯ ซึ่งประกอบด้วย

- 1) รองผู้ว่าราชการจังหวัดตากที่ได้รับมอบหมาย เป็นรองหัวหน้าศูนย์ฯ
- 2) นายอำเภอแม่สอด เป็นคณะทำงานศูนย์ฯ
- 3) หัวหน้ากลุ่มงานยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดตาก เป็นคณะทำงานศูนย์ฯ

ในส่วนของจังหวัดตาก ได้แต่งตั้งคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดตากเป็นประธานคณะกรรมการ และคณะทำงานขับเคลื่อนนโยบายการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ จังหวัดตาก 3 ชุด ประกอบด้วย

1) คณะอนุกรรมการด้านสิทธิประโยชน์ ขอบเขตพื้นที่ และ ศูนย์บริการเบ็ดเสร็จด้านการลงทุน

2) คณะอนุกรรมการศูนย์บริการเบ็ดเสร็จด้านแรงงาน การสาธารณสุข และความมั่นคง และ

3) คณะอนุกรรมการด้านโครงสร้างพื้นฐานและด้านศุลกากร พร้อมกันนี้ได้แต่งตั้งคณะทำงานขับเคลื่อนงานเขตพัฒนา เศรษฐกิจพิเศษตาก เพื่อดำเนินการขับเคลื่อนเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก ในด้านต่างๆ ตามกลุ่มภารกิจ 7 กลุ่ม ได้แก่

1) ด้านขอบเขตพื้นที่และการจัดหาที่ดิน

2) ด้านแรงงาน สาธารณสุข และความมั่นคง

3) ด้านสิทธิประโยชน์

4) ด้านโครงสร้างพื้นฐาน (ถนน ไฟฟ้า ประปา) และด้านศุลกากร

5) ด้านการส่งเสริมอาชีพ การฝึกทักษะ และการสร้างความรู้ ความเข้าใจแก่ประชาชนในพื้นที่

6) ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรมประเพณี และการสาธารณสุข

7) ด้านการบริหารสำนักงานเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก ศูนย์บริการจุดเดียวเบ็ดเสร็จ (One Stop Service: OSS) และศูนย์ประสานงาน บ้านพี่เมืองน้อง (Sister City) ระหว่างแม่สอดและเมียวดี

การจัดทำแผนงานโครงการเพื่อเตรียมความพร้อมการเป็นเขต พัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนจังหวัดตาก³⁰ โดยมีแผนงานระยะเร่งด่วน และ แผนระยะกลางและระยะยาว คือ

³⁰ เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก. สืบค้น 15 มิ.ย.59 จาก <http://www.osmnorth-s1.moi.go.th/Documentdownload/Tak-enocomic.docx>

แผนงานระยะเร่งด่วน

1) การเตรียมความพร้อมโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคม แผนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและด้านบุคลากร รวมถึงการก่อสร้างด้านบุคลากรแม่สอดแห่งที่ 2 ด้วย

2) การจัดหาแหล่งน้ำดิบเพื่อรองรับการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน การสร้างอ่างเก็บน้ำ การเพิ่มพื้นที่ชลประทาน

ภาพที่ 12 โครงสร้างพื้นฐานคมนาคมขนส่งอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

แผนระยะกลาง และระยะยาว

1) จัดหาพื้นที่สำหรับรองรับการจัดตั้งเป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน โดยเร่งรัดให้มีการพิจารณาเพิกถอนป่าไม้ถาวรป่าแม่สอด เพื่อให้จังหวัดเป็นผู้บริหารจัดการและใช้ประโยชน์ในการพัฒนาเป็นศูนย์บริการจุดเดียวเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) คลังสินค้าทัณฑ์บน ศูนย์โลจิสติกส์ และนิคมอุตสาหกรรม พื้นที่ก่อสร้างสะพานข้ามแม่น้ำเมย แห่งที่ 2 พร้อมโครงข่าย

2) โครงการก่อสร้างสะพานข้ามแม่น้ำเมยแห่งที่ 2 พร้อม
โครงข่าย และศูนย์ให้บริการแบบจุดเดียวเบ็ดเสร็จ (One Stop Service)

3) การขยายสนามบินแม่สอดให้มีการเชื่อมโยงกับประเทศ
เพื่อนบ้าน

4) การพัฒนาเส้นทางคมนาคมในอำเภอแม่สอด มีโครงการ
ขยายเส้นทางคมนาคม และการซ่อมแซมเส้นทางรอบเมืองแม่สอดหลายจุด
เพื่อเชื่อมโยงเส้นทางการคมนาคมขนส่งให้ครอบคลุมพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจ
พิเศษชายแดนมากขึ้น

5) การพัฒนาเส้นทางเชื่อมโยง อ.พบพระ - อ.อุ้มผาง โดยพัฒนา
เส้นทางเข้าเขตแดนเมียนมาบริเวณบ้านวาลีย์เหนือ ต.วาลีย์ อ.พบพระ ถึง
บ้านหนองบัว ต.หนองบัว อ.อุ้มผาง ระยะทาง 28 กม. เพื่อเพิ่มช่องทางการค้า
ชายแดนกับเมียนมา และส่งเสริมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ลดระยะเวลา
ในการเดินทางจาก อ.แม่สอด ถึง อ.อุ้มผาง ให้เหลือเพียงครึ่งหนึ่งของการ
ใช้เส้นทางปกติ

ปัจจุบัน จังหวัดตากมีการจัดโครงสร้างพื้นฐานและคมนาคม
ขนส่งเพื่อรองรับเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ดังนี้

1) โครงการขยายช่องจราจรสายตาก - แม่สอด ระยะทาง
76 กม. เป็น 4 ช่องจราจร เพื่อเอื้อต่อการค้าชายแดนกับประเทศเพื่อนบ้าน
และลดการเกิดอุบัติเหตุของผู้ใช้เส้นทาง อีกทั้งยังมีแผนงานโครงการปรับปรุง
เส้นทางคมนาคมช่วงแม่สอด - เมียวดี ไปยังเขาตะนาวศรี ระยะทาง 45 กม.
มูลค่าเงินลงทุน 1.14 พันล้านบาท ทำให้สามารถเดินทางจากเมืองเมียวดี
ผ่านเมืองมะละแหม่ง ไปยังเมืองย่างกุ้ง (ระยะทาง 45 กม.) ได้ภายใน 1 วัน
การก่อสร้างสะพานข้ามแม่น้ำเมยแห่งที่ 2 พร้อมโครงข่าย สถานีที่ตั้ง
บ้านวังตะเคียน ต.ท่าสายลวด อ.แม่สอด จ.ตาก การขยายสนามบินแม่สอดให้มี

การเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน และการก่อสร้างทางรถไฟสายนครสวรรค์- กำแพงเพชร-ตาก-อ.แม่สอด เพื่อให้เป็นเส้นทางคมนาคม ขนส่ง ท่องเที่ยว ควบคู่กับการพัฒนาเส้นทางรถยนต์

2) การสร้างสะพานสะพานมิตรภาพไทย - เมียนมา ข้ามแม่น้ำเมยแห่งที่ 2 เป็นการลดปัญหาความแออัดทางการจราจร การขนส่งสินค้า และการตรวจคนข้ามแดนได้ โดยสะพานฯ แห่งนี้จะใช้ในเป็นเส้นทางหลักในการคมนาคมขนส่งสินค้าที่มีการแบ่งแยกช่องทางกันอย่างชัดเจน เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยว การขนส่งสินค้า และกระจายความแออัดจากการใช้สะพานฯ แห่งที่ 1 ได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้มีปัญหาในระยะแรกในการก่อสร้างเกิดจากการที่ประชาชนไม่ยอมให้ใช้ประโยชน์ แต่รัฐมีการเวนคืนที่ดินโดยจ่ายค่าชดเชยด้วยวิธีการปรองดอง คือ การพบปะชาวบ้านในพื้นที่ การพูดคุยแลกเปลี่ยนทำความเข้าใจกับชาวบ้าน การพิจารณาจ่ายค่าชดเชยค่าเรือถอนตามกฎเกณฑ์ของกรมทางหลวง โดยมีค่าจัดกรรมสิทธิ์เบื้องต้นของโครงการเฉพาะฝั่งไทย รวมประมาณ 350 ล้านบาท ประกอบไปด้วย ค่าทดแทนที่ดิน ประมาณ 250 ล้านบาท ค่าทดแทนสิ่งปลูกสร้าง 100 ล้านบาท ซึ่งปัจจุบันการดำเนินการของฝั่งไทยคาดว่าจะส่งมอบและเปิดใช้สะพานฯ ได้ภายในเดือน ต.ค.59 ส่วนศูนย์บริการ One Stop Service : OSS โกดังคลังสินค้า ตัวอาคารสำนักงานต่างๆ เช่น ด้านศุลกากรแม่สอด ด้านตรวจคนเข้าเมืองจังหวัดตาก (ตามแม่สอด) และหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง ถนนเชื่อมต่อการใช้สะพานมิตรภาพฯ ที่ต้องสร้างฝั่งไทย 17 ก.ม. ฝั่งเมียนมา 4 ก.ม. และองค์ประกอบอื่นๆ ทั้งหมด คาดว่าจะแล้วเสร็จในปี 2560 ด้วยงบประมาณรวมทั้งหมดกว่า 3,900 ล้านบาท ซึ่งหากดำเนินการแล้วเสร็จจะทำให้มูลค่าการค้าชายแดนด้านแม่สอด - เมียวดี เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง ในขณะที่ฝั่งเมียนมามีปัญหาเรื่องเวนคืนที่ดินยังไม่แล้วเสร็จครบทุกพื้นที่ แต่จากการประชุมครั้ง

ล่าสุดเมียนมาจะมอบพื้นที่เพิ่มได้อีก 2 กม. และจะเร่งดำเนินการให้แล้วเสร็จทั้งหมดในปี 2562

3) ระบบสาธารณูปโภค ทั้งในด้านไฟฟ้าและประปา คือ (1) ระบบไฟฟ้า จากการพยากรณ์ความต้องการใช้ไฟฟ้าของเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก ในพื้นที่ 3 อำเภอ 14 ตำบล มีอัตราความต้องการใช้ไฟฟ้าเพิ่มขึ้นเฉลี่ย ร้อยละ 11.01 ต่อปี โดยในปี 2558 มีความต้องการใช้ไฟฟ้า 71 MW และปี 2559 มีความต้องการใช้ไฟฟ้าประมาณ 90 MW และในปี 2560 จะมีความต้องการใช้ไฟฟ้าประมาณ 100 MW ซึ่งจังหวัดมีแผนงาน/โครงการเพื่อรองรับ อาทิ โครงการก่อสร้างสถานีไฟฟ้าแรงสูงแม่สอด (ชั่วคราว) ขนาด 50 MVA สถานีไฟฟ้าแรงสูงแม่สอด ระยะที่ 2-3 โครงการเคเบิลใต้ดินบริเวณสามแยกแม่สอด ซึ่งอยู่ระหว่างการออกแบบสำรวจ และงานก่อสร้างระบบไฟฟ้าเคเบิลใต้ดินในเขตชุมชนเทศบาลนครแม่สอด ซึ่งอยู่ระหว่างการขอรับการสนับสนุนจากรัฐบาล (2) การประปาส่วนภูมิภาค ได้จัดทำแผนงานก่อสร้างปรับปรุงขยายระบบประปา อ.แม่สอด และ อ.แม่ระมาด เพื่อรองรับและให้บริการน้ำประปาในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนและพื้นที่ใกล้เคียง โดยจัดทำโครงการลงทุนเป็น 2 ระยะ (ระยะที่ 1 ปี 2557 วงเงิน 468 ล้านบาท และระยะที่ 2 ปี 2559 วงเงิน 250 ล้านบาท)

4) การจัดทำผังเมือง และการใช้ประโยชน์ที่ดิน โดยมีแนวทางการพัฒนา อาทิ การเป็นเขตอุตสาหกรรมสิ่งทอ เพอร์นิเจอร์ ศูนย์ขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบ คลังสินค้า และที่อยู่อาศัยสำหรับแรงงานและประกอบการ รวมทั้งศูนย์ฝึกอบรมและพัฒนาฝีมือแรงงาน ในส่วนของการใช้ประโยชน์ที่ดินได้มีการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสำรวจพื้นที่ สปก. ที่ราชพัสดุ ที่ของนิคมสหกรณ์ ที่ในความครอบครองของกระทรวงทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม และที่สาธารณูปโภคอื่น ๆ ในเขตพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตาก เพื่อให้เอกชนเข้าพื้นที่

ลงทุนประกอบกิจการ และเพื่อจัดหาพื้นที่จัดทำศูนย์กระจายสินค้า เนื่องจาก ปัจจุบัน ราคาที่ดินในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตากมีราคาเฉลี่ยต่อไร่สูงชันอย่างมาก ทำให้นักลงทุนต้องพิจารณาอย่างรอบคอบก่อนจะซื้อที่ดินเพื่อลงทุน ดังนั้น การเช่าที่ดินจากภาครัฐจึงเป็นทางเลือกหนึ่งของนักลงทุนในการลดความเสี่ยง ซึ่งภาครัฐมีพื้นที่เขตนิคมสหกรณ์/ พื้นที่เขตที่ราชพัสดุ/ พื้นที่เขต ส.ป.ก. ให้ให้นักลงทุนเช่า และให้สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองพิจารณาความเหมาะสมในการกำหนดผังเมืองรวมเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตาก ให้มีความสอดคล้องกับการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ด้วย ทั้งนี้ ในด้านการใช้ประโยชน์ที่ดินยังพบว่ามีปัญหาจากการต่อต้านจากชาวบ้านที่ถูกเวนคืนที่ดินที่เข้าไปอยู่อาศัยโดยไม่ถูกต้อง

5) การขยายเวลาเปิด-ปิดด่านและการอำนวยความสะดวกในพิธีศุลกากร ซึ่งกระทรวงมหาดไทยแจ้งว่าฝ่ายเมียนมาเห็นชอบในการขยายเวลาเปิดปิดจุดผ่านแดนถาวรสะพานมิตรภาพไทย-พม่า เป็นเวลา 0500-2000 ตามเวลาท้องถิ่นเมียนมาร์ (0500-2030 ตามเวลาไทย) โดยเริ่มดำเนินการมาตั้งแต่วันที่ 1 ม.ค.58 รวมทั้งมีการขยายพื้นที่การเดินสำหรับผู้ถือบัตรผ่านแดน (Border Pass) ชาวเมียนมาให้เดินทางเข้าพื้นที่ชั้นในได้เพิ่มเติม ซึ่งสภาความมั่นคงแห่งชาติ มีมติให้ขยายพื้นที่การเดินทางผ่านแดนถาวรแม่สอด - เมียวดีได้ถึงพื้นที่ จ.ตาก โดยให้จังหวัดประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อเตรียมความพร้อมในการขยายพื้นที่การเดินทางและนำเสนอคณะอนุกรรมการพิจารณาการเปิดจุดผ่านแดนพิจารณาต่อไป

6) ด่านศุลกากรแม่สอด มีการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก โดยมีแผนการก่อสร้างอาคารสำนักงานของด่านศุลกากรแห่งใหม่ เพื่อรองรับการพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตาก ได้มีการทำมวลชนสัมพันธ์ เพื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

ในพื้นที่ ทำให้สามารถลดความขัดแย้งในพื้นที่ลงได้ นอกจากนี้ ยังได้มีการสร้างความรู้ความเข้าใจและเตรียมความพร้อมให้กับผู้ประกอบการ เพื่อปรับตัวรับกับการขยายพัฒนาที่เข้ามามากขึ้น โดยประกอบไปด้วยโครงการระยะสั้นและระยะยาว สรุปได้ดังนี้

- โครงการระยะสั้น มีการปรับปรุงช่องศุลกากร ปรับปรุงวิธีการตรวจคนเข้าเมือง การขยายลานตรวจสินค้าของด่านฯ การขยายช่องทางจราจรบริเวณด่านฯ ให้สามารถเดินทางสัญจรสะดวก รวดเร็วมากขึ้น รวมทั้งนำระบบ x-ray มาใช้ในการตรวจสอบสินค้า เพื่อเพิ่มความเข้มข้นในการตรวจสอบสินค้าผิดกฎหมายหรือสินค้าต้องห้ามต่างๆ และลดระยะเวลาในการตรวจสอบสินค้า ทำให้ลดความแออัดบริเวณด่านฯ และการผ่านด่านฯ สะดวก รวดเร็วมากขึ้น

- โครงการระยะยาว มีโครงการสร้างด่านฯ แห่งที่ 2 บริเวณสะพานที่ 2 ซึ่งมีกำหนดจะแล้วเสร็จในเดือนตุลาคม 2559 รวมทั้งโครงการสร้างสะพานข้ามแม่น้ำเมยแห่งที่ 2 เมื่อแล้วเสร็จจะมีช่องทางสำหรับศุลกากรที่สามารถอำนวยความสะดวกได้มากขึ้น

โดยภาพรวม อาจกล่าวได้ว่าจังหวัดตากเป็นพื้นที่ชายแดนที่มีศักยภาพในการผลักดันเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ เนื่องจากมีลักษณะภูมิศาสตร์ที่เป็นพื้นที่ชายแดน และมีศักยภาพพอสมควรในเรื่องของระบบโครงสร้างพื้นฐาน สาธารณูปโภค รวมถึงความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจการค้าและการลงทุนสามารถเข้าถึงแหล่งวัตถุดิบและทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ของเมียนมาได้ง่าย อีกทั้งยังมีด่านอยู่ใกล้กับเมืองย่างกุ้ง ซึ่งเป็นศูนย์กลางการค้าและการกระจายสินค้าที่สำคัญของเมียนมาอีกด้วย นอกจากนี้ ยังมีศักยภาพด้านแรงงาน โดยมีชาวเมียนมาที่เข้ามาทำงานและจดทะเบียนอย่างถูกต้องตามกฎหมายในพื้นที่จังหวัดตากแล้วกว่า 72,000 คน รวมถึงรัฐบาลเห็นชอบการจัดระบบ

การจ้างคนต่างด้าวทำงานในลักษณะชั่วคราวหรือตามฤดูกาล ตามมาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2551 โดยอนุญาตให้เข้ามาทำงานในราชอาณาจักรได้ โดยมีเอกสารใช้แทนหนังสือเดินทางตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองเป็นการชั่วคราวหรือตามฤดูกาลในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษได้ โดย สศช. ได้ติดตามและประมวลผลการพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก (แม่สอด) เพื่อนำไปประยุกต์ใช้กับเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแห่งอื่น เนื่องจากเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก (แม่สอด) เป็นพื้นที่เป้าหมายลำดับแรกในการพัฒนาตามนโยบายรัฐบาล และมีศักยภาพในการเป็นประตูเศรษฐกิจของไทยเชื่อมโยงกับประเทศในภูมิภาค มีมูลค่าการค้าชายแดนเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง และมีความก้าวหน้าของการดำเนินงานที่ชัดเจนโดยในช่วง 1 มกราคม 2558 - 6 กรกฎาคม 2559 มีนักลงทุนขอรับการส่งเสริมการลงทุน 21 ราย วงเงินลงทุนรวม 3,798.51 ล้านบาท ทั้งนี้ ในการขับเคลื่อนการดำเนินงานภาคเอกชนและหน่วยงานราชการในพื้นที่ได้มีบทบาทสำคัญในการผลักดันให้เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก (แม่สอด) เกิดผลเป็นรูปธรรม โดย สศช. ได้ถอดบทเรียนการดำเนินงานทั้งที่ได้ดำเนินการเป็นผลสำเร็จอย่างดีและที่ต้องปรับปรุงเพื่อให้นำไปใช้ประยุกต์กับพื้นที่อื่นได้ต่อไป³¹

อย่างไรก็ตาม การเปิดกว้างทางด้านการค้าบริเวณชายแดนอาจก่อให้เกิดการหลั่งไหลเข้ามาของทั้งบุคคล สิ่งของ และเงินทุน ที่ผิดกฎหมายได้เช่นกัน ดังนั้น ในพื้นที่จำเป็นต้องมีรูปแบบการบริหารจัดการชายแดนด้านความมั่นคงอย่างเหมาะสม เพื่อให้เกิดการพัฒนาควบคู่กันไปทั้งด้านเศรษฐกิจและความมั่นคงในพื้นที่ ซึ่งการเปิดรับการลงทุนดังกล่าวทำให้ในพื้นที่ชายแดนมีหลายภาคส่วนเข้ามาเกี่ยวข้อง ทั้งภาคการเมือง ภาคเอกชน และภาคประชาชน

³¹ ระเบียบวาระการประชุมคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ครั้งที่ 2/2559. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ระเบียบวาระที่ 4 หน้า 3. 2559

เข้ามามีบทบาทในการบริหารจัดการตามแนวชายแดนมากขึ้น เนื่องจากพื้นที่ชายแดนมีจุดอ่อนทั้งจากสภาพปัญหาของพื้นที่ ปัญหาด้านการบริหารจัดการพื้นที่บริเวณชายแดน และปัญหาจากประเทศเพื่อนบ้าน จึงควรให้การเฝ้าระวังป้องกันผลกระทบที่มากับการพัฒนา สำหรับชายแดนไทย - เมียนมา มีจุดผ่านแดนบริเวณชายแดนไทย - เมียนมามี 7 จังหวัด ได้แก่ เชียงราย ตาก หนองคาย เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน กาญจนบุรี และประจวบคีรีขันธ์ ส่วนจังหวัดที่ไม่มีจุดผ่านแดน คือ ราชบุรี เพชรบุรี และชุมพร ในส่วนของจังหวัดตากมีจุดผ่านแดนถาวร 1 แห่ง คือ บ้านริมเมย หมู่ 2 ตำบลท่าสายลวด อำเภอแม่สอด เป็นเขตติดต่อกับเมือง เมียวดี รัฐกระเหรี่ยง ประเทศเมียนมา³²

3.2 กลไกการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการความมั่นคงชายแดนไทย - เมียนมา

กองทัพไทย เป็นส่วนราชการหนึ่งที่สังกัดกระทรวงกลาโหม มีหน้าที่เตรียมกำลัง กองทัพไทย การป้องกันราชอาณาจักรและดำเนินการเกี่ยวกับการใช้กำลังทหารตามอำนาจหน้าที่ของกระทรวงกลาโหม มีผู้บัญชาการทหารสูงสุดเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ กองทัพไทยอาจตั้งคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ หรือบุคคลใดเพื่อพิจารณาเรื่องใดๆ ที่เกี่ยวกับแผนเพื่อรักษาเอกราชและผลประโยชน์แห่งชาติ รวมทั้งการปฏิบัติการทางทหารของทุกส่วนราชการร่วมกันได้ กองทัพไทยมีส่วนราชการ 5 หน่วย คือ กองบัญชาการกองทัพไทย กองทัพบก กองทัพเรือ กองทัพอากาศ และส่วนราชการอื่นตามที่กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา³³ โดยการบริหารจัดการชายแดน ในส่วนที่กองทัพไทย

³² จุดผ่านแดนบริเวณชายแดนไทยเมียนมา. สืบค้น 7 มิ.ย.59 จาก <http://www.bcca.go.th/asean/?name=knowledge&file=readknowledge&id=15>

³³ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. พระราชบัญญัติจัดระเบียบกระทรวงกลาโหม พ.ศ.2551.

มีกลไกความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน ในการบริหารจัดการชายแดนร่วมกันหลายระดับ เช่น กลไกการประชุมคณะกรรมการเขตแดนร่วม (Joint boundary committee: JBC) คณะกรรมการชายแดนทั่วไป (General border committee: GBC) คณะกรรมการระดับสูง (High level committee: HLC) และคณะกรรมการชายแดนส่วนภูมิภาค (Regional border committee: RBC) ในการดำเนินการจัดการความมั่นคงชายแดนร่วมกันมีทั้งระดับภายในประเทศตั้งแต่รัฐบาล กองทัพ และพื้นที่ รวมถึงความร่วมมือระหว่างประเทศของไทย - เมียนมา ซึ่งมีกลไกการดำเนินงาน ดังนี้

3.2.1 กลไกระดับประเทศระหว่างไทย - เมียนมา มีคณะกรรมการธิการร่วมกัน ดังนี้

- คณะกรรมการร่วมไทย – เมียนมา (Thailand– Myanmar Joint Commission on Bilateral Cooperation - JC) ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศทั้ง 2 ประเทศเป็นประธานร่วมเพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ในภาพรวม

- คณะกรรมการเขตแดนร่วม (Joint Boundary Committee – JBC) ซึ่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศทั้ง 2 ประเทศเป็นประธานร่วมเพื่อแก้ไขปัญหาเขตแดนร่วมกัน³⁴

3.2.2 กลไกระดับกระทรวงกลาโหมและกองทัพไทย

กระทรวงกลาโหม ในประเด็นด้านความมั่นคงชายแดน และประเทศเพื่อนบ้าน มียุทธศาสตร์ในการสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคงที่มุ่งเน้นการดำเนินการทางทูตโดยฝ่ายทหาร เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงและ

³⁴ ศูนย์ศึกษาความร่วมมือระหว่างประเทศแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (International Cooperation Study Center of Thammasat University (ICSC: TU) . สืบค้น 7 มิ.ย.59 จาก <http://www.apecthai.org/apec/th/profile1.php?continentid=2&country=b8#ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับสหภาพเมียนมา>

ขยายความร่วมมือด้านความมั่นคงชายแดนไทยกับประเทศเพื่อนบ้านให้มากขึ้น รวมทั้งการปฏิบัติการเพื่อมนุษยธรรมและการช่วยเหลือประเทศเพื่อนบ้าน เมื่อประสบภัยพิบัติ โดยไทย - เมียนมา มีกลไกดังนี้

- กองทัพอไทย มีการจัดตั้งคณะกรรมการระดับสูง (High Level Committee : HLC) ระหว่างกองทัพอไทย - เมียนมา โดยมีผู้บัญชาการทหารสูงสุดของทั้ง 2 ฝ่ายเป็นประธานร่วม ซึ่งมีองค์ประกอบของคณะกรรมการระดับสูง ดังนี้

(1) ผู้บัญชาการทหารสูงสุด	ประธานกรรมการ
(2) ผู้บัญชาการทหารบก	รองประธานกรรมการ
(3) ผู้บัญชาการทหารเรือ	กรรมการ
(4) ผู้บัญชาการทหารอากาศ	กรรมการ
(5) รองผู้บัญชาการทหารสูงสุด (ทบ.)	กรรมการ
(6) เสนาธิการทหาร	กรรมการ
(7) ผู้อำนวยการสำนักนโยบาย
และแผนกลาโหม	กรรมการ
(8) เจ้ากรมข่าวทหาร	กรรมการ
(9) เจ้ากรมยุทธการทหาร	กรรมการ
(10) แม่ทัพภาคที่ 1	กรรมการ
(11) แม่ทัพภาคที่ 3	กรรมการ
(12) เจ้ากรมกิจการชายแดนทหาร	กรรมการ/เลขาธิการ

ซึ่งคณะกรรมการระดับสูงมีหน้าที่ พิจารณากำหนดแนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับความร่วมมือทางทหารระหว่างกองทัพอไทยกับกองทัพอเมียนมา เพื่อแก้ปัญหาคความมั่นคงชายแดนไทย - เมียนมา การประชุม ปรึกษาหารือ เพื่อติดตามผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการชายแดนส่วนภูมิภาค และ

คณะกรรมการชายแดนส่วนท้องถิ่น และส่งเสริมและสนับสนุนเพื่อให้พื้นที่ชายแดนไทย - เมียนมา มีความสงบเรียบร้อย มีความปลอดภัย ประชาชนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี รวมทั้งให้คำแนะนำ ปรีกษา และให้ความเห็นชอบโครงการความร่วมมือต่างๆ ที่เหล่าทัพเสนอ ตลอดจนกำกับดูแลและประเมินผลการดำเนินงานให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ การเชิญผู้แทนส่วนราชการที่เกี่ยวข้องประชุม ปรีกษาหารือ เพื่อประโยชน์ต่อการประชุมและการดำเนินงานของคณะกรรมการ HLC ได้ตามความเหมาะสม และดำเนินการอื่นตามความจำเป็นต่อการแก้ปัญหาความมั่นคงร่วมกัน และปัญหาเฉพาะอื่นๆ ที่อาจเกิดขึ้นได้บริเวณชายแดนไทย - เมียนมา

โดยมีกรอบการเจรจาเพื่อรักษาความมั่นคงและความสงบเรียบร้อยบริเวณพื้นที่ชายแดนไทย - เมียนมาในกรอบของคณะกรรมการระดับสูง และกลไกอื่นๆ ภายใต้กรอบนี้ 2 ด้านหลัก คือ

(1) ด้านความมั่นคงและรักษาความสงบเรียบร้อย โดยครอบคลุมในประเด็นที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ โครงการความร่วมมือทางทหารระหว่างกัน การแลกเปลี่ยนการเยือนของกำลังพลและครอบครัว การแลกเปลี่ยนข่าวกรองทางทหาร การแข่งกีฬาเพื่อเสริมความสัมพันธ์ระหว่างทั้ง 2 กองทัพ ความร่วมมือการต่อต้านการก่อการร้าย การบรรเทาภัยพิบัติ การแลกเปลี่ยนคณะวัฒนธรรมทางทหาร และการแลกเปลี่ยนการดูแลสุขภาพสำหรับกำลังพลและครอบครัว รวมทั้งความร่วมมือด้านโครงการศึกษาของกำลังพลและครอบครัว

(2) การส่งเสริมความร่วมมือเพื่อความมั่นคงชายแดน ครอบคลุมประเด็นที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ความร่วมมือในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ความร่วมมือในการป้องกันอาชญากรรมตามแนวชายแดน ความร่วมมือในการป้องกันและปราบปรามการค้าอาวุธและกระสุนผิดกฎหมาย การส่งเสริม

ความร่วมมือระหว่างหน่วยงานความมั่นคงตามแนวชายแดน การส่งเสริมความมั่นคงและความปลอดภัยทางทะเล การส่งเสริมการค้าและการเกี่ยวกับการเกษตร การสาธารณสุข การท่องเที่ยว การรักษาสินแวดล้อม การศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม การส่งเสริมการแก้ไขปัญหาอื่นๆ ที่อาจมีผลกระทบต่องานรักษาความมั่นคงและความสงบเรียบร้อยตามพื้นที่ชายแดนไทย - เมียนมา เพื่อให้เกิดเสถียรภาพและความมั่นคงในพื้นที่ชายแดน รวมถึงการพัฒนาและส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีในการรักษาผลประโยชน์ร่วมกันของทั้งสองฝ่ายในพื้นที่ตามแนวชายแดน

3.3.3 กลไกระดับพื้นที่

ไทย- เมียนมา มีบันทึกความเข้าใจระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยกับรัฐบาลแห่งสหภาพเมียนมาว่าด้วยการจัดตั้งคณะกรรมการชายแดนส่วนภูมิภาค ซึ่งเป็นความร่วมมือกรอบทวิภาคี ในส่วนที่กองทัพรับผิดชอบ 2 ระดับ คือ

(1) คณะกรรมการชายแดนส่วนภูมิภาค (Regional Border Committee : RBC) เพื่อส่งเสริมความร่วมมือและแก้ไขปัญหาความสงบเรียบร้อยบริเวณชายแดน โดยมีแม่ทัพภาคที่ 3 ของไทยและแม่ทัพภาคสามเหลี่ยมของเมียนมา (Triangle Commander) เป็นประธานร่วม และมีผู้ว่าราชการจังหวัดชายแดนไทย - เมียนมา รวมทั้งหน่วยงานราชการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ร่วมเป็นกรรมการ

(2) คณะกรรมการชายแดนส่วนท้องถิ่น (Township Border Committee : TBC) มีทั้งสิ้น 5 แห่ง คือ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย, อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน, อำเภอแม่สอด จังหวัดตากอำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี และ อำเภอเมืองระนอง จังหวัดระนอง มีผู้บังคับการหน่วยเฉพาะกิจกรมทหารราบที่เกี่ยวข้องของไทยและผู้บังคับ

กองพันที่เกี่ยวข้องของเมียนมาเป็นประธานร่วม เพื่อส่งเสริมความร่วมมือ และแก้ไขปัญหาความสงบเรียบร้อยบริเวณชายแดนในระดับท้องถิ่น โดยมีการประชุมอยู่อย่างต่อเนื่อง

นอกจากนี้ ยังมีกลไกระดับพื้นที่ของจังหวัดตาก ระหว่างผู้ว่าราชการจังหวัดตากกับผู้ว่าราชการจังหวัดเมียวดี ที่ทั้งสองฝ่ายได้แสดงเจตนารมณ์ร่วมกันในการสถาปนาความสัมพันธ์บ้านพี่เมืองน้อง (Sister City) ระหว่างแม่สอดและเมียวดี เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ทางด้านเศรษฐกิจ การค้า สังคมและวัฒนธรรม โดยมีกิจกรรมร่วมกัน อาทิ การจัดงานมหกรรมการค้าชายแดน การส่งเสริมความสัมพันธ์โดยใช้กีฬา การจัดระเบียบการค้าชายแดนตามแนวแม่น้ำเมย โดยการจดทะเบียนเรือทั้งของประเทศไทย และสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาที่ใช้ในแม่น้ำเมย การแลกเปลี่ยนข้อมูลเรือดังกล่าวเพื่อที่จะสามารถดูแลการขนถ่ายสินค้า การตรวจสอบสิ่งผิดกฎหมาย และการจัดกิจกรรม Big Cleaning Day ทำความสะอาดเกาะกลางแม่น้ำเมย บริเวณสะพานมิตรภาพไทย – พม่า รวมทั้งการจัดโครงการจักรยาน 2 แผ่นดิน และการแก้ไขปัญหาหมอกควันไฟจากการเผาป่า เป็นต้น

3.3 การดำเนินงานของกองทัพอไทยในพื้นที่ชายแดนไทย - เมียนมา ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก

จังหวัดตาก อยู่ในพื้นที่ความรับผิดชอบของกองทัพอากาศที่ 3 กองพลทหารราบที่ 4 โดยมีกองกำลังนเรศวรเป็นหน่วยทหารหลักในพื้นที่ โดยมีการจัดกำลังหลักจากกองพลทหารราบที่ 4 โดยประกอบกำลังทั้งจากทหารหลักและทหารพราน มีหน่วยขึ้นตรง คือ (1) หน่วยเฉพาะกิจกรมทหารราบที่ 4 (2) หน่วยเฉพาะกิจกรมทหารราบที่ 7 (จ.แม่ฮ่องสอน) และมี

หน่วยขึ้นควบคุมทางยุทธการที่สำคัญ คือ (1) หน่วยเฉพาะกิจกรมทหารพรานที่ 35 (จ.ตาก) (2) หน่วยเฉพาะกิจกรมทหารพรานที่ 36 (จ.แม่ฮ่องสอน) และ (3) หน่วยเฉพาะกิจตำรวจตระเวนชายแดนที่ 346 (จ.ตาก)

กองกำลังนเรศวร มีภารกิจในการรับผิดชอบพื้นที่ 5 อำเภอชายแดน ได้แก่ ท่าสองยาง แม่ระมาด แม่สอด พบพระ และอุ้มผาง โดยกองกำลังนเรศวรมีภารกิจหลักในการป้องกันชายแดนด้วยการ บุกฉวยการ ใช้กำลังในการป้องกัน สกัดกั้นการกระทำผิดกฎหมาย ในพื้นที่อำเภอชายแดนด้านจังหวัดตากและจังหวัดแม่ฮ่องสอน เพื่อรักษาอธิปไตยและสถาปนาความมั่นคงตามแนวชายแดนให้บังเกิดความสงบเรียบร้อย โดยมีพันธกิจ 4 ประการ คือ (1) การปฏิบัติการพิเศษในพื้นที่ระวางป้องกัน (2) การเฝ้าตรวจและการป้องกันชายแดน (3) การจัดระเบียบพื้นที่ที่รับผิดชอบ

(4) การเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีกับประเทศเพื่อนบ้านรับผิดชอบแนวชายแดนประเทศไทย จังหวัดตาก ภายใต้การรับผิดชอบของกองกำลังนเรศวร ฝั่งด้านประเทศเมียนมา ในจังหวัดตาก 5 อำเภอ และจังหวัดแม่ฮ่องสอน 7 อำเภอ

นอกจากนั้น ยังได้รับมอบภารกิจเพิ่มเติม คือ การป้องกันและปราบปรามยาเสพติดตามแนวชายแดน โดยจัดตั้งเป็นศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด การสกัดกั้นแรงงานต่างด้าวและผู้หลบหนีเข้าเมืองโดย

ผิดกฎหมาย รวมทั้งการป้องกันการลักลอบทำลายทรัพยากรป่าไม้ โดยจัดตั้งเป็นกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค 3 ส่วนแยก 1 และดำเนินงานตามโครงการพัฒนาความมั่นคงพื้นที่ชายแดน ตามแนวทางพระราชทาน

การดำเนินงานด้านการป้องกันชายแดน โดยสถานการณ์ชายแดนในห้วงที่ผ่านมาเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ไม่เกิดเหตุกระทบกระทั่งหรือเกิดความไม่ปลอดภัยต่อราชอาณาจักรไทยตามแนวชายแดน ทั้งนี้เป็นผลมาจากความเอาใจใส่ในการควบคุมชายแดนของผู้บังคับหน่วยเฉพาะกิจกรมทหารราบ และผู้บังคับหน่วยเฉพาะกิจกรมทหารพราน ที่รับผิดชอบพื้นที่โดยเฉพาะ การดำเนินนโยบายด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีกับประเทศเพื่อนบ้านที่พัฒนาดีขึ้นเป็นอย่างมาก

การดำเนินงานด้านการสกัดกั้นและปราบปรามยาเสพติด โดยได้บูรณาการกำลังทุกส่วนราชการ ร่วมกันดำเนินการตามแผน ของรัฐบาล ทำให้สามารถ ตระวจยึดยาเสพติด อาวุธสงคราม รวมถึงทำลายเครือข่ายยาเสพติดได้เป็นอย่างมากโดย ทำให้ปัจจุบันสถานการณ์ยาเสพติดในพื้นที่รับผิดชอบลดน้อยลงมากจนอยู่ในระดับที่สามารถควบคุมได้ และที่สำคัญคือ การเสริมสร้างชุมชน เข้มแข็งและพัฒนากำลังประชาชน ซึ่งสามารถตั้งมวลชน ที่รู้เห็นหรือเคยเกี่ยวข้องกับยาเสพติด มาร่วมในการให้เบาะแสหรือเฝ้าระวังขบวนการค้ายาเสพติด

การดำเนินงานด้านการรักษาความมั่นคงภายใน โดยได้มีการสกัดกั้นการลักลอบเข้ามาของแรงงานต่างด้าว ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล โดยสามารถจับกุมแรงงานต่างด้าวได้จำนวนมาก นอกจากนั้นยังสามารถสกัดกั้นการลักลอบนำรถข้ามแดนและป้องกัน/ปราบปรามการลักลอบตัดไม้ทำลายป่าในพื้นที่³⁵

³⁵ ประวัติการก่อตั้งกองกำลังนเรศวร. สืบค้น 15 มิ.ย.59 จาก <http://www.naresuanforce.com/news/index3.html>

ทั้งนี้ จากการลงพื้นที่สำรวจสถานะแวดล้อมด้านความมั่นคงของจังหวัดตากโดยคณะนักวิจัยของศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ ทำให้ได้ข้อมูลจากหน่วยราชการในพื้นที่ และกองกำลังนเรศวร ที่ได้ประเมินสถานการณ์ ภัยคุกคามด้านความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดตาก โดยสรุปมีประเด็นสำคัญ ได้แก่ ยาเสพติด คนต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย การบุกรุกทำลายป่าไม้และทรัพยากรธรรมชาติ และปัญหาผู้หลบหนีภัยจากการสู้รบ

1) ปัญหายาเสพติด ยังปรากฏผลการจับกุมในลักษณะกลุ่มผู้เสพและผู้ค้ารายย่อยส่วนมากอยู่ในพื้นที่ อำเภอแม่สอด โดยเฉพาะพื้นที่ตลาดริมเมย ซึ่งกลุ่มผู้ค้าเป็นชาวเขาชนกลุ่มน้อยอยู่ในพื้นที่ห่างไกล ยากต่อการป้องกันดูแลและตรวจค้น³⁶ แต่อย่างไรก็ตาม การลำเลียงขนยาเสพติดส่วนใหญ่จะถูกลำเลียงผ่านแนวชายแดนทางด้านจังหวัดกาญจนบุรี มากกว่าทางชายแดนจังหวัดตาก

2) ปัญหาคนต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย โดยเป็นแรงงานชาวเมียนมาที่ลักลอบเข้ามาขายแรงงานในประเทศไทย ส่วนใหญ่เป็นชาวเมียนมาที่ลักลอบเดินทางจากอำเภอแม่สอด เพื่อเข้ามารับจ้างทั้งภาคอุตสาหกรรมและภาคเกษตรกรรม และหลบหนีเข้าสู่เขตพื้นที่เมืองชั้นในของไทย โดยเข้า-ออก ตามช่องทางธรรมชาติ แต่ไม่พบลักษณะการกระทำผิดเป็นกระบวนการ ทั้งนี้ บทลงโทษสำหรับแรงงานต่างด้าวที่ลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายไม่รุนแรงจึงยังคงพบการกระทำผิดอย่างต่อเนื่อง ซึ่งการควบคุมและป้องกันของเจ้าหน้าที่ฝ่ายไทยยังไม่ทั่วถึง เนื่องจากมีชายแดนติดกันเป็นระยะทางกว่า 580 กม. อีกทั้งแรงงานเมียนมามีค่าจ้างแรงงานที่ถูก จึงเป็นที่นิยมของผู้ประกอบการที่ลักลอบจ้างแรงงานผิดกฎหมาย โดยส่งผลกระทบต่อความมั่นคงและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของราษฎรไทย³⁷

³⁶ ปัญหาสำคัญ. สืบค้น 15 มิ.ย.59 จาก <http://www.tak.go.th/problem.htm#ปัญหายาเสพติด>

³⁷ ปัญหาสำคัญ. สืบค้น 15 มิ.ย.59 จาก <http://www.tak.go.th/problem.htm#ปัญหาแรงงานต่างชาติผิดกฎหมาย>

3) ปัญหาการบุกรุกพื้นที่ป่า โดยชาวบ้านมีการบุกรุกพื้นที่ป่าเพื่อทำการเกษตรเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะในพื้นที่ติดต่อกับชุมชน และตามแนวชายแดนที่มีชาวกะเหรี่ยงและชาวเขาอาศัยอยู่ ซึ่งบางพื้นที่ทำในรูปแบบการค้าทั้งที่ดินและไม้แปรรูป ส่วนมากพบในพื้นที่ อำเภอบพพระ อำเภอแม่ระมาด และ อำเภอน้ำสองยาง

4) ปัญหาผู้หลบหนีภัยจากการสู้รบ โดยอำเภอน้ำสองยาง จังหวัดตาก มีศูนย์พักพิงผู้หลบหนีภัยจากการสู้รบบ้านแม่หละ ซึ่งมีชาวกะเหรี่ยงสัญชาติพม่าได้หลบหนีภัยจากการสู้รบในเขตพม่า เข้ามาอาศัยอยู่ตามบริเวณชายแดนในเขตประเทศไทยเป็นจำนวนมาก ซึ่งเมื่อเมียนมามีความเปลี่ยนแปลงภายในประเทศได้มีสัญญาณถึงการผลักดันผู้หลบหนีภัยในบ้านพักพิงกลับประเทศ

5) ปัญหาการปักปันเส้นเขตแดนระหว่างไทยกับเมียนมา โดยมีแม่น้ำเมยเป็นเส้นแบ่งเขตซึ่งแม่น้ำเมยมีกระแสน้ำไหลเปลี่ยนทิศทาง ทำให้ฝ่ายไทยและเมียนมาต้องสร้างหลักรอเพื่อป้องกันตลิ่งริมฝั่ง เช่น บริเวณวัดคอกช้างเผือก ตำบลท่าสายลวด และบริเวณเกาะมะนาว บ้านแม่โกนเกน ตำบลมหาวัน อำเภอแม่สอด โดยมีการแก้ไขปัญหาด้วยการจัดตั้งคณะกรรมการชายแดนท้องถิ่นทั้งของฝ่ายไทยและฝ่ายเมียนมา เพื่อเจรจาแก้ไขปัญหาพิพาทให้ยุติในระดับท้องถิ่น³⁷ ซึ่งจากการที่บางพื้นที่เป็นพื้นที่ทับซ้อนจึงกลายเป็นพื้นที่ที่อำนาจรัฐของทั้งสองฝ่ายไม่สามารถเข้าไปควบคุมได้อย่างเต็มที่ ทำให้พื้นที่เหล่านี้กลายเป็นแหล่งของการทำผิดกฎหมาย เช่น พื้นที่เกาะกลางลำน้ำเมยที่ได้กลายเป็นแหล่งติดต่อในการค้ายาเสพติดรายย่อย หรือซุกซ่อนสินค้าหนีภาษีเพื่อรอโอกาสในการลักลอบขนเข้าประเทศต่อไป การเข้าไปกวาดล้างอาชญากรรมดังกล่าวต้องดำเนินการผ่านการยินยอมจากทั้งสองฝ่ายคือทั้งไทยและเมียนมา ทำให้การดำเนินการเป็นไปด้วยความล่าช้า เต็มไปด้วยขั้นตอน/

³⁸ ปัญหาสำคัญ. <http://www.tak.go.th/problem.htm#ปัญหาเส้นเขตแดน>

ระเบียบการทางราชการมากมาย อาชญากรรมดังกล่าวจึงสามารถหลุดรอดและดำเนินการต่อเนื่องมาได้จนถึงปัจจุบัน นอกจากนี้แล้ว ความไม่ชัดเจนของเส้นเขตแดนนี้ในบางครั้งก็กลับกลายเป็นข้ออ้างของนักธุรกิจบางกลุ่มในการเข้าไปใช้ประโยชน์พื้นที่ในประเทศเมียนมา อาทิ การขยายพื้นที่เพาะปลูกทางการเกษตรโดยพลการ ซึ่งอาจเกิดผลบานปลายและนำไปสู่ความขัดแย้งระหว่างประเทศได้

6) ปัญหาการลักลอบกระทำผิดกฎหมาย ด้วยการลักลอบนำสินค้าหนีศุลกากร ของที่ยังไม่ได้เสียค่าภาษีอากร ของต้องห้าม ของที่ควบคุมการนำเข้าหรือของที่ยังไม่ได้ผ่านพิธีการศุลกากรโดยถูกต้องเข้ามาหรือส่งออก ไปนอกประเทศ โดยพบมากบริเวณเกาะกลางแม่น้ำเมย ซึ่งมีสถิติของการจับกุมของด่านศุลกากรแม่สอด ดังตารางที่ 11

ตารางที่ 11 สถิติการจับกุมของลักลอบหนีศุลกากร ปีงบประมาณ 2559³⁷

เดือน/ พ.ศ.	เจ้าหน้าที่ศุลกากรจับกุม					หน่วยงานอื่นจับกุม			รวม		
	คดีสำแดงเท็จ		คดีลักลอบ			จำนวน (คดี)	มูลค่า ของกลาง	อากร	จำนวน (คดี)	มูลค่า ของกลาง	อากร
	จำนวน (คดี)	ค่าปรับ	จำนวน (คดี)	มูลค่า ของกลาง	อากร						
ต.ค. 58	93	112,000.00	30	4,438,371.00	1,149,856.12	1	1,500.00	426.00	124	4,439,871.00	1,150,282.12
พ.ย. 58	67	59,500.00	26	337,840.00	125,636.09	2	278,970.00	49,377.69	95	615,082.00	175,098.19
ธ.ค. 58	179	437,000.00	16	278,124.00	66,025.37	1	389,000.00	-	196	667,124.00	66,025.37
ม.ค. 59	7	2,500.00	13	71,330.00	71,940.63	5	234,150.00	41,915.75	25	305,480.00	113,856.38
ก.พ. 59	32	5,500.00	18	91,330.00	60,420.52	1	192.00	515.35	51	91,493.00	60,935.87
มี.ค. 59	33	3,000.00	18	529,701.50	138,643.15	1	5,200.00	1,560.00	52	534,901.50	140,194.15
เม.ย. 59	17	4,000.00	11	452,990.16	143,640.22	7	96,257.00	35,487.05	35	549,247.16	179,127.2

³⁸ สถิติการจับกุมของลักลอบหนีศุลกากร ปีงบประมาณ 2559. <http://www.danmaesot.com/kadee.html>

ปัญหาความมั่นคงชายแดนดังกล่าวข้างต้น เป็นปัญหาทั้งในระดับพื้นที่ที่ต้องอาศัยกลไกทั้งในประเทศและระหว่างประเทศในการแก้ไขปัญหา นอกจากนี้ จากการลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลของคณะนักวิจัย พบว่าในพื้นที่อำเภอแม่สอด จะมีปัญหาสำคัญจากการที่รัฐบาลประกาศเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก โดยมีอำเภอแม่สอดเป็นพื้นที่นำร่องในการขับเคลื่อน คือ ปัญหาการต่อต้านจากประชาชนในการใช้ที่ดิน และปัญหาแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย ซึ่งอาจนำมาสู่ปัญหาความมั่นคงได้หากไม่มีการป้องกันหรือแก้ไขอย่างทันท่วงที โดยสรุปได้ดังนี้

1) ปัญหาการต่อต้านจากประชาชนในการใช้ที่ดิน ซึ่งอาจเป็นเงื่อนไขของความขัดแย้งในพื้นที่ได้ เนื่องจากพื้นที่ที่ต้องการนำไปใช้ประกาศเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ และ เขตนิคมอุตสาหกรรม เดิมที่มีประชาชนอยู่อาศัยและใช้เป็นที่พักอาศัย โดยพื้นที่ดังกล่าวถูกเพิกถอนสิทธิครอบครองที่ดินพื้นที่ป่าไม้ตามมาตรา 44 จำนวน 2,183 ไร่ ไปเป็นของราชพัสดุและให้กรมธนารักษ์ดูแล เพื่อนำไปจัดตั้งเป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก จึงเกิดการต่อต้านของประชาชนที่ได้รับผลกระทบ โดยมีกลุ่มแกนนำ คือ กลุ่มแม่สอด แต่ทั้งนี้ หลังจากภาครัฐทั้งผู้ว่าราชการจังหวัดตาก และกองกำลังเรศวรได้มีกระบวนการปรองดองในการลงพื้นที่พูดคุยทำความเข้าใจกับประชาชน เพื่อสร้างความเข้าใจและหาวิธีการเยียวยาแก้ปัญหาพร้อมกันอย่างจริงจัง ทำให้สถานการณ์การต่อต้านการใช้ที่ดินดีขึ้น⁴⁰ จากการประชุมคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ครั้งที่ 2/2559 เมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม 2559 นายสุวัจน์ ฤกษ์ตันยวรรธนะ รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ประธานอนุกรรมการขับเคลื่อนเขตพัฒนา

40,38 รายงานการเดินทางศึกษาดูงานและรวบรวมข้อมูลวิจัยในพื้นที่ เรื่อง “เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษในมิติความมั่นคง: กรณีศึกษาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก” ระหว่างวันที่ 13 – 17 ก.ค.59 ณ จว.ต.ก. และ จว.พ.จ.. ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

เศรษฐกิจพิเศษระดับพื้นที่ ได้รายงานต่อที่ประชุมถึงการพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก ในระยะแรกที่ต้องติดตาม คือ การเจรจาขอคืนพื้นที่ของรัฐจากประชาชนที่ใช้ประโยชน์ เพื่อนำมาเป็นพื้นที่พัฒนาในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ โดยธนาρχพื้นที่ตากได้ยื่นขอออกโฉนดที่ดินจำนวน 2 แปลง เนื้อที่รวม 2,189-3-64 ไร่ กับสำนักงานที่ดินจังหวัดตาก ซึ่งขณะนี้อยู่ระหว่างการสำรวจรังวัดพื้นที่ซึ่งคืบหน้ากว่าร้อยละ 90 สำหรับผู้คัดค้านอยู่ระหว่างนัดหมายมาทำแผนที่และเจรจา⁴¹

2) ปัญหาแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย จากการพัฒนาในฝั่งประเทศไทย รวมทั้งการมีค่าแรงงานที่สูงกว่าจึงเป็นปัจจัยดึงดูดให้เกิดการลักลอบเข้าเมืองอย่างผิดกฎหมายของแรงงานชาวมียนมาเพื่อเข้ามาทำงานทำ โดยเป็นทั้งแรงงานประจำ แบบไป-กลับ ทั้งนี้ มีแรงงานเมียนมาบางส่วนที่เข้ามาทำงานอย่างถูกกฎหมายแต่ภายหลังแอบหลบหนีนายจ้างไปยังพื้นที่ชั้นในของไทย ทำให้ผู้ประกอบการเดิมขาดแคลนแรงงานและต้องนำแรงงานที่ไม่ถูกกฎหมายมาใช้แทน เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 18 ก.พ.58 ได้เห็นชอบแนวทางการดำเนินการจัดระบบการจ้างคนต่างด้าวสัญชาติเมียนมา ลาว และกัมพูชา ที่เข้ามาทำงานในลักษณะไป-กลับ หรือตามฤดูกาล ตามพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ.2551 ที่จะอนุญาตให้คนทั้ง 3 สัญชาติสามารถเข้ามาทำงานในประเทศไทยได้แบบไป-กลับ และตามฤดูกาล เป็นระยะเวลา 30 วันต่อครั้ง ซึ่งจะแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายลดลง⁴² ทั้งนี้ เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2559 ได้มีการลงนามในความตกลงระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทย

^{41,42} ระเบียบวาระการประชุมคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ครั้งที่ 2/2559. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2559

กับรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาว่าด้วยการข้ามแดนระหว่างประเทศทั้ง 2 โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของไทยและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงาน ตรวจคนเข้าเมืองและประชากรของเมียนมาเป็นผู้ลงนาม นอกจากนี้ มาตรการภายในประเทศไทยได้มีมาตรการด้านการตรวจคนเข้าเมือง ซึ่งสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองจะได้มีการติดตั้งระบบฐานข้อมูลลายพิมพ์นิ้วมืออัตโนมัติ ณ ด่านทั่วประเทศ เพื่อตรวจบัตรผ่านแดนในการเข้า-ออกของคนต่างด้าวสัญชาติเมียนมา ลาว กัมพูชา โดยคาดว่าจะแล้วเสร็จภายในปี 2559⁴²

กล่าวโดยสรุป ในภาพรวมของการบริหารจัดการชายแดนนั้น จะเห็นว่าได้ให้ความสำคัญโดยระบุเอาไว้ตั้งแต่ระดับนโยบาย คือ นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. 2558 - 2564 โดยในด้านการบริหารจัดการชายแดน ถูกระบุไว้ในส่วนที่ 2 นโยบายความมั่นคงแห่งชาติทั่วไป คือ นโยบายที่ 4 จัดระบบการบริหารจัดการชายแดนเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาข้ามพรมแดน นโยบายที่ 7 จัดระบบป้องกันและแก้ไขปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมือง และ นโยบายที่ 16 เสริมสร้างดุลยภาพในการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ทั้งนี้ นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ ยังได้กำหนดให้มีหน่วยรับผิดชอบอย่างครอบคลุมในทุกนโยบาย ทั้งหน่วยรับผิดชอบหลักและหน่วยรับผิดชอบร่วม ดังตาราง 2.1 ซึ่งในระดับกระทรวงกลาโหมและกองทัพไทยมีหน่วยงานหลักในนโยบายส่วนที่เกี่ยวข้อง อาทิ นโยบายที่ 4 การเสริมสร้างความเป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงที่เกี่ยวข้อง และนโยบายที่ 16 ส่งเสริมบรรยากาศที่นำไปสู่การสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนและเส้นเขตแดนทางทะเลกับประเทศเพื่อนบ้านให้บรรลุผล และเสริมสร้างความพร้อมของประเทศในการจัดตั้ง

41.42 ระเบียบวาระการประชุมคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ครั้งที่ 2/2559. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2559

ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน และยังเป็นหน่วยงานร่วมในอีกหลายภารกิจที่เกี่ยวข้อง

ในระดับรองลงมา มียุทธศาสตร์เสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ.2556 – 2560 ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดระเบียบชายแดน โดยครอบคลุมการดำเนินงานที่ต้องอาศัยความร่วมมือทั้งระดับต่างประเทศและในประเทศ และให้มีการจัดระบบป้องกันเพื่อจัดระเบียบพื้นที่ชายแดนด้วยการจัดทำแผนการจัดระบบป้องกันเพื่อจัดระเบียบพื้นที่ชายแดน ให้ครอบคลุมพื้นที่ทางบกและทางทะเลที่สอดคล้องกับแผนป้องกันประเทศ และสนับสนุนการพัฒนาการค้าชายแดนและความเป็นมิตรของประชาชนชายแดนไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน ที่สำคัญ คือ การบูรณาการความร่วมมือด้านความมั่นคง โดยให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วม อาทิ การพัฒนาหมู่บ้าน เสี่ยงภัยตามแนวชายแดนเป็นหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) และพัฒนาระบบป้องกันชายแดนให้สามารถแจ้งเตือนสถานการณ์ ปัญหา และ ผลกระทบต่อความมั่นคงได้ล่วงหน้าและต่อเนื่อง รวมทั้งพัฒนาเป็นเครือข่ายหมู่บ้านชายแดนที่มีความพร้อมในการเฝ้าตรวจลาดตระเวน สกัดกั้นในพื้นที่เป้าหมายร่วมกับหน่วยงานรัฐ และหน่วยงานภาครัฐกับหมู่บ้าน ชุมชน และองค์กรภาคประชาชนในพื้นที่ชายแดน มีระบบบูรณาการงานด้านการข่าว การสื่อสาร การแจ้งเตือน เพื่อเฝ้าระวังปัญหาในพื้นที่ระดับภาคและจังหวัดชายแดน รวมทั้งสร้างสัมพันธ์อันดีระหว่างชุมชนท้องถิ่นของไทยกับประเทศรอบบ้าน ซึ่งสำหรับจังหวัดตากในส่วนของอำเภอแม่สอดและเมียวดีได้มีโครงการ sister city เพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง 2 ฝ่ายให้กระชับยิ่งขึ้นผ่านกิจกรรมต่างๆ

นอกจากนี้ ยังมีแผนบริหารจัดการชายแดนด้านความมั่นคง (พ.ศ. 2559 - 2564) ที่กำหนดให้พื้นที่ชายแดนเป็นพื้นที่ที่มีความมั่นคงปลอดภัย และสามารถพัฒนาได้อย่างยั่งยืน โดยมีพื้นที่เป้าหมายที่ชัดเจน ซึ่งจังหวัดตาก

เป็นพื้นที่เป้าหมายระยะที่ 1 (เร่งด่วน) (พ.ศ.2559) ได้แก่ 14 ตำบลใน 3 อำเภอ ได้แก่ อำเภอแม่สอด 8 ตำบล (ตำบลแม่สอด ตำบลแม่ตาว ตำบลท่าสายลวด ตำบลพระธาตุผาแดง ตำบลแม่กาษา ตำบลแม่ปะ ตำบลแม่กุ และตำบลมหาวัน) อำเภอพบพระ 3 ตำบล (ตำบลพบพระ ตำบลช่องแคบ และตำบลวาลีย์) อำเภอแม่ระมาด 3 ตำบล (ตำบลแม่จะเร้า ตำบลแม่ระมาด และตำบลชนะจื้อ) ซึ่งมีกลไกการบริหารจัดการแผนฯ สู่การปฏิบัติโดยกระทรวงกลาโหม โดยกองบัญชาการกองทัพไทยเป็นหน่วยรับผิดชอบหลักในการจัดระบบป้องกันพื้นที่ชายแดน นอกจากนี้ กองทัพได้เข้าไปเป็นหน่วยงานร่วมในหลายภารกิจด้วยกัน อาทิ จัดทำการเชื่อมโยงฐานข้อมูลการสัญจรข้ามแดนประกอบด้วยสินค้าและยานพาหนะ การจัดระบบแรงงานต่างด้าว และการปักปันเส้นเขตแดน

สำหรับการบริหารจัดการชายแดนในส่วนที่กองทัพไทยมีกลไกความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านในการบริหารจัดการชายแดนร่วมกันหลายระดับ ทั้งระดับภายในประเทศตั้งแต่รัฐบาล กองทัพ และพื้นที่ รวมถึงความร่วมมือระหว่างประเทศของไทย - เมียนมา มีทั้งในระดับ JC, JBC, GBC, HLC ในระดับพื้นที่ ได้แก่ RBC และ TBC

ในส่วนของการบูรณาการการทำงานระหว่างกองทัพไทยและส่วนราชการต่างๆ ได้ปรากฏในลักษณะของการจัดตั้งกองอำนวยการปฏิบัตินโยบายชายแดนไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน (กอ.นชท.) และกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.)

สำหรับจังหวัดตาก ในทางปฏิบัติในการจัดการความมั่นคงชายแดน ได้มีการจัดตั้งกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค 3 ส่วนแยก 1 ในกองกำลังเรศวร เพื่อการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดตามแนวชายแดน โดยจัดตั้งเป็นศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด การสกัดกั้นแรงงานต่างด้าวและผู้หลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย รวมทั้งการป้องกันการลักลอบ

ทำลายทรัพยากรป่าไม้ และดำเนินงานตามโครงการพัฒนาความมั่นคงพื้นที่ชายแดนตามแนวทางพระราชทาน รวมทั้งความสัมพันธ์บริเวณอำเภอแม่สอดกับเมียวดีมีทิศทางไปในทางที่ดี ซึ่งที่ผ่านมาได้มีการประชุมระหว่างพื้นที่ตามกลไกคณะกรรมการ TBC 2 ฝ่าย เมื่อวันที่ 26 พ.ค.59 ที่ห้องประชุมเอชานเพียว กองพัน 97 จ.เมียวดี สหภาพเมียนมา ซึ่งเป็นการประชุมครั้งที่ 34 หรือครั้งที่ 1/2559 ขึ้น โดยมี พ.อ.โสภณ นันทสุวรรณ ผู้บังคับการหน่วยเฉพาะกิจ กรมทหารราบที่ 4 แม่สอด (ผบ.ฉก.ร.4) ในฐานะประธานคณะกรรมการประสานงานชายแดนไทย-เมียนมา ระดับท้องถิ่น TBC ฝ่ายไทย เป็นประธานร่วมกับ พ.ท.มินมินลัค ผู้บังคับการกองพันทหารราบที่ 97 เมียวดี ในฐานะประธาน TBC ฝ่ายพม่า พร้อมทั้งมีคณะกรรมการทั้ง 2 ฝ่ายเข้าร่วมประชุมกว่า 20 คน เช่น นายอำเภอ จากอำเภอชายแดนจังหวัดตากและเมียวดี ด้านตรวจคนเข้าเมือง ด้านศุลกากร ทหาร ฝ่ายความมั่นคง ฯลฯ โดยมีประเด็นที่นำมาหารือด้านต่างๆ เพื่อพัฒนาความสัมพันธ์ของ 2 ประเทศ ได้แก่ การพัฒนาเศรษฐกิจ การค้าชายแดน การกีฬา การพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษร่วมแม่สอด (ตาก) - เมียวดี การพัฒนาร่วมเมืองคู่แฝดบ้านพี่-เมืองน้อง Sister City แม่สอด - เมียวดี การร่วมป้องกันและปราบปรามยาเสพติดชายแดน การปราบปรามอาชญากรรมข้ามแดน ซึ่งหลังการเลือกตั้งทำให้ปัญหาชนกลุ่มน้อยตามแนวชายแดนลดน้อยลง ซึ่งในด้านความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับเมียนมาพบว่าเมียนมามีนโยบายกระชับความสัมพันธ์อันดีกับไทยมาโดยตลอด สังเกตได้จากท่าทีของทั้งฝ่ายทหารและพลเรือนของเมียนมาที่มีกิจกรรมระหว่างกันทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ และมีการประสานงานร่วมกันและการดำเนินกิจกรรมอย่างใกล้ชิด รวมทั้งหน่วยงานทางทหารที่อยู่ในพื้นที่ได้มีการดำเนินงานร่วมกันระหว่างไทย - เมียนมา และหน่วยงานราชการอื่นๆ ในพื้นที่เพื่อการจัดการความมั่นคงร่วมกัน

ภาพที่ 14 การประชุมคณะกรรมการ TBC 2 ฝ่าย ครั้งที่ 34 (ครั้งที่ 1/2559)
ณ ห้องประชุมเอชานเพียว กองพัน 97 จ.เมียวดี สหภาพเมียนมา

อย่างไรก็ตาม การเปิดพื้นที่ชายแดนเพื่อส่งเสริมด้านเศรษฐกิจตามนโยบายของรัฐบาลในการพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษตาก ซึ่งทำให้ชายแดนไทย - เมียนมา เป็นพื้นที่เปิดมากขึ้นเพื่อรองรับการหลั่งไหลเข้ามาของทั้งคน เงินทุน และสิ่งของ ซึ่งควรมีมาตรการที่ครอบคลุมในการป้องกันปัญหาด้านความมั่นคงที่จะตามมา โดยจะกล่าวถึงแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพของกองทัพไทยในการจัดการความมั่นคงชายแดนแบบองค์รวมกับประเทศเพื่อนบ้านในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตากใน ส่วนที่ 4 ต่อไป

ส่วนที่ 4 แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพของกองทัพไทย ในการจัดการความมั่นคงชายแดนแบบองค์รวม กับประเทศเพื่อนบ้าน ในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจ พิเศษตาก

การพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษโดยเฉพาะบริเวณชายแดน เป็นนโยบายที่สำคัญของรัฐบาล ที่จะมุ่งเน้นการขับเคลื่อนเศรษฐกิจชายแดน ที่มีศักยภาพสำคัญ อันจะส่งผลถึงระบบเศรษฐกิจในภาพรวม ซึ่งการพัฒนา ดังกล่าวทำให้พื้นที่บริเวณชายแดนปัจจุบันมีลักษณะเป็น “พื้นที่เปิด” มากขึ้น อย่างไรก็ตาม การเปิดกว้างทางการค้าบริเวณชายแดนอาจก่อให้เกิด การหลั่งไหลเข้ามาของทั้งบุคคล สิ่งของ และเงินทุน ที่ผิดกฎหมายได้เช่นกัน ซึ่งการเปิดรับการลงทุนดังกล่าว ทำให้ในพื้นที่ชายแดนมีหลายภาคส่วนเข้ามา เกี่ยวข้อง ทั้งภาคการเมือง ภาคเอกชน และภาคประชาชนเข้ามามีบทบาท ในการบริหารจัดการตามแนวชายแดนมากขึ้น เนื่องจากพื้นที่ชายแดนมีจุดอ่อน ทั้งจากสภาพปัญหาของพื้นที่ ปัญหาด้านการบริหารจัดการพื้นที่บริเวณชายแดน และปัญหาจากประเทศเพื่อนบ้าน ดังนั้น ในพื้นที่จำเป็นต้องมีรูปแบบการบริหาร จัดการชายแดนด้านความมั่นคงอย่างเหมาะสม เพื่อให้เกิดการพัฒนาควบคู่กัน ไปทั้งด้านเศรษฐกิจและความมั่นคงในพื้นที่

ในส่วนที่ 3 ได้สรุปให้เห็นภาพรวมสภาวะแวดล้อมด้านความมั่นคง ในพื้นที่ชายแดนจังหวัดตาก การดำเนินงานของหน่วยงานด้านความมั่นคง กองทัพ และหน่วยงานต่างๆ รวมถึงกลไกความร่วมมือในประเทศและระหว่าง ประเทศในระดับพื้นที่ที่มี โดยในส่วนที่ 4 จะเป็นส่วนของการเสนอแนวทางการ เพิ่มประสิทธิภาพของกองทัพไทยในการจัดการความมั่นคงชายแดนแบบองค์รวม กับประเทศเพื่อนบ้านในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก และบทสรุป แนวทางสำคัญที่จะนำมาสู่การบูรณาการความร่วมมือระหว่างประเทศต่อไป

4.1 แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพของกองทัพไทยในการจัดการความมั่นคงชายแดนแบบองค์รวมกับประเทศเพื่อนบ้านในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตาก

จากการประเมินผลกระทบด้านความมั่นคงในพื้นที่ พบว่าการเปลี่ยนแปลงพัฒนาด้านเศรษฐกิจ การค้าชายแดน ทำให้ความต้องการปัจจัยการผลิตมากขึ้น อาจส่งผลกระทบต่อประชาชน เกิดปัญหาสังคม และเป็นช่องทางให้กลุ่มขบวนการลักลอบกระทำผิดกฎหมายใช้โอกาสนี้ในการซุกซ่อน / แอบแฝงในการกระทำผิดกฎหมาย และมีรูปแบบการกระทำผิดกฎหมายที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น การเปลี่ยนแปลงพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและเศรษฐกิจจะก่อให้เกิดชุมชนขนาดใหญ่ และมีประชาชนอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก จะนำมาซึ่งปัญหาด้านความมั่นคงอื่นๆ ซึ่งในพื้นที่จังหวัดตากยังพบว่ามีปัญหาด้านความมั่นคงที่กองทัพของทั้ง 2 ประเทศ รวมทั้งหน่วยราชการ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และชุมชนต้องร่วมกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน และป้องกันปัญหาที่จะเกิดตามมาจากการเป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ซึ่งพื้นที่จังหวัดตาก มีการดูแลความมั่นคงปลอดภัยบริเวณชายแดน ซึ่งมีด่าน 3 ด่าน ได้แก่ (1) ด่านห้วยหินฝน ต.แม่ปะ อ.แม่สอด (2) ด่านห้วยยะอู ต.บ้านแม่ระมา อ.แม่สอด และ (3) ด่านท่าแร่ ต.แม่ท้อ อ.เมือง โดยมีประเด็นที่ต้องเฝ้าระวังสำคัญดังนี้

1) การป้องกันการลักลอบค้าสิ่งผิดกฎหมาย ยาเสพติด แม้ว่าในพื้นที่จะมีสถิติการจับกุมไม่มากนัก ส่วนใหญ่พบว่าเป็นผู้เสพ ทั้งนี้ เนื่องจากรัฐบาลเมียนมาสามารถควบคุมชนกลุ่มน้อยได้ ซึ่งบริเวณนี้เป็นพื้นที่ของรัฐกะเหรี่ยง (ประกอบด้วยชนกลุ่มน้อย 3 - 4 กลุ่ม) ซึ่งจะมุ่งเน้นการค้าขาย ความมั่งคั่ง เนื่องจากรัฐกะเหรี่ยงต้องการหารายได้เลี้ยงตนเอง จึงพยายามไม่มีปัญหาเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ และปฏิบัติตามกฎหมายของไทยเป็นอย่างดี แต่อย่างไรก็ตาม

ไทยได้มีการสนธิกำลังระหว่างทหาร และตำรวจเพื่อป้องกันและปราบปราม ยาเสพติดร่วมกัน รวมทั้งในด้านการเฝ้าระวังการลักลอบขนส่งสินค้า ได้มีการ บูรณาการความร่วมมือของหน่วยที่เกี่ยวข้องในการตรวจสอบเอกสารและ พิธีการศุลกากรผ่านการควบคุมของเจ้าหน้าที่โดยใช้ระบบ C.I.Q (Customs Immigration Quarantine)

2) การป้องกันโรคระบาด ซึ่งพบว่าเกิดโรคระบาด อาทิ วัณโรค อหิวา ท้ำซ้าง ในสัตว์อย่างวัว ควาย เนื่องจากผู้เลี้ยงบางรายในฝั่งประเทศเมียนมา ไม่ฉีดวัคซีนป้องกันโรค ทั้งนี้ ปัจจุบันแก้ไข้ปัญหาโดยการตรวจสุขภาพแรงงาน ต่างด้าวชาวเมียนมาร์เป็นประจำทุกเดือนทั้งในโรงงาน และบ้านพักอาศัย แต่อย่างไรก็ตาม ก็ยังเป็นการแก้ไข้ปัญหาที่ปลายทางเท่านั้น

3) การป้องกันแรงงานต่างด้าวลักลอบเข้าเมืองผิดกฎหมายและ การขาดแคลนแรงงาน จากการที่รัฐบาลได้ประกาศใช้ พระราชบัญญัติการ ทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ.2551 ที่จะอนุญาตให้คนทั้ง 3 สัญชาติสามารถ เข้ามาทำงานในประเทศไทยได้แบบไป-กลับ และตามฤดูกาล เป็นระยะเวลา 30 วันต่อครั้ง ซึ่งจะทำให้ปัญหาแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย ลดลง ทั้งนี้ จ.ตาก มีบรรยากาศที่เหมาะสมต่อการลงทุนโดยเฉพาะอย่างยิ่งมี ข้อได้เปรียบในด้านแรงงานจากชาวเมียนมา อย่างไรก็ตาม สิ่งที่น่าเป็นกังวล คือ ในอนาคตอาจเกิดการขาดแคลนแรงงานต่างด้าว เนื่องจากการค้าชายแดน ของเมียนมามีแนวโน้มเจริญเติบโตมากขึ้นเรื่อยๆ อาจทำให้แรงงานเมียนมา เลือกลงทำงานในประเทศของตน

4) การขัดแย้งภายในพื้นที่จากการเวนคืนที่ดิน ดังนั้นหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ ควรมีการสำรวจผลกระทบ ความต้องการของชาวบ้าน ที่ได้รับผลกระทบ ซึ่งขณะนี้อยู่ระหว่างการรอมติคณะรัฐมนตรีในการพิจารณา อัตราค่าชดเชยสำหรับเจ้าของที่ดินบริเวณเศรษฐกิจพิเศษ ทั้งนี้ หน่วยงาน

ที่เกี่ยวข้องควรสร้างความเข้าใจให้กับประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากนโยบายของรัฐ เพื่อเป็นการป้องกันการสร้างเงื่อนไขขึ้นมาสร้างความขัดแย้งในพื้นที่ และสิ่งที่ต้องระมัดระวังควบคู่ไปกับการพัฒนา คือ ผังเมืองที่มีการเติบโตอย่างรวดเร็ว อาจจะทำให้การขยายผังเมืองแบบไร้ทิศทาง เนื่องจากไม่ได้มีการกำหนดว่าพื้นที่นี้จะเป็นเศรษฐกิจพิเศษ และที่สำคัญ คือ นโยบายของภาครัฐและท้องถิ่นที่จะต้องบริหารจัดการไปพร้อมกัน โดยให้ทุกหน่วยงานที่เข้าไปมีบทบาทที่ต้องมีความสัมพันธ์กับชุมชนต่างๆ ในพื้นที่ที่เป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ เพื่อสร้างความเข้าใจให้กับชุมชนและประชาชน

เมื่อทราบถึงสถานการณ์ด้านความมั่นคงที่สำคัญในพื้นที่ จะทำให้หน่วยงานด้านความมั่นคงในพื้นที่ รวมทั้งกองทัพสามารถประเมินปัจจัยเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นได้ ทั้งนี้หน่วยงานด้านความมั่นคงจำเป็นต้องปรับตัว โดยเพิ่มมาตรการปฏิบัติงานให้มีความละเอียดรอบคอบและรัดกุมมากขึ้น มีการบูรณาการร่วมกันระหว่างตำรวจ พลเรือน และทหาร เพื่อหาแนวทางในการประสานงานร่วมกันอย่างใกล้ชิดในการเฝ้าระวังป้องกันผลกระทบที่จะเกิดขึ้น ซึ่งที่ผ่านมาหน่วยงานต่างๆ ในพื้นที่ รวมถึงกองทัพได้ปฏิบัติงานตามภารกิจ ทั้งนี้ ในพื้นที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ที่ได้ประกาศเป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ จึงอาจทำให้มีภัยคุกคามความมั่นคงอื่นๆ ตามมาได้

ดังนั้น เพื่อเป็นการรองรับการเป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ตามนโยบายของรัฐบาล และเป็นการป้องกันภัยความมั่นคง กองทัพควรมีแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพของกองทัพไทยในการจัดการความมั่นคงชายแดนแบบองค์รวมกับประเทศเพื่อนบ้านในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตาก ดังนี้

(1) การสร้างเครือข่ายความมั่นคงภายในประเทศ

- การมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ ในพื้นที่ ได้แก่ ภาครัฐ ภาคเอกชน และ NGOs ซึ่งมีบทบาทสำคัญในจังหวัดตาก อันเป็นจังหวัดชายแดน ที่ระบบเศรษฐกิจพึ่งพิงการค้าตามแนวชายแดนไทย - เมียนมา ทำให้ภาคเอกชน ผู้ประกอบการ มีบทบาทสำคัญในพื้นที่ และมีความสัมพันธ์อันดีกับภาครัฐ โดยเฉพาะฝ่ายปกครอง ดังนั้นกองทัพควรต้องแสวงหาหมู่บ้านและตัวแทน ภาคประชาสังคมที่มีศักยภาพในพื้นที่ การสร้างชุมชนเข้มแข็ง เช่น บ้านนาหัวแหลม อำเภอขุนยวม ซึ่งส่วนใหญ่เป็นกะเหรี่ยงคริสต์ มีแนวคิดในเรื่องการรักป่า และความพอเพียง และห้วยหินฝน ต.แม่ปะ อ.แม่สอด ที่ได้รับรางวัลหมู่บ้าน ตามรอยเท้าพ่อ เป็นต้น โดยผลักดันหมู่บ้านและชุมชนตัวอย่างเหล่านี้ เพื่อให้หมู่บ้านอื่นๆ ได้นำไปปฏิบัติตาม รวมทั้งการสร้างความเข้มแข็งของหมู่บ้าน ตามแนวชายแดน การส่งเสริมหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) เป็นต้น รวมทั้งการใช้เครือข่ายผู้นำทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ เช่น ผู้ใหญ่บ้าน พระ และ ผู้นำชาวบ้าน ที่มีความรู้เท่าทัน ซึ่งชุมชนเข้มแข็ง ทำให้สามารถเป็นเครือข่ายในการเฝ้าระวังภัยความมั่นคงตามแนวชายแดน ได้เป็นอย่างดี อาทิ การต้านยาเสพติด การลักลอบค้าสิ่งผิดกฎหมายได้ โดยกองทัพสามารถใช้ปฏิบัติการจิตวิทยา โดยใช้การอ่อนน้อมถ่อมตนเข้าไปหา ผู้นำ และโน้มน้าวให้ชุมชนต่างๆ ในพื้นที่ ตระหนักในความไม่ปลอดภัยจาก ชาวต่างชาติที่เข้าประเทศมาโดยผิดกฎหมาย และการกระทำการใดๆ ที่ผิด กฎหมาย โดยให้ร่วมมือกับกองทัพเพื่อสามารถจัดการกับปัญหาต่างๆ เหล่านั้น ได้อย่างทันท่วงที หลังจากนั้นควรมีการขยายผลให้ เป็นหมู่บ้านตัวอย่าง ที่มีลักษณะของชุมชนเข้มแข็ง ซึ่งหากหมู่บ้านที่เข้มแข็งหลายๆ หมู่บ้านมีการ รวมตัวกันก็จะเกิดเป็นพลังประชาชนที่จะสามารถจัดการกับปัญหาชายแดน ของประเทศได้อย่างสัมฤทธิ์ผล มุ่งเน้นให้เกิดการมีส่วนร่วมในทุกชั้นตอน คือ

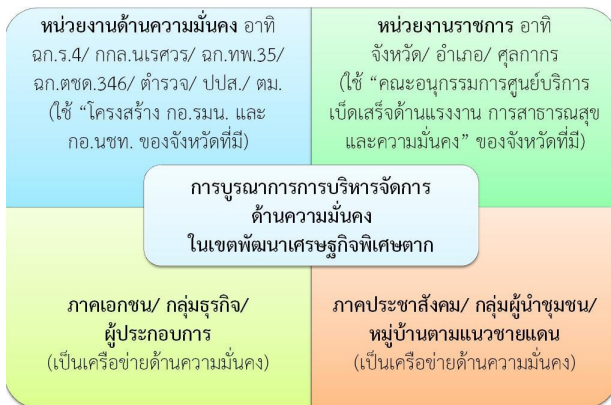
(1) **ร่วมคิด** โดยหน่วยงานต่างๆ ต้องตระหนักร่วมกันถึงประเด็นเรื่องความมั่นคงที่ไม่ใช่เรื่องที่กองทัพมีส่วนรับผิดชอบเพียงลำพังเท่านั้น ทั้งนี้ ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องด้านความมั่นคงควรเข้ามาให้ความรู้แก่หน่วยงานต่างๆ ในพื้นที่ให้ตระหนักถึงผลประโยชน์แห่งชาติ และความมั่นคงแห่งชาติที่ถูกกระทบ (2) **ร่วมวางแผน** โดยการระดมสมองจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างบูรณาการด้วยการจัดตั้งคณะกรรมการประสานงานในด้านต่างๆ อย่างเป็นระบบ มีหน่วยงานจากภาครัฐ กองทัพ รวมทั้ง ควรมีหน่วยงานภาคประชาสังคม หรือประชาชนในพื้นที่ เข้าร่วมเพื่อปกป้องผลประโยชน์ และป้องกันผลเสียที่เกิดขึ้นอย่างแท้จริง (3) **ร่วมปฏิบัติ** โดยหน่วยงานภาครัฐที่มีอำนาจหน้าที่อย่างแท้จริงตามกฎหมาย ต้องถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด รวมทั้งภาคเอกชนและภาคประชาสังคมต้องให้ความร่วมมือ (4) **ร่วมตรวจสอบ** แต่ละภาคส่วนโดยเฉพาะภาคประชาสังคมจะเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการติดตามประเมินผลความคืบหน้าในแต่ละด้าน ร่วมกันกับภาคส่วนอื่นอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง และ (5) **ร่วมรับผลประโยชน์** โดยทำให้เห็นผลประโยชน์ของภาคส่วนต่างๆ อย่างเป็นรูปธรรม เพื่อให้เกิดแรงจูงใจ

- การใช้โครงสร้างกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน (กอ.รมน.) และกองอำนวยการปฏิบัตินโยบายชายแดนไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน (กอ.นชท) เป็นหน่วยงานสำคัญในการ บูรณาการการทำงานด้านความมั่นคง ซึ่งจังหวัดตากมีกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน ภาค 3 ส่วนแยก 1 โดยใช้บุคลากรจากทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารจัดการชายแดน หรือพิจารณาใช้คณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก ที่มีผู้ว่าราชการจังหวัดตากเป็นประธาน คณะกรรมการ และคณะทำงานขับเคลื่อนนโยบายการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ จังหวัดตาก (คือ คณะอนุกรรมการศูนย์บริการเบ็ดเสร็จด้านแรงงาน การสาธารณสุข และความมั่นคง) เพื่อติดตามสถานการณ์ด้านความมั่นคง

โดยส่งเสริมให้มีการจัดโครงสร้างที่ยืดหยุ่นสามารถรับมือกับภัยความมั่นคงตามแนวพื้นที่ได้ จึงควรมีการจัดหน่วยงานและเจ้าภาพหลักในการรับผิดชอบ โดยอาจจำเป็นต้องมีการกระจายอำนาจการตัดสินใจและการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนที่เหมาะสมให้แก่ส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น เพื่อให้ชายแดนมีศักยภาพในการรองรับปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ เป็นไปตามกลไกการบริหารจัดการแผนบริหารจัดการชายแดนด้านความมั่นคง (พ.ศ. 2559 - 2564) สู่การปฏิบัติ

- การจัดโครงสร้างองค์กรใหม่ตามแนวชายแดนเพื่อรองรับการพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก (อำเภอแม่สอด) โดยใช้ด่านพรมแดนแม่สอด (ด่านศุลกากรแม่สอด) จัดตั้งเป็นศูนย์ตรวจด้านความมั่นคงที่มีการสนธิกำลังหน่วยงานความมั่นคงที่เกี่ยวข้อง อาทิ สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง สำนักงานศุลกากร สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติด หน่วยเฉพาะกิจกรมทหารราบที่ 4 กองกำลังนเรศวร และหน่วยเฉพาะกิจกรมทหารพรานที่ 35 เป็นต้น

ภาพที่ 15 กองทัพไทยกับการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการความมั่นคงชายแดนแบบองค์รวมภายในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก

อย่างไรก็ดี แม้จะมีหน่วยงานที่เป็นเจ้าภาพหลักในแต่ละประเด็นของภัยความมั่นคงก็ตาม แต่ทั้งนี้ หน่วยงานทหารในพื้นที่ควรมีการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับในประเด็นอื่นที่ไม่ใช่ภารกิจหลักของตนเช่นกัน ซึ่ง กกล.นเรศวร ได้มีการเตรียมความพร้อม โดยมีแนวทางป้องกันและรับมือต่อผลกระทบจากการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ อาทิ การเตรียมการจัดทำและซักซ้อมแผนเผชิญเหตุ ให้สอดคล้องและรองรับกับพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก ประสานงานข้อมูลข่าวสาร ความเคลื่อนไหวของทหารประเทศ เพื่อนบ้าน ตามแนวชายแดน การเพิ่มความมั่นคงแข็งแรงให้กับฐานปฏิบัติการ การพัฒนาระบบแจ้งเตือนตามช่องทาง/ท่าข้าม ตลอดจนเครื่องมือพิเศษให้มีความทันสมัย เพิ่มมาตรการในการตั้งจุดตรวจจุดสกัด การลาดตระเวนและการซุ่มเฝ้าตรวจ ทั้งนี้ หน่วยงานความมั่นคงจะต้องร่วมกันปฏิบัติ ควบคุม ตรวจสอบ ด้านการค้าชายแดน และมีการจัดทำแผนเผชิญเหตุสำหรับภัยพิบัติขนาดใหญ่ในพื้นที่เขตเมือง รวมทั้งมีการฝึกกำลังทหาร กำลังกึ่งทหาร และกำลังประชาชน ให้มีความพร้อมในการช่วยเหลือและบรรเทาสาธารณภัย

ตารางที่ 12 กลไกการบูรณาการการดำเนินงานของกองทัพไทยกับหน่วยงาน ในประเทศ ในประเด็นด้านความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดตาก

ประเด็นความมั่นคง ในพื้นที่จังหวัดตาก	หน่วยงานหลัก ในพื้นที่จังหวัดตาก	หน่วยงานร่วม ในพื้นที่จังหวัดตาก
ด้านการลักลอบค้าสิ่งผิดกฎหมาย (ยาเสพติด/ สิ้นค้าหนีภาษี)	ปส./ ศุลกากร/ ตร./ จังหวัด	- ทักษภาค 3/ ฉก.ร.4/ ฉก.ทพ.35/ กกล.นเรศวร/ ฉก.ตชด.346 - ชุมชน/ ภาคประชาสังคม
ด้านแรงงานต่างด้าว	รง./ ตร./ จังหวัด	- ทักษภาค 3/ ฉก.ร.4/ ฉก.ทพ.35/ กกล.นเรศวร/ ฉก.ตชด.346 - ผู้ประกอบการในพื้นที่
ด้านโรคระบาด	สธ./ จังหวัด	- ผู้ประกอบการในพื้นที่ - ชุมชน/ ภาคประชาสังคม
ด้านความขัดแย้งด้านการใช้ที่ดิน	มท.(จังหวัด)	- ภาคประชาสังคม - ทักษภาค 3/ ฉก.ร.4/ ฉก.ทพ.35/ กกล.นเรศวร/ ฉก.ตชด.346
ด้านการปักปันเขตแดน	กท. (บก.ทท. โดย ผท.ทหาร)	- ทักษภาค 3/ ฉก.ร.4/ ฉก.ทพ.35/ กกล.นเรศวร/ ฉก.ตชด.346

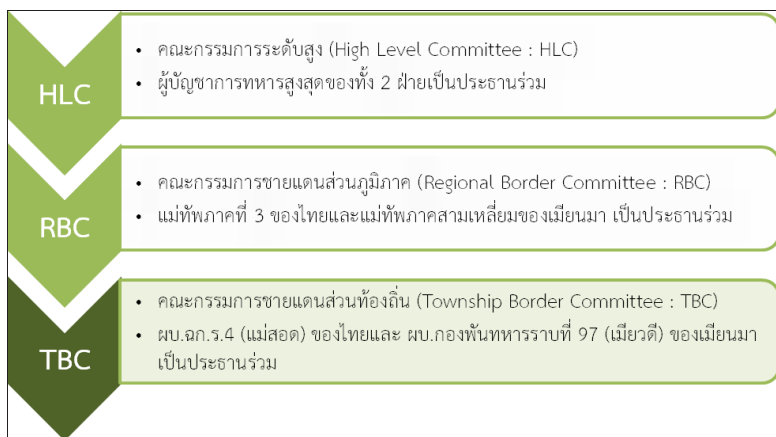
ตามตารางที่ 12 กองทัพไทยไม่ได้เป็นหน่วยงานหลักในทุกภารกิจงาน แต่มุ่งเน้นในภารกิจที่เกี่ยวข้องโดยตรงคือ ด้านการปักปันเขตแดน นอกจากนี้ กองทัพไทยควรหันมามุ่งเน้นในการปรับระบบการป้องกันประเทศของกองทัพ ที่แบ่งออกเป็น 3 ชั้น อันได้แก่ ชั้นป้องกันชายแดน ชั้นตอบโต้ ชั้นป้องกันประเทศ โดยอาจมีการปรับแผนการป้องกันชายแดน ซึ่งประกอบด้วย การปฏิบัติการ พิเศษในพื้นที่ระวังป้องกัน การเฝ้าตรวจและป้องกันชายแดน การจัดระเบียบ พื้นที่ชายแดน การสร้างความสัมพันธ์อันดีกับประเทศเพื่อนบ้าน การรักษา ความมั่นคงภายใน การรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ การปฏิบัติการ ทางทหารที่ไม่ใช่สงครามและการพัฒนาประเทศ เพื่อรองรับการเป็นเขตพัฒนา เศรษฐกิจพิเศษ (โดยในส่วนของ การป้องกันชายแดนฝั่งตะวันตกใช้แผนนเรศวร) รวมถึงการสนธิกำลังอย่างใกล้ชิดกับหน่วยงานภายในกองทัพที่เกี่ยวข้อง (ฉก.ร.

4,กกล.นเรศวร, ฉก.ทพ.35) หน่วยงานด้านความมั่นคงในพื้นที่ (ตำรวจ, ฉก.ตชด. 346) หน่วยงานภาครัฐอื่นๆ และภาคประชาสังคม กลุ่มผู้นำชุมชน เป็นต้น

(2) การสร้างเครือข่ายความมั่นคงระหว่างประเทศ

- ส่งเสริมความสัมพันธ์กับเมียนมาในทุกด้าน ซึ่งในด้านความมั่นคงนั้น กระทรวงกลาโหมของไทย มีนโยบายมุ่งเน้นการดำเนินงานการทูตโดยฝ่ายทหาร เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงและขยายความร่วมมือด้านความมั่นคงชายแดนไทยกับประเทศเพื่อนบ้านให้มากขึ้น รวมทั้งการปฏิบัติการเพื่อมนุษยธรรมและการช่วยเหลือประเทศเพื่อนบ้านเมื่อประสบภัยพิบัติ โดยจัดตั้งคณะกรรมการระดับสูง (High Level Committee : HLC) ระหว่าง 2 กองทัพ นอกจากนี้ ยังมีความร่วมมือกรอบทวิภาคีในส่วนที่กองทัพรับผิดชอบ 2 ระดับ คือ คณะกรรมการชายแดนส่วนภูมิภาค (Regional Border Committee : RBC) และคณะกรรมการชายแดนส่วนท้องถิ่น (Township Border Committee : TBC) โดยมุ่งเน้นกระชับความสัมพันธ์ในประเด็นการแลกเปลี่ยนทางด้านข่าวสาร การศึกษา และการลาดตระเวนร่วม เป็นต้น

ภาพที่ 16 กลไกความร่วมมือไทย - เมียนมา

- ผลักดันการปักปันเขตแดนให้บางพื้นที่ให้แล้วเสร็จโดยเร็ว

ทั้งนี้ จากการที่บางพื้นที่เป็นพื้นที่ทับซ้อนจึงกลายเป็นพื้นที่ที่อำนาจรัฐของทั้งสองฝ่ายไม่สามารถเข้าไปควบคุมได้อย่างเต็มที่ ทำให้พื้นที่เหล่านี้กลายเป็นแหล่งของการทำผิดกฎหมาย เช่น พื้นที่เกาะกลางลำน้ำเมยที่ได้กลายเป็นแหล่งติดต่อในการค้า ยาเสพติดรายย่อย หรือซุกซ่อนสินค้าหนีภาษี ทำให้ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของทั้งสองประเทศในอนาคต โดยประเด็นเรื่องของการปักปันเขตแดนเป็นประเด็นที่รัฐบาลเมียนมาให้ความสำคัญอยู่ในลำดับต้นๆ เห็นได้จากประเด็นการทหารหรือของผู้นำระดับสูงระหว่างไทย - เมียนมาในหลายเวทีที่ทางฝ่ายเมียนมามักยกประเด็นเรื่องการปักปันเขตแดนขึ้นมาหารือเสมอสำหรับประเทศไทย ตามนโยบายความมั่นคงฯ ได้ระบุให้การส่งเสริมบรรยากาศที่นำไปสู่การสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนและเส้นเขตแดนทางทะเลกับประเทศเพื่อนบ้านให้บรรลุผล เป็นหน้าที่หลักของกระทรวงกลาโหม นอกจากนี้ในแผนการบริหารจัดการชายแดนฯ ได้ระบุให้การจัดระบบป้องกันพื้นที่ชายแดนเป็นหน้าที่หลักของกองบัญชาการกองทัพไทย

- ส่งเสริมการพัฒนาแบบ Cross Border Development

ในพื้นที่การพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษที่มีสภาพพื้นที่ติดกับชายแดนจะต้องคำนึงถึงการบริหารจัดการชายแดนที่จำเป็นจะต้องอาศัยกลไกการพัฒนาไปพร้อมกันทั้งสองประเทศ เพื่อไม่ให้เกิดความเหลื่อมล้ำและเป็นการกระจายการพัฒนาไปสู่ประเทศเพื่อนบ้านด้วย ทั้งนี้ พื้นที่ชายแดนมีการพัฒนาร่วมกันระหว่าง 2 ประเทศในหลายโครงการ เช่น ความสัมพันธ์เมืองพี่เมืองน้อง (Sister city) โครงการหมู่บ้านเข้มแข็งตามแนวชายแดน นอกจากนี้แนวทางการสร้างหมู่บ้านป้องกันชายแดน หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ก็สามารถนำมาประยุกต์ได้ โดยเฉพาะการนำมาใช้ในการบริหารจัดการชายแดน และต้องคำนึงถึงมิติทางสังคม เศรษฐกิจ และความมั่นคงควบคู่กันไป

4.2 unสรุป

จังหวัดตากเป็นพื้นที่ชายแดนที่มีศักยภาพในการผลักดันเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ เนื่องจากมีลักษณะภูมิศาสตร์ที่เป็นพื้นที่ชายแดน และมีศักยภาพด้านระบบโครงสร้างพื้นฐาน ระบบสาธารณูปโภค รวมถึงความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจการค้าและการลงทุน สามารถเข้าถึงแหล่งวัตถุดิบและทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ และเชื่อมโยงกับหลายพื้นที่ที่เป็นยุทธศาสตร์สำคัญ อาทิ พื้นที่เศรษฐกิจพิเศษเมียวดี (Myawady Trade Zone) ของเมียนมาซึ่งตั้งอยู่ห่างออกไปเพียง 10 ก.ม. และมีพื้นที่ตั้งอยู่ปลายแนวเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจ (East-West Economic Corridor: EWEC) เป็นจุดตัดระหว่างแนวเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจ (North-South Economic Corridor : NSEC) โดยจังหวัดตาก (อำเภอแม่สอด) เป็นพื้นที่เป้าหมายลำดับแรกตามนโยบายของรัฐบาลในการพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก (แม่สอด) ซึ่งมีความก้าวหน้าในการขับเคลื่อนการดำเนินงานที่ชัดเจน โดยภาคเอกชนและหน่วยงานราชการในพื้นที่ได้มีบทบาทสำคัญในการผลักดันให้เขตพัฒนาเศรษฐกิจตาก (แม่สอด) เกิดผลเป็นรูปธรรม ทั้งนี้ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้มีการถอดบทเรียนการดำเนินงานทั้งที่เป็นผลสำเร็จและต้องปรับปรุง โดยจัดทำเป็นข้อเสนอการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษตาก (แม่สอด) รวมทั้งข้อเสนอเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแห่งอื่น

จากการประเมินผลกระทบด้านความมั่นคงพบว่าการเปลี่ยนแปลงพัฒนาด้านเศรษฐกิจ การค้าชายแดน ทำให้ความต้องการปัจจัยการผลิตมากขึ้น อาจส่งผลกระทบต่อประชาชน เกิดปัญหาสังคม และเป็นช่องทางให้กลุ่มขบวนการลักลอบกระทำผิดกฎหมายใช้โอกาสนี้ในการซุกซ่อน / แอบแฝงในการ

กระทำผิดกฎหมาย และมีรูปแบบการกระทำผิดกฎหมายที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น การเปลี่ยนแปลงพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและเศรษฐกิจ จะก่อให้เกิดชุมชนขนาดใหญ่ และมีประชาชนอาศัยอยู่เป็นจำนวนมากจะนำมาซึ่งปัญหาด้านความมั่นคงอื่นๆ โดยพบว่ามีปัญหาด้านความมั่นคง คือ ปัญหายาเสพติด คนต่างด้าวลักลอบเข้าเมืองผิดกฎหมาย การบุกรุกพื้นที่ป่า ผู้หนีภัยจากการสู้รบ และการปักปันเขตแดน โดยปัญหาเหล่านี้อาจส่งผลกระทบต่อนโยบายการพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตากได้ นอกจากนี้ ในการเป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษยังมีปัญหาอุปสรรคภายในพื้นที่ คือ ปัญหาการต่อต้านการขอใช้ที่ดินจากประชาชน และปัญหาแรงงานต่างด้าว

อย่างไรก็ดี ในด้านการบริหารจัดการชายแดนนั้น จะเห็นได้ว่าได้ให้ความสำคัญโดยระบุเอาไว้ตั้งแต่ระดับนโยบาย คือ นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. 2558 - 2564 ยุทธศาสตร์เสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ.2556 – 2560 แผนบริหารจัดการชายแดนด้านความมั่นคง (พ.ศ. 2559 - 2564) และในส่วนของการ บูรณาการการทำงานระหว่างกองทัพไทยและส่วนราชการต่างๆ ได้ปรากฏในลักษณะของการจัดตั้งกองอำนวยการปฏิบัตินโยบายชายแดนไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน (กอ.นชท.) และกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.) โดยจังหวัดตากมีการจัดตั้งกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค 3 ส่วนแยก 1 ในกองกำลังเรศวร เพื่อการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดตามแนวชายแดน โดยจัดตั้งเป็นศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด การสกัดกั้นแรงงานต่างด้าวและผู้หลบหนีเข้าเมือง โดยผิดกฎหมาย รวมทั้งการป้องกันการลักลอบทำลายทรัพยากรป่าไม้ และดำเนินงานตามโครงการพัฒนาความมั่นคงพื้นที่ชายแดนตามแนวทางพระราชทาน

โดยการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในที่กองทัพไทยรับผิดชอบ คือ กลไกความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านในการบริหารจัดการชายแดน ร่วมกัน ซึ่งระดับพื้นที่ คือ คณะกรรมการชายแดนส่วนภูมิภาค (Regional border committee: RBC) ซึ่งมีแม่ทัพภาค 3 ของไทย กับแม่ทัพภาคสามเหลี่ยมของเมียนมา เป็นประธานร่วม ในขณะที่คณะกรรมการชายแดนส่วนท้องถิ่น (Township Border Committee : TBC) มีผู้บังคับการหน่วยเฉพาะกิจกรมทหารราบที่ 4 แม่สอด (ผบ.ฉก.ร.4) ของไทย เป็นประธานร่วมกับ ผู้บังคับการกองพันทหารราบที่ 97 เมียวดี

สำหรับแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพของกองทัพไทยในการจัดการความมั่นคงชายแดนแบบองค์รวมกับประเทศเพื่อนบ้านในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก ตามที่ได้เสนอไว้ข้างต้น สามารถสรุปได้ดังนี้ คือ ระดับในประเทศ ควรมีการสร้างเครือข่ายด้านความมั่นคงในพื้นที่เพื่อเฝ้าระวังภัยคุกคามความมั่นคงที่สามารถเกิดขึ้นได้ การใช้โครงสร้าง กอ.รมน. และ กอ.นขท. เป็นหน่วยงานสำคัญเพื่อบูรณาการการทำงานด้านความมั่นคง และการจัดโครงสร้างองค์กรใหม่ตามแนวชายแดนเพื่อรองรับการพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก เป็นต้น รวมทั้งควรมีการจัดสรรงบประมาณ การเตรียมบุคลากร และจัดหาเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง และระดับระหว่างประเทศ ควรส่งเสริมการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเมียนมาในทุกด้าน มีการผลักดันการปักปันเขตแดนให้บางพื้นที่ให้แล้วเสร็จโดยเร็ว และส่งเสริมการพัฒนาแบบ Cross Border Development

นอกจากนี้ การบูรณาการแก้ไขปัญหาที่จะเกิดขึ้นตามแนวชายแดน ควรมีการกระจายอำนาจการตัดสินใจและการจัดสรรงบประมาณที่เหมาะสมให้แก่ส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น เพื่อให้ชายแดนมีศักยภาพในการรองรับปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งมีการกำหนดยุทธศาสตร์ชายแดน เพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศในการแก้ปัญหาข้ามพรมแดน โดยกองทัพควรมีการทบทวนแผนป้องกันประเทศ การจัดกำลังตามแนวชายแดน การลาดตระเวนร่วม และควรเป็นหน่วยงานหลักในการบูรณาการความร่วมมือในการบริหารจัดการชายแดนร่วมกันกับทุกภาคส่วน ทั้งส่วนราชการพลเรือน ภาคเอกชน และประชาสังคม ชุมชน ทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ เพื่อเตรียมความพร้อมรับมือกับปัญหาที่จะเกิดขึ้นจากการพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ที่ทำให้มีการหลั่งไหลเข้ามาของคน เงินทุนและสิ่งของ เพื่อให้ทั้งระบบเศรษฐกิจและความมั่นคงสามารถเดินหน้าไปได้พร้อมกัน ดังนั้นแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพของกองทัพไทยในการจัดการความมั่นคงชายแดนแบบองค์รวมกับประเทศเพื่อนบ้านในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก จึงต้องอาศัยการบูรณาการการทำงานร่วมกันทั้งหน่วยงานด้านความมั่นคงในพื้นที่ หน่วยงานราชการอื่น และภาคเอกชน รวมทั้งภาคประชาสังคม เพื่อขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจและความมั่นคงให้เป็นไปได้อย่างสมดุลและยั่งยืน

บรรณานุกรม

1. ยุทธศาสตร์เสริมสร้างสร้างความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. 2556 - 2560.
สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ
2. แผนวง 3 สถานการณ์ ปัญหา และ ภัยความมั่นคง (พ.ศ. 2556 - 2560).
ยุทธศาสตร์การพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ (พ.ศ. 2556 - 2560).
สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ.
3. นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. 2558 - 2564. สำนักงานสภาความมั่นคง
แห่งชาติ.
4. ยุทธศาสตร์เสริมสร้างสร้างความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ.2556 - 2560.
สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ
5. แผนบริหารจัดการชายแดนด้านความมั่นคง (พ.ศ. 2559 - 2564).
สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ
6. พระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2551
7. นโยบายรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม. กระทรวงกลาโหม. หน้า 4-5
8. พลเอก ณะศักดิ์ ปุณฺณิมาประกร. การบริหารจัดการความมั่นคงชายแดน
ของกองทัพไทยภายใต้กระบวนการทัศน์ความมั่นคงใหม่ในบริบทประชาคม
การเมืองและความมั่นคงอาเซียน. 2557
9. ดำรง แสงกวีเลิศ และ นันธิกา ทั้งสุพานิช, 2545, น.42
10. บุญสืบ บุญญกนก. **เขตเศรษฐกิจพิเศษ**. สืบค้น 15มิ.ย.59 จาก
www.freightmaxad.com/magazine/?p=6435
11. **เขตส่งเสริมการค้า EPZ** . สืบค้น 15มิ.ย.59 จาก www.apsconsult.com
12. กรมศุลกากร. **พระราชบัญญัติศุลกากร เรื่อง หลักเกณฑ์และเงื่อนไขของ
คลังสินค้าทัณฑ์บน** (พ.ศ.2469)

13. สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. เขตเศรษฐกิจพิเศษ (Special Economic Zone.) กรุงเทพฯ ฯ : สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. 2548
14. ชาติรส สัมมะวัฒนา. **แต่มีต่อการค้าชายแดนไทย : เขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน.** สืบค้น 13 สิงหาคม 2557 จาก www.bts.dft.go.th/btsc/files/Documentanalysiselse/4.pdf 2557
15. เรวดีแก้วมณี. **สรุปผลเสวนา Morning Talk เรื่องเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด : โอกาสและศักยภาพในการพัฒนาอุตสาหกรรมชายแดน .** สืบค้น 7 สิงหาคม 2559 จาก www.oie.go.th/sites/default/files/attachments/article/Maesot_SpecialEconomicZone_220254.doc
16. รายงานการศึกษาและติดตามความก้าวหน้าเชิงวิชาการ เรื่อง การขับเคลื่อนเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสระแก้วเพื่อเป็นศูนย์กลางการผลิตและกระจายสินค้าสู่อินโดจีน . คณะอนุกรรมการศึกษาและติดตามการขับเคลื่อนเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสระแก้วเพื่อเป็นศูนย์กลางการผลิตและกระจายสินค้าสู่อินโดจีนในคณะกรรมการการคมนาคม สภานิติบัญญัติแห่งชาติ. 2559
17. ประกาศคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ที่ 1/2558 เรื่อง กำหนดพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. สืบค้น 15 มิ.ย.59 จาก http://www.nesdb.go.th/article_attach/s2-1.pdf
18. ประกาศคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ที่ 2/2558 เรื่อง กำหนดพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ระยะที่ 2. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. สืบค้น 15 มิ.ย.59 จาก http://www.nesdb.go.th/article_attach/s2-2.pdf

19. สถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา, แนวทางและมาตรการ
เพื่อการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษบริเวณพื้นที่แนวชายแดนของไทย,
www.itd.or.th 2557
20. ที่ตั้งและอาณาเขตจังหวัดตาก. สืบค้นจาก [http://123.242.165.136/?-
module=general&pages =data_tak &data_type=03](http://123.242.165.136/?-module=general&pages=data_tak&data_type=03) เมื่อ 10 ก.ค.
2559
21. วรินทร์ ทวีศรี . พม่า : โอกาสทางการค้าและการลงทุนของไทย. [http://
www.bot.or.th/
Thai/EconomicConditions/Thai/North/ArticleAndResearch/
DocLib_Article/254206@MyanmarInvestOpp.pdf](http://www.bot.or.th/Thai/EconomicConditions/Thai/North/ArticleAndResearch/DocLib_Article/254206@MyanmarInvestOpp.pdf)
22. รายชื่อบริษัทในกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีการลงทุนในสาธารณรัฐแห่งสหภาพ
เมียนมา. สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน. 2556.
23. การค้าชายแดน แม่สอด-เมียนมา ไตรมาส 1/2559 ยังสดใส. สืบค้น 15
ส.ค.59 จาก <http://www.krobkruakao.com/>
24. สถิติมูลค่าสินค้าส่งออก ด้านศุลกากรแม่สอด ปีงบประมาณ 2552 - 2559.
สืบค้น 15 ส.ค.59 จาก <http://www.danmaesot.com/im-ex.html>
25. สถิติมูลค่าสินค้านำเข้า ด้านศุลกากรแม่สอด ปีงบประมาณ 2552 - 2559.
สืบค้น 15 ส.ค.59 จาก <http://www.danmaesot.com/im-ex.html>
26. รายงานการเดินทางศึกษาดูงานและรวบรวมข้อมูลวิจัยในพื้นที่ เรื่อง
“เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษในมิติความมั่นคง: กรณีศึกษาเขตพัฒนา
เศรษฐกิจพิเศษตาก” ระหว่างวันที่ 13 – 17 ก.ค.59 ณ จว.ต.ก. และ จว.พ.จ..
ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

27. อาคม เติมพิทยาไพสิฐ. ยุทธศาสตร์การพัฒนาเมืองเศรษฐกิจชายแดนเพื่อเชื่อมโยงประเทศเพื่อนบ้าน. เอกสารโครงการประชุมสัมมนาพัฒนาเมืองเศรษฐกิจชายแดน กรณีบริหารจัดการเมืองใหม่ ช่องสะง่า อำเภอภูสิงห์. (มิถุนายน 2557)
28. ความเป็นมาของการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก. สืบค้น 15 มิ.ย.59 จาก <http://www.taksez.com/th/page/establishment.html>
29. กลไกการขับเคลื่อนนโยบายเขตเศรษฐกิจพิเศษของจังหวัด. สืบค้น 15 มิ.ย.59 จาก <http://www.taksez.com/th/page/engineetaksez.html>
30. เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก. สืบค้น 15 มิ.ย.59 จาก <http://www.osmnorth-s1.moi.go.th/Documentdownload/Tak-enocomic.docx>
31. ระเบียบวาระการประชุมคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษครั้งที่ 2/2559. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ระเบียบวาระที่ 4 หน้า 3. 2559
32. จุดผ่านแดนบริเวณชายแดนไทยเมียนมา. สืบค้น 7 มิ.ย.59 จาก <http://www.bcca.go.th/asean/?name=knowledge&file=readknowledge&id=15>
33. สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. พระราชบัญญัติจัดระเบียบกระทรวงกลาโหม พ.ศ.2551.
34. ศูนย์ศึกษาความร่วมมือระหว่างประเทศแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (International Cooperation Study Center of Thammasat University (ICSC: TU) . สืบค้น 7 มิ.ย.59 จาก <http://www.apecthai.org/apec/th/profile1.php?continentid=2&country=b8#ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับสหภาพเมียนมา>

35. ประวัติการก่อตั้งกองกำลังนเรศวร. สืบค้น 15 มิ.ย.59 จาก <http://www.naresuanforce.com/news/index3.html>
36. ปัญหาสำคัญ. สืบค้น 15 มิ.ย.59 จาก <http://www.tak.go.th/problem.htm#ปัญหายาเสพติด>
37. ปัญหาสำคัญ. สืบค้น 15 มิ.ย.59 จาก <http://www.tak.go.th/problem.htm#ปัญหาแรงงานต่างชาติผิดกฎหมาย>
38. ปัญหาสำคัญ. <http://www.tak.go.th/problem.htm#ปัญหาเส้นเขตแดน>
39. สถิติการจับกุมของลักลอบหนีศุลกากร ปีงบประมาณ 2559.
<http://www.danmaesot.com/kadee.html>
40. รายงานการเดินทางศึกษาดูงานและรวบรวมข้อมูลวิจัยในพื้นที่ เรื่อง “เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษในมิติความมั่นคง: กรณีศึกษาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก” ระหว่างวันที่ 13 – 17 ก.ค.59 ณ จว.ต.ก. และ จว.พ.จ.. ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ
41. ระเบียบวาระการประชุมคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ครั้งที่ 2/2559. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2559
42. หนังสือพิมพ์แนวหน้า, ไทย-เมียนมา ประชุม TBC แม่สอด-เมียวดี สืบค้นเมื่อ 4 ต.ค.59 จาก <http://www.naewna.com/local/217677>
43. ข่าวเศรษฐกิจ หนังสือพิมพ์บ้านเมือง ฉบับวันศุกร์ที่ 20 พ.ค.59 สืบค้นเมื่อ 4 ต.ค.59 จาก <http://www.ryt9.com/s/bmnd/2425189>

ภาคผนวก

รายงานการเดินทางศึกษาดูงานและรวบรวมข้อมูลวิจัยในพื้นที่
เรื่อง “เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษในมิติความมั่นคง: กรณีศึกษาเขตพัฒนา
เศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตาก”
ระหว่างวันที่ 13 – 17 ก.ค.59
ณ จว.ต.ก. และ จว.พ.จ.

สรุปสาระสำคัญในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

จากการที่รัฐบาลได้กำหนดนโยบาย และยุทธศาสตร์ในการพัฒนาประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจและการขนส่งของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งนโยบายและยุทธศาสตร์สำคัญที่ทางภาครัฐได้พยายามผลักดัน คือ การพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ที่หมายรวมถึงการพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนด้วย แต่ทั้งนี้ บริบทความมั่นคงในยุคปัจจุบัน ภัยคุกคามสามารถเชื่อมโยงถึงกันอย่างสลับซับซ้อนแบบก้าวข้ามมิติ ผลกระทบจากมิติหนึ่งอาจส่งผลกระทบต่ออีกมิติหนึ่ง ทำให้มีอาจแยกการบริหารจัดการพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษกับปัญหาในแต่ละมิติออกจากกันได้ อีกทั้ง สภาพพื้นที่ชายแดนที่มีจุดอ่อนทั้งจากสภาพปัญหาของพื้นที่ ปัญหาด้านการบริหารจัดการพื้นที่บริเวณชายแดน ปัญหาจากเพื่อนบ้าน เช่น กรณีการพัฒนาเศรษฐกิจชายแดน ซึ่งอาจได้รับอิทธิพลจากนโยบายการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ จึงส่งผลให้เกิดผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติที่สำคัญหลายประการ ดังนั้น เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมรับมือกับความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคตอันใกล้นี้ โดยการเดินทางเพื่อเก็บข้อมูลเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ จว.ต.ก.

และ จว.พ.จ. ครั้งนี้ ได้ไปยังหน่วยปฏิบัติต่างๆ ในพื้นที่ซึ่งได้ให้การต้อนรับ คณะวิจัยอย่างดียิ่ง อีกทั้งได้ให้ข้อมูลและข้อเสนอแนะจำนวนมากของผู้ปฏิบัติจริงในพื้นที่ เพื่อนำมาวิเคราะห์ให้เกิดประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรมชัดเจนต่อไป โดยข้อมูลและข้อเสนอแนะต่างๆ สรุปรวโดยสังเขปได้ดังนี้

1. กกล.นเรศวร จว.ต.ก. โดยมีตัวแทนจากหลายหน่วยงานเข้าร่วมให้ ข้อคิดเห็น อาทิ สำนักงานจังหวัดตาก โยธาธิการจังหวัดตาก อุตสาหกรรมจังหวัดตาก และสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง เป็นต้น สรุปรายละเอียดได้ ดังนี้

1.1 รัฐบาลได้ประกาศให้ จว.ต.ก. เป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ โดยมี 14 ตำบล คิดเป็นพื้นที่ 886,575 ไร่ (1,419 ตร.กม.) ของ 3 อำเภอ คือ อ.แม่สอด (ต.แม่สอด ต.แม่ตาว ต.ท่าสายลวด ต.พระธาตุมาแดง ต.แม่กาษา ต.แม่ปะ ต.แม่กุก และ ต.มหาวัน) อ.พบพระ (ต.พบพระ ต.ช่องแคบ และ ต.วาลีย์) และ อ.แม่ระมาด (ต.แม่จะเรา ต.แม่ระมาด และ ต.ชะเนง้อ)

1.2 จว.ต.ก. มีศักยภาพและความพร้อมของเมืองทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การลงทุน ภาคอุตสาหกรรม ภาคเกษตร และการท่องเที่ยวได้รับการสนับสนุน จากทุกภาคส่วนในพื้นที่ร่วมกันผลักดันอย่างต่อเนื่อง โดยสามารถสรุปศักยภาพ สำคัญของพื้นที่ได้ดังนี้

1.2.1 มีโครงข่ายการคมนาคมทางบกที่สนับสนุนการขนส่ง ทั้งผู้โดยสารและสินค้า มีสนามบินพาณิชย์ และเป็นแหล่งผลิตทางการเกษตร รวมทั้งแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีความโดดเด่นเฉพาะตัว ตลอดจนเป็นประตูสู่อันดามัน และประเทศในอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง คือ เมียนมา จีน และ ยังเชื่อมโยงกับเส้นทางการค้าขายเป็นประตูสู่ยุโรปได้

1.2.2 สามารถเชื่อมโยงกับหลายพื้นที่ที่เป็นยุทธศาสตร์สำคัญ อาทิ พื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ เมียวดี (Myawady Trade Zone) ของเมียนมา ซึ่งตั้งอยู่ห่างออกไปเพียง 10 กม. และมีพื้นที่ตั้งอยู่ปลายแนวระเบียงเศรษฐกิจ

ตะวันออก - ตะวันตก (East-West Economic Corridor : EWEC) เป็นจุดตัดระหว่างระเบียงเศรษฐกิจเหนือ - ใต้ (North-South Economic Corridor : NSEC)

1.2.3 ดึงดูดกลุ่มนักธุรกิจ/ นักลงทุน ทั้งในและต่างประเทศ เช่น จีน มาเลเซีย เกาหลีใต้ และเวียดนาม เข้ามาลงทุนในพื้นที่ อ.แม่สอด โดยเฉพาะกลุ่มนักธุรกิจจีน ที่สนใจจะลงทุนหรือร่วมทุนกับรัฐบาลไทย ในโครงการขนาดใหญ่ เช่น โครงการก่อสร้างสนามบินแห่งที่ 2 โครงการขุดเจาะอุโมงค์ถนนสายเอเชีย (แม่สอด-ตาก) และโครงการศูนย์อุตสาหกรรมต่างๆ รวมไปถึงด้านเกษตรกรรม แต่ทั้งนี้พื้นที่แม่สอด จะต้องมีความชัดเจนในเรื่องระเบียบกฎหมาย ผังเมืองรวมเมืองแม่สอดจะต้องสอดคล้องกับการพัฒนา มีการกำหนดพื้นที่การใช้ประโยชน์ในที่ดินที่ชัดเจน

1.3 การเตรียมความพร้อมการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก ได้ดำเนินงานในด้านโครงสร้างพื้นฐานและคมนาคมขนส่ง ระบบสาธารณูปโภค และการขยายเวลาเปิด-ปิดด่านและการอำนวยความสะดวก ในพิธีศุลกากร รวมทั้งการจัดทำผังเมือง และการใช้ประโยชน์ที่ดิน สรุปได้ดังนี้

1.3.1 โครงสร้างพื้นฐานและคมนาคมขนส่ง มีโครงการขยายช่องจราจรสายตาก - แม่สอด ระยะทาง 76 กม. เป็น 4 ช่องจราจร เพื่อเอื้อต่อการค้าชายแดนกับประเทศเพื่อนบ้าน และลดการเกิดอุบัติเหตุของผู้ใช้เส้นทาง อีกทั้งยังมีแผนงานโครงการปรับปรุงเส้นทางคมนาคมช่วงแม่สอด - เมียวดี ไปยังเขาตนะวาศรี ระยะทาง 45 กม. มูลค่าเงินลงทุน 1.14 พันล้านบาท ทำให้สามารถเดินทางจากเมืองเมียวดี ผ่านเมือง เมาะละแหม่ง ไปยังเมืองย่างกุ้ง (ระยะทาง 45 กม.) ได้ภายใน 1 วัน การก่อสร้างสะพานข้ามแม่น้ำเมย แห่งที่ 2 พร้อมโครงข่าย สถานีที่ตั้งบ้านวังตะเคียน ต.ท่าสายลวด อ.แม่สอด จว.ต.ก. การขยายสนามบิน แม่สอดให้มีการเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน และ

การก่อสร้างทางรถไฟสายนครสวรรค์-กำแพงเพชร-ตาก-อ.แม่สอด เพื่อให้เป็นเส้นทางคมนาคมขนส่ง ท่องเที่ยว ควบคู่กับการพัฒนาเส้นทางรถยนต์

1.3.2 ระบบสาธารณูปโภค ทั้งในด้านไฟฟ้าและประปา คือ (1) ระบบไฟฟ้า จากการพยากรณ์ความต้องการใช้ไฟฟ้าของเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก ในพื้นที่ 3 อำเภอ 14 ตำบล มีอัตราความต้องการใช้ไฟฟ้าเพิ่มขึ้นเฉลี่ย ร้อยละ 11.01 ต่อปี โดยในปี 2558 มีความต้องการใช้ไฟฟ้า 71 MW และปี 2559 มีความต้องการใช้ไฟฟ้าประมาณ 90 MW และในปี 2560 จะมีความต้องการใช้ไฟฟ้าประมาณ 100 MW ซึ่งจังหวัดมีแผนงานโครงการเพื่อรองรับ อาทิ โครงการก่อสร้างสถานีไฟฟ้าแรงสูงแม่สอด (ชั่วคราว) ขนาด 50 MVA สถานีไฟฟ้าแรงสูงแม่สอด ระยะที่ 2-3 โครงการเคเบิลใต้ดินบริเวณสามแยกแม่สอด ซึ่งอยู่ระหว่างการออกแบบสำรวจ และงานก่อสร้างระบบไฟฟ้าเคเบิลใต้ดินในเขตชุมชนเทศบาลนครแม่สอด ซึ่งอยู่ระหว่างการขอรับการสนับสนุนจากรัฐบาล (2) การประปาส่วนภูมิภาค ได้จัดทำแผนงานก่อสร้างปรับปรุงขยายระบบประปา อ.แม่สอด และ อ.แม่ระมาด เพื่อรองรับและให้บริการน้ำประปาในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนและพื้นที่ใกล้เคียง โดยจัดทำโครงการลงทุนเป็น 2 ระยะ (ระยะที่ 1 ปี 2557 วงเงิน 468 ล้านบาท และระยะที่ 2 ปี 2559 วงเงิน 250 ล้านบาท)

1.3.3 การขยายเวลาเปิด-ปิดด่านและการอำนวยความสะดวกในพิธีศุลกากร ซึ่งกระทรวงมหาดไทยแจ้งว่าฝ่ายเมียนมาเห็นชอบในการขยายเวลาเปิดปิดจุดผ่านแดนถาวรสะพานมิตรภาพไทย-พม่า เป็นเวลา 0500-2000 ตามเวลาท้องถิ่นเมียนมา (0500-2030 ตามเวลาไทย) โดยเริ่มดำเนินการมาตั้งแต่วันที่ 1 ม.ค.58 รวมทั้งมีการขยายพื้นที่การเดินสำหรับผู้ถือบัตรผ่านแดน (Border Pass) ชาวเมียนมาให้เดินทางเข้าพื้นที่ชั้นในได้เพิ่มเติม ซึ่งสำนักงาน

สภาความมั่นคงแห่งชาติ มีมติให้ขยายพื้นที่การเดินทางผ่านแดนถาวร
แม่สอด - เมียวดี ได้ถึงพื้นที่ จว.ต.ก. โดยให้จังหวัดประสานกับหน่วยงานที่
เกี่ยวข้องเพื่อเตรียมความพร้อมในการขยายพื้นที่การเดินทางและนำเสนอ
คณะอนุกรรมการพิจารณาการเปิดจุดผ่านแดนพิจารณาต่อไป

1.3.4 การจัดทำผังเมือง และการใช้ประโยชน์ที่ดิน โดยมีแนวทาง
การพัฒนา อาทิ การเป็นเขตอุตสาหกรรมสิ่งทอ เพอร์นิเจอร์ ศูนย์ขนส่งต่อเนื่อง
หลายรูปแบบ คลังสินค้า และที่อยู่อาศัยสำหรับแรงงานและประกอบการ
รวมทั้งศูนย์ฝึกอบรมและพัฒนาฝีมือแรงงาน ในส่วนของการใช้ประโยชน์
ที่ดิน ได้มีการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสำรวจพื้นที่ สปก. ที่ราชพัสดุ ที่ของนิคม
สหกรณ์ ที่ในความครอบครองของกระทรวงทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม และ
ที่สาธารณประโยชน์อื่นๆ ในเขตพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตาก เพื่อให้เอกชน
เช่าพื้นที่ลงทุนประกอบกิจการ และเพื่อจัดหาพื้นที่จัดทำศูนย์กระจายสินค้า
เนื่องจากปัจจุบัน ราคาที่ดินในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตากมีราคาเฉลี่ย
ต่อไร่สูงขึ้นอย่างมาก ทำให้นักลงทุนต้องพิจารณาอย่างรอบคอบก่อนจะซื้อที่ดิน
เพื่อลงทุน ดังนั้น การเช่าที่ดินจากภาครัฐจึงเป็นทางเลือกหนึ่งของนักลงทุน
ในการลดความเสี่ยง ซึ่งภาครัฐมีพื้นที่เขตนิคมสหกรณ์/ พื้นที่เขตที่ราชพัสดุ/
พื้นที่เขต ส.ป.ก. ให้นักลงทุนเช่า และให้สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองพิจารณา
ความเหมาะสมในการกำหนดผังเมืองรวมเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตาก
ให้มีความสอดคล้องกับการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ด้วย ทั้งนี้ ในด้านการใช้ประโยชน์
ที่ดินยังพบว่ามีปัญหาจากการต่อต้านจากชาวบ้านที่ถูกเวนคืนที่ดินที่เข้าไปอยู่
อาศัยโดยไม่ถูกต้อง

1.4 ผลกระทบจากการพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษในมิติ
ความมั่นคง พื้นที่ชายแดนมีจุดอ่อนทั้งจากสภาพปัญหาของพื้นที่ ปัญหาด้าน
การบริหารจัดการพื้นที่บริเวณชายแดน และปัญหาจากประเทศเพื่อนบ้าน

จึงควรให้การเฝ้าระมัดระวังเพื่อป้องกันผลกระทบที่มากับการพัฒนา โดย จว.ต.ก. อยู่ในความรับผิดชอบของ กกล.นเรศวร ซึ่งได้ให้ข้อมูลที่สำคัญ ด้านความมั่นคง สรุปได้ดังนี้

1.4.1 กกล.นเรศวร มีภารกิจในการป้องกันชายแดน ด้วยการบูรณาการใช้กำลังในการป้องกันการสกัดกั้นการกระทำผิดกฎหมาย ในพื้นที่อำเภอชายแดนด้าน จว.ต.ก. และ จว.ม.ส. โดยมีภารกิจ 4 แผนงาน ได้แก่ (1) แผนงานป้องกันชายแดน (2) แผนงานรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (3) แผนงานการรักษาความสงบเรียบร้อย และ(4) การปฏิบัติงานตามนโยบายและสั่งการของผู้บังคับบัญชา

1.4.2 สถานการณ์ภัยคุกคามด้านความมั่นคง 8 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านยาเสพติด (2) ด้านคนต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย (3) ด้านการก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติ (4) ด้านการบุกรุกทำลายป่าไม้และทรัพยากรธรรมชาติ (5) ด้านสนับสนุน ส่งเสริมการดำเนินโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ (6) ด้านการพัฒนาเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของชาติ (7) ด้านการดำเนินการภาคประชาชนเพื่อความมั่นคงของชาติ และ (8) ด้านความมั่นคงพิเศษอื่นๆ

1.4.3 ปัญหาความมั่นคงที่สำคัญในพื้นที่ ได้แก่ (1) ปัญหายาเสพติด ยังปรากฏผลการจับกุมในลักษณะกลุ่มผู้เสพและผู้ค้ารายย่อยส่วนมากอยู่ในพื้นที่ อ.แม่สอด โดยเฉพาะพื้นที่ตลาดริมเมย ซึ่งยาเสพติดส่วนใหญ่จะถูกลำเลียงผ่านแนวชายแดนทางด้าน จ.กาญจนบุรี มากกว่าทางชายแดน จว.ต.ก. (2) ปัญหาแรงงานต่างด้าว ส่วนใหญ่เป็นชาวเมียนมาลักลอบเดินทางจาก อ.แม่สอด เพื่อเข้ามารับจ้างทั้งภาคอุตสาหกรรมและ ภาคเกษตรกรรม และหลบหนีเข้าสู่เขตพื้นที่เมืองชั้นในของไทยโดยเข้า-ออก ตามช่องทางธรรมชาติ แต่ไม่พบลักษณะการกระทำผิดเป็นกระบวนการ ทั้งนี้ บทลงโทษสำหรับแรงงานต่างด้าว

ที่ลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายไม่รุนแรงจึงยังคงพบการกระทำผิดอยู่อย่างต่อเนื่อง (3) ปัญหาการบุกรุกพื้นที่ป่า โดยชาวบ้านมีการบุกรุกพื้นที่ป่าเพื่อทำการเกษตรเพิ่มขึ้น ส่วนมากพบในพื้นที่ อ.พบบพระ อ.แม่ระมาด และ อ.ท่าสองยาง

1.4.4 การประเมินสถานการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ซึ่งหลังการเลือกตั้งเมียนมามีแนวโน้มพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้น ปัญหาชนกลุ่มน้อยตามแนวชายแดนลดน้อยลง ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับเมียนมาพบว่าเมียนมามีนโยบายกระชับความสัมพันธ์อันดีกับไทยมาโดยตลอด สังเกตได้จากท่าทีของ ทั้งฝ่ายทหารและพลเรือนของเมียนมาที่มีกิจกรรมระหว่างกัน ทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ซึ่งไทยและเมียนมามีการแต่งตั้งคณะทำงานเสริมสร้างความสัมพันธ์เมืองพี่เมืองน้อง (Sister city) ระหว่างแม่สอดและเมียวดี เพื่อรองรับเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตากและให้มีการประสานงานร่วมกับการดำเนินกิจกรรมอย่างใกล้ชิด

1.4.5 ปัญหาสำคัญจากการประกาศเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ คือ ปัญหาการต่อต้านจากประชาชนในการใช้ที่ดิน และ ปัญหาแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย สรุปได้ดังนี้

(1) ปัญหาการต่อต้านจากประชาชนในการใช้ที่ดิน ซึ่งอาจเป็นเงื่อนไขของความขัดแย้งในพื้นที่ได้ เนื่องจากพื้นที่ที่ต้องการนำไปใช้ประกาศเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ และ เขตนิคมอุตสาหกรรม เดิมที่มีประชาชนอยู่อาศัยและใช้เป็นที่พักอาศัย โดยพื้นที่ดังกล่าวถูกเพิกถอนสิทธิครอบครองที่ดินพื้นที่ป่าไม้ตามมาตรา 44 จำนวน 2,183 ไร่ ไปเป็นของราชพัสดุ และให้กรมธนารักษ์ดูแล เพื่อนำไปจัดตั้งเป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก จึงเกิดการต่อต้านของประชาชนที่ได้รับผลกระทบ โดยมีกลุ่มแกนนำ คือ กลุ่มรักแม่สอด แต่ทั้งนี้หลังจากภาครัฐทั้ง พว.จ.ว.ต.ก. และ กก.น.เรศวร ได้มี

กระบวนการปรองดองในการลงพื้นที่พูดคุยทำความเข้าใจกับประชาชน เพื่อสร้างความเข้าใจและหาวิธีการเยียวยาแก้ปัญหาพร้อมกันอย่างจริงจัง ทำให้สถานการณ์การต่อต้านการขอใช้ที่ดินดีขึ้น

(2) ปัญหาแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย จากการพัฒนาในฝั่งประเทศไทย รวมทั้งการมีค่าแรงงานที่สูงกว่าจึงเป็นปัจจัยดึงดูดให้เกิดการลักลอบเข้าเมืองอย่างผิดกฎหมายของแรงงานชาวเมียนมาเพื่อเข้ามาหางานทำ โดยเป็นทั้งแรงงานประจำ แบบไป-กลับ ทั้งนี้ มีแรงงานเมียนมาบางส่วนที่เข้ามาทำงานอย่างถูกกฎหมายแต่ภายหลังแอบหลบหนีนายจ้างไปยังพื้นที่ชั้นในของไทย ทำให้ผู้ประกอบการเดิมขาดแคลนแรงงานและต้องนำแรงงานที่ไม่ถูกกฎหมายมาใช้แทน เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 18 ก.พ.58 ได้เห็นชอบแนวทางการดำเนินการจัดระบบการจ้างคนต่างด้าวสัญชาติเมียนมา ลาว และกัมพูชา ที่เข้ามาทำงานในลักษณะไป-กลับ หรือตามฤดูกาล ตามพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว ปี 51 ที่จะอนุญาตให้คนทั้ง 3 สัญชาติสามารถเข้ามาทำงานในประเทศไทยได้แบบ ไป-กลับ และตามฤดูกาล เป็นระยะเวลา 30 วันต่อครั้ง ซึ่งจะทำให้ปัญหาแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายลดลง

1.4.6 จากการประเมินผลกระทบด้านความมั่นคงในพื้นที่รับผิดชอบของ กกล.นเรศวร โดยการเปลี่ยนแปลงพัฒนาด้านเศรษฐกิจ การค้าชายแดน ทำให้ความต้องการปัจจัยการผลิตมากขึ้น อาจส่งผลกระทบต่อประชาชน เกิดปัญหาสังคม และเป็นช่องทางให้กลุ่มขบวนการลักลอบกระทำผิดกฎหมายใช้โอกาสนี้ในการซุกซ่อน/แอบแฝงในการกระทำผิดกฎหมาย และมีรูปแบบการกระทำผิดกฎหมายที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น การเปลี่ยนแปลงพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและเศรษฐกิจ จะก่อให้เกิดชุมชนขนาดใหญ่ และมีประชาชนอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก จะนำมาซึ่งปัญหาด้านความมั่นคงอื่นๆ

1.4.7 กลไก.นเรศวร มีแนวทางป้องกันและรับมือต่อผลกระทบจากการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ อาทิ การเตรียมการจัดทำและซักซ้อมแผนเผชิญเหตุ ให้สอดคล้องและรองรับกับพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก ประสานงานข้อมูลข่าวสาร ความเคลื่อนไหวของทหารประเทศเพื่อนบ้าน ตามแนวชายแดน การเพิ่มความมั่นคงแข็งแรงให้กับฐานปฏิบัติการ การพัฒนาระบบแจ้งเตือนตามช่องทาง/ท่าข้าม ตลอดจนเครื่องมือพิเศษให้มีความทันสมัย เพิ่มมาตรการในการตั้งจุดตรวจจุดสกัด การลาดตระเวนและการซุ่มเฝ้าตรวจ ทั้งนี้ หน่วยงานความมั่นคงจะต้องร่วมกันปฏิบัติ ควบคุม ตรวจสอบ ด้านการค้าชายแดน และมีการจัดทำแผนเผชิญเหตุสำหรับภัยพิบัติขนาดใหญ่ในพื้นที่เขตเมือง รวมทั้งมีการฝึกกำลังทหาร กำลังกึ่งทหาร และกำลังประชาชน ให้มีความพร้อมในการช่วยเหลือและบรรเทาสาธารณภัย

2. ด้านศุลกากรแม่สอด สำนักงานศุลกากรภาคที่ 3 กรมศุลกากร

2.1 ด้านศุลกากรแม่สอด มีการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตาก โดยประกอบไปด้วยโครงการระยะสั้น และระยะยาว สรุปได้ดังนี้

2.1.1 โครงการระยะสั้น มีการปรับปรุงช่องศุลกากร ปรับปรุงพิธีการตรวจคนเข้าเมือง การขยายลานตรวจสินค้าของด่านฯ การขยายช่องทางจราจรบริเวณด่านฯ ให้สามารถเดินทางสัญจรสะดวก รวดเร็วมากขึ้น รวมทั้งนำระบบ x-ray มาใช้ในการตรวจสอบสินค้า เพื่อเพิ่มความเข้มข้นในการตรวจสอบสินค้าผิดกฎหมายหรือสินค้าต้องห้ามต่างๆ และลดระยะเวลาในการตรวจสอบสินค้า ทำให้ลดความแออัดบริเวณด่านฯ และการผ่านด่านฯ สะดวก รวดเร็วมากขึ้น

2.1.2 โครงการระยะยาว มีโครงการสร้างด่านฯ แห่งที่ 2 บริเวณสะพานที่ 2 ซึ่งมีกำหนดจะแล้วเสร็จในเดือนตุลาคม 2559 รวมทั้งโครงการสร้างสะพานข้ามแม่น้ำเมยแห่งที่ 2 เมื่อแล้วเสร็จจะมีช่องทางสำหรับศุลกากรที่สามารถอำนวยความสะดวกได้มากขึ้น

2.2 สถานการณ์การขนส่งสินค้าข้ามแดนในปัจจุบัน ตั้งแต่ปี 57 เริ่มมีผู้ใช้สะพานข้ามแม่น้ำเมย หรือสะพานแม่สอด - เมียวดี (สะพานแห่งที่ 1) มากขึ้นเรื่อยๆ จนกระทั่งในปัจจุบัน มีการขนส่งสินค้าผ่านสะพานที่ 1 ถึงร้อยละ 70 ของปริมาณการขนส่งสินค้าทั้งหมด ในขณะที่บริเวณท่าข้ามทั้ง 22 แห่ง มีการขนส่งสินค้ารวมกันร้อยละ 30 ของปริมาณการขนส่งสินค้าทั้งหมด เนื่องมาจากการขนส่งสินค้าผ่านทางสะพานนั้น มีระยะทางสั้นและสะดวกกว่าการใช้ท่าข้าม ประกอบกับรัฐบาลเมียนมาสามารถเจรจา และบริหารจัดการกับชนกลุ่มน้อยได้มากขึ้น โดยมีสินค้าส่งออก 10 อันดับแรก ในปีงบประมาณ 2559 (ข้อมูลระหว่าง 1 ต.ค.58 - 30 มิ.ย.59) ได้แก่ (1) น้ำตาลทราย (2) โทรศัพท์มือถือพร้อมอุปกรณ์ (3) น้ำอัดลมและเครื่องดื่ม (4) เบียร์ (5) เครื่องดื่มบำรุงกำลัง (6) รถจักรยานยนต์ (7) ผ้าพิมพ์ฝ้าย (8) เครื่องจักรที่มีทั้งเครื่องเก็บและนวด (9) โทรศัพท์ และ (10) น้ำมันเบนซิน สินค้านำเข้า 10 อันดับแรก (ข้อมูลระหว่าง 1 ต.ค.58 - 30 มิ.ย.59) ได้แก่ (1) ถั่วลิสง (2) โค - กระบือมีชีวิต (3) พลังออกไซด์ (เข้าคลังทัณฑ์บน) (4) พริกแห้ง (5) ถั่วเขียวผิวมัน (6) สิ่งประดิษฐ์ทำด้วยไม้ (7) แร่พลวง (บางส่วนเข้าคลังฯ) (8) รถจักรยานสภาพเก่าใช้แล้ว (9) หอมหัวใหญ่ และ (10) โทรศัพท์มือถือ (เข้าคลังทัณฑ์บน)

2.3 ปัญหาด้านการลักลอบขนส่งสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ และยาเสพติดในพื้นที่ จากสถิติการจับกุมมีไม่มากนัก เนื่องจากรัฐบาลเมียนมาสามารถควบคุมชนกลุ่มน้อยได้ ซึ่งบริเวณนี้เป็นพื้นที่ของรัฐกะเหรี่ยง แต่อย่างไรก็ตาม ไทยได้มีการสนธิกำลังระหว่างทหาร และตำรวจเพื่อป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

ร่วมกัน รวมทั้งในด้านการเฝ้าระวังการลักลอบขนส่งสินค้า ได้มีการบูรณาการความร่วมมือของหน่วยที่เกี่ยวข้องในการตรวจสอบเอกสารและพิธีการศุลกากรผ่านการควบคุมของเจ้าหน้าที่โดยใช้ระบบ C.I.Q (Customs Immigration Quarantine)

2.4 นอกจากช่องทางทางศุลกากรโดยใช้สะพานและด่านแล้ว ยังมีการขนส่งสินค้าโดยใช้ท่าข้ามแต่ปัจจุบันได้หันมาใช้สะพานในการขนส่งสินค้ามากขึ้น คิดเป็นร้อยละ 70 ต่อ 30 ซึ่งท่าข้ามได้รับความนิยมน้อยลงและต้องขออนุมัติขนส่งสินค้านอกเส้นทางเพิ่มเติม ในขณะที่สะพานมีความสะดวกรวดเร็วในการเดินทาง และผ่านขั้นตอนในการทำพิธีการทางศุลกากรง่ายกว่า ดังนั้น ผู้ประกอบการบริเวณท่าข้ามจำเป็นต้องเตรียมความพร้อม ปรับตัวรองรับสถานการณ์ดังกล่าว โดยผู้ประกอบการคลังสินค้าชั่วคราวอาจต้องดำเนินการขออนุญาตเปลี่ยนสถานะเป็นคลังสินค้าถาวร เพื่อเพิ่มแรงจูงใจให้มีสินค้าหมุนเวียนเข้าคลังจำนวนมากขึ้น (เนื่องจากคลังสินค้าถาวรหรือคลังสินค้าทัณฑ์บนมีระยะเวลาในการเก็บสินค้าได้ยาวนานกว่าคลังสินค้าชั่วคราว โดยคลังสินค้าทัณฑ์บนเก็บสินค้าได้นาน 1 – 2 ปี ส่วนคลังสินค้าชั่วคราวเก็บสินค้าได้เพียง 60 วัน และขอขยายเวลาเก็บได้อีก 30 วัน เท่านั้น)

2.5 การก่อสร้างอาคารสำนักงานของด่านศุลกากรแห่งใหม่ เพื่อรองรับการพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตาก ได้มีการทำมวลงสนสัมพันธเพื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่ ทำให้สามารถลดความขัดแย้งในพื้นที่ลงได้ นอกจากนี้ ยังได้มีการสร้างความรู้ความเข้าใจและเตรียมความพร้อมให้กับผู้ประกอบการ เพื่อปรับตัวรับกับการขยายพัฒนาที่จะเข้ามามากขึ้น

3. สำนักงานโครงการก่อสร้างสะพานมิตรภาพไทย – เมียนมา ข้ามแม่น้ำ เมยแห่งที่ 2

3.1 ในปัจจุบันเขตเศรษฐกิจแม่สอดเป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญในการเป็นเมืองหน้าด่าน การค้าขายชายแดนที่มีศักยภาพและเป็นประตูการค้าเชื่อมสู่เศรษฐกิจการค้าและการลงทุนในภูมิภาคที่เชื่อมโยงเส้นทางในพื้นที่เศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก (East-West Economic Corridor) กับประเทศเพื่อนบ้าน และเป็นพื้นที่ซึ่งมีมูลค่าการค้าเติบโตอย่างต่อเนื่องมาโดยตลอด กรมทางหลวงในฐานะหน่วยงานที่มีบทบาทหน้าที่ในการดำเนินการก่อสร้างทางหลวงแผ่นดินได้รับมอบหมายให้ ดำเนินการสำรวจและออกแบบรายละเอียดสะพานข้ามแม่น้ำเมยแห่งที่ 2 อ.แม่สอด จว.ต.ก. พร้อมโครงข่าย เพื่อเป็นการพัฒนาโครงข่ายทางหลวงรองรับ แนวความคิดการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก – ตะวันตก (East-West Economic Corridor) ที่จะเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคมและขนส่งระหว่าง ประเทศไทยกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา รองรับปริมาณการเดินทางและการขนส่งสินค้าที่เพิ่มมากขึ้น แนวเส้นทางประกอบด้วยโครงข่ายทางหลวงทั้งในฝั่งประเทศไทยและสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา ผ่านสะพานข้ามแม่น้ำเมยแห่งที่ 2 โดยในการศึกษาจะพิจารณาถึงการพัฒนาทางเศรษฐกิจการค้าระหว่างประเทศ และการพัฒนาทางหลวงให้สอดคล้องกับมาตรฐานอาเซียน (ASEAN Highway Design Standard)

3.2 การออกแบบด้านพรมแดนของโครงการ จะประกอบไปด้วยด้านพรมแดน 2 แห่ง คือ ด้านพรมแดนฝั่งประเทศไทย และด้านพรมแดนฝั่งสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา นอกจากนี้ ยังได้ออกแบบ จุดสลับทิศทางด้วย ในเบื้องต้นได้กำหนดจุดสลับทิศทางไว้ที่ฝั่งประเทศไทย ซึ่งตั้งอยู่ระหว่างสะพานข้ามแม่น้ำเมยแห่งที่ 2 และด่านข้ามพรมแดนในประเทศไทย และรูปแบบทางสถาปัตยกรรมของด้านพรมแดนทั้ง 2 แห่ง จะดำเนินการออกแบบ

ให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่นของประเทศนั้นๆ รวมทั้งมีด้านบุคลากรและระบบในการอำนวยความสะดวก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการขนส่งสินค้าเพื่อรองรับการพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตากได้เป็นอย่างดี

3.3 ปัญหาในระยะแรกในการก่อสร้างเกิดจากการที่ประชาชนไม่ยอมให้ใช้ประโยชน์ แต่รัฐมีการเวนคืนที่ดินโดยจ่ายค่าชดเชยด้วยวิธีการปรองดอง คือ การพบปะชาวบ้านในพื้นที่ การพูดคุยแลกเปลี่ยนทำความเข้าใจกับชาวบ้าน การพิจารณาจ่ายค่าชดเชย ค่ารื้อถอนตามกฎหมายของกรมทางหลวง โดยมีค่าจัดกรรมสิทธิเบื้องต้นของโครงการเฉพาะฝั่งไทย รวมประมาณ 350 ล้านบาท ประกอบไปด้วย ค่าทดแทนที่ดิน ประมาณ 250 ล้านบาท ค่าทดแทนสิ่งปลูกสร้าง 100 ล้านบาท ซึ่งปัจจุบันการดำเนินการของฝั่งไทย คาดว่าจะส่งมอบและเปิดใช้สะพานฯ ได้ภายในเดือน ต.ค.59 ส่วนศูนย์บริการ One Stop Service : OSS โกดังคลังสินค้า ตั๋วอาคารสำนักงานต่างๆ เช่น ด้านบุคลากร แม่สอด ด้านตรวจคนเข้าเมืองจังหวัดตาก (ตม.แม่สอด) และหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง ถนนเชื่อมต่อการใช้สะพานมิตรภาพฯ ที่ต้องสร้างฝั่งไทย 17 กม. ฝั่งเมียนมา 4 กม. และองค์ประกอบอื่นๆ ทั้งหมด คาดว่าจะแล้วเสร็จในปี 60 ด้วยงบประมาณรวมทั้งหมดกว่า 3,900 ล้านบาท ซึ่งหากดำเนินการแล้วเสร็จจะทำให้มูลค่าการค้าชายแดนด้านแม่สอด-เมียวดี เพิ่มขึ้น อย่างรวดเร็ว และต่อเนื่อง ในขณะที่ฝั่งเมียนมายังมีปัญหาเรื่องเวนคืนที่ดินยังไม่แล้วเสร็จครบทุกพื้นที่ แต่จากการประชุมครั้งล่าสุดเมียนมาจะมอบพื้นที่เพิ่มได้อีก 2 กม. และจะเร่งดำเนินการให้แล้วเสร็จทั้งหมดในปี 62

3.4 การสร้างสะพานสะพานมิตรภาพไทย – เมียนมา ข้ามแม่น้ำเมย แห่งที่ 2 เป็นการลดปัญหาความแออัดทางการจราจร การขนส่งสินค้า และการตรวจคนข้ามแดนได้ โดยสะพานฯ แห่งนี้จะใช้เป็นเส้นทางหลักในการคมนาคมขนส่งสินค้าที่มีการแบ่งแยกช่องทางกันอย่างชัดเจน เพื่ออำนวยความสะดวกให้

กับนักท่องเที่ยว การขนส่งสินค้า และกระจายความแออัดจากการใช้สะพานฯ
แห่งที่ 1 ได้เป็นอย่างดี

4. สำนักงานเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ อ.แม่สอด จว.ต.ก.

ได้รับความอนุเคราะห์จาก นายสุทธา สายวาณิชย์ รองผู้ว่าราชการ
จว.ต.ก. ให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ดังนี้

4.1 สถานการณ์ความมั่นคงในปัจจุบัน พบว่าไม่มีปัญหามากนัก
โดยเน้นการดูแลความมั่นคงปลอดภัยบริเวณชายแดน ซึ่งมีด่าน 3 ด่าน ได้แก่
(1) ด่านห้วยหินฝน ต.แม่ปะ อ.แม่สอด (2) ด่านห้วยยะอุ ต.บ้านแม่ระเมอ
อ.แม่สอด และ (3) ด่านท่าแร่ ต.แม่ท้อ อ.เมือง สรุปปัญหาสำคัญได้ดังนี้

4.1.1 พบปัญหาหาเสพติด การขนส่งสินค้าผิดกฎหมายมากนัก
เนื่องจากรัฐที่ติดกับชายแดนไทย คือ รัฐกะเหรี่ยง (ประกอบด้วยชนกลุ่มน้อย
3 - 4 กลุ่ม) มุ่งเน้นการค้าขาย ความมั่งคั่ง เนื่องจากรัฐกะเหรี่ยงต้องการหา
รายได้เลี้ยงตนเอง จึงพยายามไม่มีปัญหากับเจ้าหน้าที่ และปฏิบัติตามกฎหมาย
ของไทยเป็นอย่างดี

4.1.2 ปัญหาโรคระบาด ซึ่งพบว่าเกิดโรคระบาด อาทิ วัณโรค
อหิวาตกโรค ไข้ซาง ในสัตว์อย่างวัว ควาย เนื่องจากผู้เลี้ยงบางรายในฝั่งประเทศ
เมียนมาไม่ฉีดวัคซีนป้องกันโรค ทั้งนี้ ปัจจุบันแก้ไขปัญหาโดยการตรวจสอบสุขภาพ
แรงงานต่างด้าวชาวเมียนมาเป็นประจำทุกเดือนทั้งในโรงงาน และบ้านพักอาศัย
แต่อย่างไรก็ตาม ก็ยังเป็นการแก้ไขปัญหาที่ปลายทางเท่านั้น

4.2 ผลกระทบจากการพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษโดยเฉพาะ
ในมิติด้านความมั่นคง พบว่าไม่มีผลกระทบมากนัก เนื่อง จว.ต.ก. เป็นพื้นที่
ที่มีศักยภาพเหมาะสมแก่การลงทุนและมุ่งเน้นด้านเศรษฐกิจ ดังนั้น
หากมีการส่งเสริมการพัฒนาก็จะยิ่งนำมาซึ่งความเจริญในพื้นที่และประชาชน
ในจังหวัดโดยรวม

4.2.1 ปัญหาแรงงานต่างด้าวลักลอบเข้าเมืองผิดกฎหมาย จากการที่รัฐบาลได้ประกาศใช้ พระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว ปี 51 ที่จะอนุญาตให้คนทั้ง 3 สัญชาติสามารถเข้ามาทำงานในประเทศไทยได้แบบไป-กลับ และตามฤดูกาล เป็นระยะเวลา 30 วันต่อครั้ง ซึ่งจะทำให้ปัญหาแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายลดลง ทั้งนี้ จว.ต.ก. มีบรรยากาศที่เหมาะสมต่อการลงทุนโดยเฉพาะอย่างยิ่งมีข้อได้เปรียบในด้านแรงงานจากชาวเมียนมา อย่างไรก็ตาม สิ่งที่น่าเป็นกังวล คือ ในอนาคตอาจเกิดการขาดแคลนแรงงานต่างด้าว เนื่องจากการค้าชายแดนของเมียนมามีแนวโน้มเจริญเติบโตมากขึ้นเรื่อยๆ อาจ ทำให้แรงงานเมียนมาเลือกทำงานในประเทศของตน

4.2.2 ปัญหาเรื่องที่ดินราคาสูง ส่งผลต่อการตัดสินใจลงทุนของผู้ประกอบการ เนื่องจากหลังการประกาศให้ อ.แม่สอด เป็นพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ จึงมีการเก็งกำไรจากราคาที่ดินมากขึ้นอาจมีผลทำให้นักลงทุนเกิดความลังเลในการซื้อหรือเช่าที่ดินเพื่อลงทุนหรือตั้งโรงงาน ทั้งนี้ที่ดินถือเป็นปัจจัยสำคัญที่เป็นต้นทุนในการลงทุน

4.2.3 ปัญหาด้านสาธารณสุข หากมีการขยายความต้องการในแรงงานต่างด้าวจำนวนมาก ประเทศไทยต้องรับภาระด้านสาธารณสุขจากแรงงานต่างด้าวมากขึ้นถึง 80 ล้านบาทต่อปี ซึ่งปัจจุบันมีการแก้ไขปัญหาโดยการจัดตั้งศูนย์การแพทย์ของแรงงานชาวเมียนมาแยกออกจากผู้ป่วยไทย ซึ่งเป็นการแก้ไขปัญหาที่ปลายทาง ดังนั้น จึงควรมีระบบตรวจสอบคัดกรองสุขภาพแรงงานต่างด้าวฯ ตั้งแต่ต้นทาง และควรมีระบบประกันสุขภาพรองรับสำหรับแรงงานต่างด้าวอย่างเหมาะสม

5. นิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือตอนล่าง (พิจิตร)

การศึกษาโรงงานในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือตอนล่าง (พิจิตร) จะทำให้ได้รับความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการนิคมฯ ซึ่งสามารถนำมาใช้เป็นกรณีศึกษาในการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมจังหวัดตากได้ต่อไป เนื่องจากปัจจุบัน จว.ต.ก. อยู่ระหว่างการดำเนินการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรม ทั้งนี้ ได้รับความอนุเคราะห์จาก นายสาธิต เกียรติกำจร ผู้อำนวยการนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือตอนล่าง (พิจิตร) ได้กรุณาให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ดังนี้

5.1 นิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือตอนล่าง (พิจิตร) ตั้งอยู่เลขที่ 79 หมู่ 1 ถนนทางหลวงหมายเลข 117 นครสวรรค์-พิษณุโลก ต.หนองหลุม อ.วชิรบูรณ์ จว.พ.จ. มีศักยภาพในการรองรับการขยายการลงทุนของประเทศ ดังนี้

5.1.1 มีถนนสายหลักเชื่อมสู่ท่าเรือและสนามบินสำคัญ และอยู่ในแนวเส้นทางเศรษฐกิจเหนือ-ใต้ (north-South Corridor) และตะวันออก-ตะวันตก (East-West Corridor) จึงมีศักยภาพสูงที่จะเป็นแหล่งผลิตสินค้าเข้าสู่สี่แยกอินโดจีนเพื่อส่งออกไปยังประเทศต่างๆ ในภูมิภาค อาทิ เมียนมา จีน ลาว และเวียดนาม

5.1.2 การแบ่งพื้นที่ให้นักลงทุนได้เช่าแยกออกเป็น 4 เขต คือ เป็นเขตอุตสาหกรรมทั่วไป เขตประกอบการค้าเสรี เขตพาณิชย์กรรม และเขตที่พักอาศัย ซึ่งภายในนิคมฯ ประกอบด้วยสิ่งสาธารณูปโภค เช่น ระบบน้ำประปา 4 บ่อ ผลิตน้ำแจกจ่ายได้ 6,400 คิวต่อวัน ซึ่งปัจจุบันมีโรงงานตั้งอยู่ 17 โรงงาน จึงรองรับผู้ใช้น้ำได้อีกมาก มีระบบการบำบัดน้ำเสียได้ 5,100 คิวต่อวัน ในลักษณะบึงน้ำสังเคราะห์ ถนนเป็นคอนกรีต 4 ช่องการจราจร มีระบบไฟฟ้า 6 สถานีไฟฟ้าย่อยที่รองรับโรงงานและสร้างที่พักของพนักงานได้อีกมาก นอกจากนี้ ในเรื่องของระบบการสื่อสารเป็นระบบเคเบิลใยแก้วนำแสงที่วางคู่สายไว้รองรับการขยายโรงงานอีกมาก ปัจจัยสำคัญคือ นิคมอุตสาหกรรมพิจิตรไม่เคยถูกน้ำท่วม

5.2 ข้อดีของการเลือกประกอบธุรกิจในเขตนิคมอุตสาหกรรม ซึ่งถือเป็นฐานการผลิตที่ช่วยเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการ จึงต้องมีการวางระบบโครงสร้างพื้นฐาน สิ่งอำนวยความสะดวก ระบบบริหารจัดการ รวมถึงสิทธิประโยชน์ต่างๆ ที่จะเป็นตัวช่วยให้ผู้ประกอบการสามารถทำธุรกิจได้คล่องตัวมากขึ้น มีขีดความสามารถในการเลือกตลาดการค้าได้ตามสภาวะแข่งขันปัจจุบัน ไม่ว่าจะขายในประเทศหรือผลิตเพื่อส่งออก โดยผู้ลงทุนในเขตอุตสาหกรรมทั้งสองจะได้รับโอกาสและทางเลือกตลอดจนสิทธิประโยชน์ ดังนี้

5.2.1 สิทธิประโยชน์ที่ไม่เกี่ยวกับภาษี (Non-Tax Privileges) สำหรับการลงทุนใน GIZ และ I-EA-T Free Zone ได้แก่ (1) สิทธิในการถือกรรมสิทธิ์ที่ดินในนิคมอุตสาหกรรม (2) ได้รับอนุญาตนำผู้เชี่ยวชาญ ช่างฝีมือต่างชาติเข้ามาทำงานในประเทศพร้อมการให้บริการขอวีซ่าและ Work Permit (3) ได้รับอนุญาตนำคู่สมรส บุตรและผู้อยู่ในอุปการะเข้าพักอาศัยในประเทศพร้อมการให้บริการขอวีซ่า (4) สามารถนำส่งเงินตราต่างประเทศออกนอกราชอาณาจักรได้ และ (5) สิทธิประโยชน์เพิ่มเติมจาก BOI ในกรณีขอรับการส่งเสริมการลงทุน

5.2.2 สิทธิประโยชน์ด้านภาษี (Tax Privileges) สำหรับการลงทุนใน I-EA-T Free Zone ได้แก่ (1) ได้รับสิทธิประโยชน์ที่ไม่เกี่ยวกับภาษี (Non-Tax Privileges) เช่นเดียวกับ GIZ (2) ได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษี (Tax Privileges) (3) ได้รับยกเว้นอากรขาเข้า ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีสรรพสามิตสำหรับเครื่องจักร อุปกรณ์ เครื่องมือและเครื่องใช้ในการผลิต (4) ได้รับยกเว้นอากรขาออก ภาษีมูลค่าเพิ่ม และภาษีสรรพสามิต สำหรับของที่นำเข้าเพื่อการผลิตสินค้า หรือเพื่อพาณิชย์กรรม และ (5) ได้รับยกเว้นอากรขาออก ภาษีมูลค่าเพิ่ม และภาษีสรรพสามิต สำหรับวัตถุดิบรวมทั้งผลิตภัณฑ์สิ่งพลอยได้และสิ่งอื่นที่ได้จากการผลิต

5.3 การพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก มีพื้นที่บางส่วนที่จะให้การนิคมอุตสาหกรรมเข้าไปดำเนินการบริหารจัดการ ซึ่งหากมีการสนับสนุนให้นักลงทุน/ผู้ประกอบการได้รับทราบถึงสิทธิประโยชน์ และสิ่งอำนวยความสะดวกที่จะได้รับการเข้าไปใช้พื้นที่ของการนิคมฯ ก็จะทำให้ดึงดูดใจนักลงทุนได้เป็นอย่างดี

6. ข้อเสนอแนะของ ศศย.ฯ

6.1 สรุปภาพรวมพบว่า ในพื้นที่ จว.ต.ก. มีความพร้อมเหมาะสมแก่การพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ นอกจากนี้จากการประเมินผลกระทบที่ตามมาจากหน่วยงานด้านความมั่นคงพบว่า ไม่มีผลกระทบ หรือภัยคุกคามมากนัก แต่ทั้งนี้หน่วยงานด้านความมั่นคงและหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องจะต้องมีแนวทางในการป้องกัน ดังนี้

6.1.1 ผลกระทบกับความมั่นคงยังมีไม่มากนัก เช่น การลักลอบขนของผิดกฎหมาย ยาเสพติด แรงงานต่างด้าว ปัญหาด้านสาธารณสุขและปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ หน่วยงานด้านความมั่นคง จำเป็น ต้องปรับตัว โดยเพิ่มมาตรการปฏิบัติงานให้มีความละเอียดรอบคอบและรัดกุมมากขึ้น มีการบูรณาการร่วมกันระหว่างตำรวจ พลเรือน และทหาร เพื่อหาแนวทางในการประสานงานร่วมกันอย่างใกล้ชิดในการเฝ้าระวังป้องกันผลกระทบที่จะเกิดขึ้น

6.1.2 ควรสำรวจผลกระทบ ความต้องการของชาวบ้านที่ได้รับผลกระทบ ซึ่งขณะนี้อยู่ระหว่างการรอมติคณะรัฐมนตรี ในการพิจารณาอัตราค่าชดเชยสำหรับเจ้าของที่ดินบริเวณเศรษฐกิจพิเศษ ทั้งนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรสร้างความเข้าใจให้กับประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากนโยบายของรัฐ ทั้งนี้ เพื่อเป็นการป้องกันการสร้างเงื่อนไขขึ้นมาสร้างความขัดแย้งในพื้นที่

6.2 ในการพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษที่มีสภาพพื้นที่ติดกับชายแดน จะต้องคำนึงถึงการบริหารจัดการชายแดนที่จำเป็นจะต้องอาศัยการพัฒนาแบบ Cross Border Development ทั้งนี้ พื้นที่ชายแดน มีการพัฒนาร่วมกันระหว่าง 2 ประเทศในหลายโครงการ เช่น ความสัมพันธ์เมืองพี่เมืองน้อง (Sister city) โครงการหมู่บ้านเข้มแข็งตามแนวชายแดน เป็นต้น นอกจากนี้ แนวทางการสร้างหมู่บ้านป้องกันชายแดน ก็สามารถนำมาประยุกต์ได้ โดยเฉพาะการนำมาใช้ในการบริหารจัดการชายแดน และต้องคำนึงถึงมิติทางสังคม เศรษฐกิจ และความมั่นคงควบคู่กันไป

6.3 ระบบการป้องกันประเทศของกองทัพไทย ที่แบ่งออกเป็น 3 ชั้น อันได้แก่ ชั้นป้องกันชายแดน ชั้นตอบโต้ ชั้นป้องกันประเทศ ยังจำเป็นและยังคงต้องมีการวางกำลังทหารตามแนวชายแดนอยู่แม้ว่าจะเข้าเป็นประชาคมอาเซียนแล้วก็ตาม ทั้งนี้ การมีกองกำลังทหารไว้นั้น ก็คือการสร้าง Balance of Power กับประเทศเพื่อนบ้าน จึงอาจจะไม่มีความจำเป็นที่จะลดกำลังหรือถอนกำลังออกไป แต่จะต้องมีการพัฒนาความสัมพันธ์และสร้างกิจกรรมด้านความมั่นคงร่วมกับกองกำลังประเทศเพื่อนบ้านตั้งแต่ชั้นป้องกันชายแดนที่สำคัญจะต้องไม่ให้เกิดการเมืองเข้าแทรกแซง และจะต้องใช้กลไกที่มีอยู่ อย่างเช่น คณะกรรมการชายแดนส่วนภูมิภาค (Regional Border Committee : RBC) เข้าแก้ปัญหาให้ได้อย่างรวดเร็ว โดยการมีกองกำลังของฝ่ายไทยอยู่ในพื้นที่จะเป็นการสร้างอำนาจต่อรองในการเจรจาได้

ภาพประกอบรายงานการเดินทางลงพื้นที่ทำงานวิจัย

เรื่อง “เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษในมิติความมั่นคง: กรณีศึกษาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตาก”
ระหว่างวันที่ 13 – 17 ก.ค.59
ณ จว.ต.ก. และ จว.พ.จ.

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ
62 ถนนวิภาวดีรังสิต แขวงดินแดง เขตดินแดง กรุงเทพฯ 10400
โทร. 02-275-5715 เว็บไซต์ <http://ssc.rtarf.mi.th>